

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Mi lesz?

Budapest, szeptember 11.

(v.) Hat hét mulva... Hat hét mulva gazdagabbak leszünk egy fontos tapasztalással. Ma még csak törvényes intézményeink vannak a választások szabadságának és tisztaságának a biztosítására. De vajjon a gyakorlati élet befogadja-e az új intézményeket s megvalósítja-e a nemes tartalmukhoz fűződő várakozást? Irott malaszt marad-e a nemzeti akarat oltalmára hozott új törvény, vagy pedig beválik-e üdvös valóságnak? Maga a törvényhozás mintha szkeptikus lett volna a választási erkölcsök nagy reformjának megalkotásakor. A kuriai bírások törvénye csupán próbatörvény, szűken megszüntetve határidőre szóló. Kísérlet *in anima vili* a politikai morál felüdítésére és megújítására. A törvényhozás előtt, mikor nyolc évi fogantatást rendelt a törvénynek, nem az a kétség lebegett, vajjon lesz-e nyolc esztendő múltán is még szükség a törvényre, hanem az, vajjon nem fog-e idővel a törvény szigorításának szüksége beállni?

S ma mégis ország-világ azon töpreng, fog-e az új törvény egyáltalában módosító hatást gyakorolni a választások etikumára. Óriási nagy, szinte megszámlálhatatlan a szkeptikusok tábora. Arra hivatkoznak, hogy a választási korrupció nem felülről csinálódott, hanem alulról, hogy az itatás és a pénzposztolás nem a jelölteknek volt a passziója, hanem a tömegé, amely lélekvásár nélkül nem akart kötélni állni. Hát ez igaz, de nem egészen, hanem csak félig. Az egész igazság az, hogy a korrupciót eleinte a jelöltek kezdték meghonosítani, a tömeg aztán rájött az izére, a gyalázatos visszaélésekből szokásjogot formált s utóbb már nemcsak követelte az itallal és pénzzel való megvesztegetést, hanem még egyre fokozta is e tekin-

telben igényeit. Ezt a szempontot az új törvény várható hatásának mérlegelésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni. A jelöltek — úgy hiszszük — nem lesz nehéz rábírnunk, hogy szakítsanak a most már törvényesen tiltott s erős büntető szankcióval sújtott gyakorlattal. A tiszta mandátum egyuttal olcsó is; a jelölt tehát már merő önzésből is szívesen hajlik az erkölcsnemesítési kísérlet sikere felé. De mi lesz vajjon a választókkal? Ha egyedül a jelölt akarja a tiszta választást, de ez az akarat a választók heves ellenzésébe ütközik, lehet-e akkor foganatja az erkölcsnemesítési kísérletnek? Mj azt hiszszük: lehet. De ennek van két lényeges előfeltétele. Meg kell tanítani a népet valamire, amiről eddig megfeledkezett s a szeme elé kell folytonosan tartani valamit, amiről bajosan akar tudomást venni. A jelöltek egymaguk ezt nem végezhetik el. Itt a hatóságoknak, a társadalomnak, sőt maguknak az egyházaknak is közbe kell lépniük.

Amire meg kell tanítani a népet, az a saját méltóságának öntudata. A polgár, mikor szavazni megy, ne azt érezze, hogy itt most kergetik mint a csürhét, hanem attól az érzéstől legyen áthatva, hogy az állam legfőbb hatalmát, a törvényhozói hatalmat gyakorolja. Meg kell értetni az emberekkel a népakarat szuverenitásának magasztos voltát. Az államéletet a törvények szabályozzák; a törvényeket a legiszláció alkotja; a legiszláció akaratát pedig a választópolgárok leadott szavazatai határozzák meg. A király egymaga nem alkothat törvényt; akaratát törvényerejűvé csakis úgy válthat, ha összevág a parlament akaratával. Az urnák elé lépő nép tehát a koronával egyenlő rangu hatalmat gyakorol: megszabja az irányát és a tartalmát az alkotandó törvényeknek, rendelkezik kormányzatának alapvető elveiről és módszeréről. Ime, fejedelemi funkcióit teljesíti a polgár, midőn szavazatát leadja. Legyen hát méltóságos és

büszke, mint egy fejedelem. Undok tivornyákkal ne mocskolja be lelkét, alkoholgözök mámorával ne kábítsa el gondolatait, hitvány pénzért ne adja el lelkiismeretét. Ne korrumpáljon a jelöltek zsebében, mielőtt szavazni menne s vértelmezze fel magát mindennemű kísértések ellen a hazafias kötelességtudás páncéljával. Ezt hirdessék a népnek a jelöltek, a társadalom vezető elemei, a papok és mindazok, akik súlyt tudnak adni szavuknak. Nem mondjuk, hogy könnyen lesz belénevelhető ez az önérték a tömegekbe. De ha összefognak e munkára valamennyien, akiknek igéi utat találnak a néplelék belsejébe, akkor idővel be fog következni a várva-várt morális átalakulás.

De valamint a törvény maga is nem csupán buzdít, hanem egyuttal el is rettent, azonképp a nép szeme elé is nem csupán az erkölcsi tökéletesedés célját kell tartani, hanem figyelmeztetni kell azokra a súlyos következményekre is, amelyek elválaszthatatlanul vele járnak immár a választási korrupcióval. A tömeg, mely annyi időn át beéltelte magát a tivornyákba és a lélekvásárba, hajlandó lesz tréfára venni az ezental érvényben lévő tilalmakat. Nem fog könnyen a fejébe menni, hogy aki felönt a garatra a jelölt borából, vagy aki pénzért adta el magát, arra mostantól fogva börtön vár. Ugy hiszi, hogy fortélylyal majd csak túljár a törvény eszén. Van annak módja (így vélekedik), hogy rá ne sűthesse az emberre a törvény, megnyit miből ivott és kitől mit kapott. Okos csaplórossal lehet majd okosan beszélni; felírja az, amit a választó iszik s választás után akad, aki megfizesse. A pénzzel is majd csak megyen valahogy. Ha nem adják ide előre, majd ide adják később. Ha nem kapja kézhez mindjárt a választó, majd odajuttatják hozzá valamelyes módon. Ilyenféle furfangon járhat sok helyütt sokaknak az esze. Egyenes törvényszegésre

TÁRCA.

A san-remói özvegy.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Salamon Ödön.

A füstös Café di Roma-ban néhány alacsony termetű olasz énekesnő rettentés gráciával haddarta el az est műsorát.

Hüvös februári éjszaka volt és odakünn a Rivierának félelmetes vendége, a mellbetegek réme, a Mistral-szél erősen rezgettette meg az éjjeli kávéháznak nagyon vékony ablakait. Az előadást olykor-olykor hatalmas köhögési roham zavarta meg, amely ellen fuldokolva küzdöttek az ágyból megszökött betegek.

Most a műsor legvonzóbb pontjára került a sor. A dobogóra falusi plébánosnak öltözött komikus lépett és meggyöntatta a társaság kövér primadonnáját.

A nyomor nem tudta megsovánítani ezt a csupa szívjóságot tanúsító énekesnőt. Egyike volt azoknak a sajátos cigány-életet élő olasz nőknek, akik jóformán a portól és az országút levegőjétől hiznak meg. Olyan volt, mint sovány verebek közt a kövér, — rideg, kopasz tájékon.

Énekelve gyönt meg a falusi plébánosnak és vidáman vezekelte büneit. Oly meghatóan esestetle utolsó szerelmét, hogy a plébános is megkívánta a csókot és megölelte.

A betegek lelkesen tapsoltak és erősen köhögtek.

Az előadásnak már vége volt, amikor néhány

orvos lépett izgatottan a kávéházba, hogy hazaszólták a betegeket.

A szegények már a pezsgőnél tartották és egy-két asztalhoz néhány kis énekesnő telepedett le. Közülük alig makaeskodott valaki. Ugy sompolyogtak az orvosok után hazafelé, mint a tetten ért diákok.

Hárman maradtunk egészséges emberek és asztalunkhoz hívtuk a Café di Roma primadonnáját. Szerényen evett és gyorsan jóllakott, csak a sört szűcsölte oly kőjél, mintha csak igazi francia pezsgő volna. Azután vidáman kitérte előttünk szomorú helyzetét. Tíz perc alatt nemcsak az ő életrajzával voltunk tisztában, hanem valamennyi társának történetével is.

— Oh, signor, mi nem a legjobban vagyunk itt San Remóban. Itt a kávéházban bajosan akad valami ismerősünk, vagy új barátunk, aki a szállóban kifizetné heti tartozásunkat. Már elég sok pénzzel tartozunk San Remo özvegyének. Hej, milyen jó asszony is ez!

— Ki az a San Remo özvegye?

— Maguk nem ismerik San Remo özvegyét, a legszebb asszonyt ebben a városban, az Aranyperc-szálló tulajdonosnőjét? Hisz ez az egyetlen hely, ahova betegek nem járnak; ha úgy tetszik, tartsunk oda, most nagyon zajos ott az élet.

És a Café di Roma kövér primadonnája elvitt az Aranypercbe, a *Gilho D'Oroba*.

Elihangyagolt kétemeletes ház volt ez a harmadrangú szálló. Földszintjén van a vendéglő, ahol hosszú márványasztalok körül kopott kerevetek húzódtak végig, amelyeken néhány sovány színészlő vacsorált barátjával. Szép bajszú olasz hadnagy és néhány san remói polgárember mulatozott dudolgatva-dalolgatva.

Maga a szálló tulajdonosnője szolgálta ki vendégeit.

Gyorsan nálunk termett és a primadonnát úgy üdvözölte, mint régi jó barátot.

Szinte tüneményesen szép asszony volt, kissé erős termete dacára. Nagy kék szeme olyan volt, mint az azurkék Földközi-tenger, amelynek hullámai ott erősen csapodja a Mistral-szél, hogy ide is elhallatszott. Magas, vállas teremtés és könyökön alul kiállított főhéher karja, amely vékony csuklóban végződött és kezét szívesen magára vállalta volna akármilyen grófnő, olyan formás volt. Minden mozdulata tetszetős volt és lényében bizonyos vele született báj nyilatkozott meg.

Olyan különös benyomást keltett, mint az a rózsaszál, amelyet moecasra tájakon pillantunk meg. Persze, hogy bókoltunk neki és mire befektetjük, mindent igéző szemével áthatott pillantást vetett miránk. Azután visszalegnyedt többi vendégei közé. Örökösen ide-oda mozgott, akárcsak a villamos hal a tengerben. Látszott rajta, hogy rajong az üzletért és ez az anyagias józanság merő ellentétben volt büszke római természetével.

Most ismét hozzánk jött, kocintott velünk, de nem ivott. Csak most felelt bókjainkra.

— Oh én semmi vagyok a leányomhoz képest. Korán kell lefeküdnöm.

— Miért?

— Csókok repülnek itt a levegőben és szerelemmel foglalkozik, szerelemről beszél itten minden vendég. Szegényes nászpárok az én törzsvendégeim, akiknek nincsen elég pénzük arra, hogy fényes hotelben lakjanak.

E pillanatban erős csókolódzás hallatszott, a tulsó márványasztal végéről.

nem igen fognak vetemedni az emberek, ha megtudják, hogy a törvény szigorú bürtönnel fizet minden komolyabb visszaélést. De a fortélyos kijátszás gondolata igen sok elmében kísért. Erről is kell tenni. Fel kell a tömeget világosítani, hogy a Kuria az ország legfőbb bírósága, bírái bölcs és szigorú emberek, akik a cselekedeteket nem egymagában ítélik meg, hanem kapcsolatosan a szándékkal, melyet, ha még oly rejtett is, ki tudnak fűrkészni. Meg kell érteni az emberekkel, hogy minden törvények közül kivált ez az egy az, amelyen nem fog semmi fortély, mert ezt azért csinálták, hogy ne legyen kijátszható s tehát úgy csinálták, hogy kijátszani semmiképp ne lehessen. Öszintén szólva, az elrettentéstől egyelőre többet várunk, mint a jó utra való buzditástól. Mind a kettőtől pedig együttvéve igenis várjuk minden kétség ellenére a nemzetpolitikai erkölcsének némi javulását. Kezdenek ez is elég lesz. A többi aztán nyugodtan rábízhadjuk a Kuria ítéletére, amelyről föl sem tehetünk egyebet mint azt, hogy kérelhetetlenül szigorú lesz.

Megtisztult légkörben megyünk hát neki a választási küzdelemnek. A korrupció kiirtásával egyszerre életbelép az új jogrendnek az a része is, amely a választások szabadságát biztosítja. Ha azt kívánjuk a polgártól, hogy el ne adja magát, gondoskodnunk kell arról is, hogy másfelől a hatalom nyomása se tántoríthassa el politikai meggyőződésének szabad és mellőleges érvényesítésétől. Ma jelent meg a hivatalos lapban a kuriai bíraskodásról szóló törvénynek végrehajtási rendelete, mely a nemzeti akarat szabad megnyilatkozását hatalmasan védi meg a hatóságok és a választási elnökök önkénye ellenében. A nemzeti politikai érettségére számított a törvényhozás e dicső reformok megalkotásakor. Be fog-e vajjon válni ez a számítás? Talán nem olyan mértékben, mint a törvényhozás remélte. De abban az egyben bízunk, hogy a nemzetben, ha nem is tud egyszerre szakítani a múlttal, meglesz legalább a becsületos szándék a jobb és tisztább ösvényen való haladásra. Aki még ennyit sem vár, annak beteges a rémlátása.

A magyar nemzet lelkét ideig-óráig megéjthették a kísértések; de hogy kiveszett volna belőle gyökerestől a szabadság és a tisztesség iránt való érzék, azt higgye, aki akarja. Hiszszük, reméljük, várjuk, hogy megcáfolja ezt a blaszfemiát a közel jövő.

— Látja, ez így megy az én szállómban reggeltől reggelig. És én úgy szeretem ezt nézni. Oly szép dolog a szerelem...

Hát maga nem szerelmes?

— Dehogy is nem, a férjembe, aki most Rómában él, olyan utolsó-téle színészével. A nyomorult minden áron el akar válni tőlem. Én meg ebbe sohasem egyezem bele. Soha, de soha! Az én beleegyezésem nélkül nem válhat el tőlem olasz törvény szerint, ha csak hűtlenségen nem érnek. Az uram minduntalan híreket kér felőlem, de úgy hallom, mindig kétségbe esik, valahányszor azt írják neki, hogy nincs senkim. Nem is lesz soha! — mondotta most villogó szemmel. — Tudja, egy sovány kis piszkos színész né elszertette előlem az uramat. En római nő vagyok, nem akarom, hogy ezek egymásé legyenek a törvény szerint is!

E szavakkal oly büszkén távozott, mint valamikor, a keresztények üldözése idejében, római pogányasszony Diana templomából.

A mi kis primadonnánk a kővér veréb kedélyességével hozzátette:

— Mindez szóról-szóra igaz. A szegény sem nem asszony, sem nem leány és az egész városban ezért hívják őt San Remo özvegyének.

Azóta gyakran fordultunk meg a Gilio D'Oroban.

És ez a római asszony napsugaras megjelenésével minden este olajat öntött a szerelem tüzeire és védelmezte napról-napra hősiessé szántással asszonyi hűségét szépséges Don Juanokkal szemben.

Le tudta fékezni forró olasz vérmérsékletét a római nő büszkeségével.

BELFÖLD.

A múlt évi szárszámadások. Az 1900. évi állami szárszámadási munkálatok teljesen be vannak fejezve s az állami számvényszék a kész szárszámadást jelentéssel együtt az országgyűlés elő terjesztés végett a miniszterelnökhöz átküldötte.

A terjedelmes munkálat élén álló jelentést az országgyűléshez — mint minden évben — ez idén is *Rakovszky* István, az állami számvényszék érdemes elnökének bevezető jelentése nyitja meg; többszegekben előadja ez a szárszámadás eredményeit és az elnöknek az államháztartásra, valamint a kezelés körül felmerült fontosabb ügyekre vonatkozó észrevételeit. A tulajdonképpeni részletes jelentésben a kezelési eredmények közelebbi ismertetése mellett tételesen jel vannak tüntetve és indokolva a költségvetési és az azt kiegészítő törvényekről való bármilyen eltérések s itt adja elő részletesen az állami számvényszék az államháztartás viteléről az államvagyon és államadósságok kezelése körül 1900. évben szerzett tapasztalatait. A sommázat négy részben ismerteti az egész valódi kezelést összehasonlítva a pénzügyi törvényekkel, továbbá az állami vagyonra mennyiségileg ki nem ható áttűtő kezelést, az állami vagyon leltárát és végül a pénzügyi, a jövedelmi és a vagyonmérleget. A részletesítés 8 főzete 71 mellékletben több mint 300 részletes szárszámadást mutat be az államháztartás különböző ágazatairól. A szárszámadással együtt bemutatja az állami számvényszék az egyéni- és közalkalmazottakról és ellátásban részesített özvegyekről és árvákról.

A választások előtt.

Budapest, szeptember 11.

Ma jelentek meg az új országgyűlés összehívására vonatkozó királyi kéziratok s ezzel kapcsolatosan a választásokat elrendelő miniszteri körrendelet. A választások idejéről az október 2-ától 11-ig terjedő tíz nap van kitűzve, az új országgyűlés összehívása pedig október 24-ére szól. Ezzel a választási mozgalmak lörmaszerint is megindultak. Október 2-án a főváros összes kerületi választanak, a vidék nagy része is, tíz nappal később pedig minden választáson tul leszünk.

A mozgalmakról ma a következő híreket kapjuk:

A fővárosban.

A főváros III. kerületében ma történt meg a szabadalvú párt zászlóbontása. A kerület szabadalvú pártjának vezető emberei ma este értekezletet tartottak, amelyen *Vézi* Józsefnek ajánlották fel a jelöltséget és egyben elhatározták, hogy holnap, esütörtökön este 7 órakor a Korona-vendéglő nagytermében megalakítják a szabadalvú *Vézi* József-pártot.

Az értekezleten, melynek elnöke dr. *Végh* János és jegyzője *Schubert* Arnold volt, résztvettek: *Ót* Adám piébános, dr. *Stacke* István hitoktató, budai *Goldberger* Sámuel, budai dr. *Goldberger* Lajos, szurdai *Weisz* Leó, dr. *Stern* József ügyvéd, szurdai *Weisz* Géza, *Czákly* Alajos rendőrtanácsos, *Augenstein* Samu és *Déri* Izidor vezérigazgatók, id. *Molnár* József, *Gyulányi* Adolf igazgató, id. *Halász* Gyula igazgató, *Gergely* Jakab igazgató, *Szamek* Nándor gyárigazgató, *Falotay* Rezső, *Falotay* Odón, *Krinky* Lajos, *Mauer* János tanár, *Mottl* Ferenc építész, ifj. *Haszmann* József, *Kepes* Albert gépészerész, id. *Kunze* Ferenc, *Liebold*, *Weisz* Simon, *Berger* Armin, *Cristofoli* Fortunato, *Mihályi* József, dr. *Reisz* Mór, dr. *Mittelmann* Bernát, *Gyárfás* Sándor, *Weber* Antal és *Weber* János gyárosok, *Shrinár* János nagyiparos, *Löwy* Nánán gyári intéző, *Deutsch* István magánhivatalnok stb.

Végh János elnök az ülést megnyitja s tárgyul a szabadalvú párt megalakulását s a jelöltség előkészítését jelöli meg. Többek hozzájárulása után megállapították, hogy a kerület szabadalvú pártjának az országos pártközpont által is helyeselt óhajta az, hogy *Vézi* József kínáltsák meg a jelöltséggel. Leikes éljenzés közben az elnök határozatképpen mondta ki *Vézi* jelöltségét, akit nyomban küldöttség útján hívtak meg az értekezletre való megjelenésre.

Vézi József, akit leikes éljenzéssel fogadtak, megköszönte a kitüntető bizalmat. Élete büszkesége lesz, hogy a szabadalvú párt a kerületben az ő nevét irta zászlajára. A multnak harcai után a kerületben is helyreállott a lelki összhang a szabadalvú és nemzeti haladás hívei között. A Széll Kálmán programjában foglalt nemes eszmékben való szolidaritást jelképezi ez a díszes gyülekezet. Szólok két jogcimen fogadja köszönettel a jelölést. Az egyik az, hogy Széll Kálmán politikájának szerény tehetséggel bár, de határtalan lelkesedéssel hiva és követője. A másik pedig az, hogy e szegény, elhagyott kerület szörnyen elhanyagolt érdekeinek emelésére akarja fordítani minden igyekezetét.

Az értekezlet leikesen fogadta *Vézi* kijelentéseit és elhatározta, hogy a szabadalvú *Vézi* József-párt alakulására a párt híveit holnap esti 7 órára mezhívja.

A holnapi ülés előkészítésére *Végh* János, dr. *Stern* József, *Gyulányi* Adolf, *Stacke* István, *Kepes* Albert és *Schubert* Arnold küldöttek ki, dr. *Ót* Adám indítványára üdvözölő sürgönyt küldött az értekezlet *Széll* Kálmánnak és báró *Podmaniczky* Frigyesnek.

A Széll Kálmánhoz küldött sürgöny így szól:

A főváros III. kerületének szabadalvú pártja ma jelölő-értekezletre hívta egybe oszlopos embereit és *Vézi* Józsefnek, Nagyméltóságod lelkes követőjének, a szabadalvú politika buzgó támogatójának ajánlotta fel a jelöltséget. Midőn ezt Excellenciának tiszteletteljes tudomására hoztuk egyben ragaszkodásunkat, tántoríthatlan bizalmunkat s feltétlen hűségünket fejezzük ki Nagyméltóságod iránt, aki Magyarország ujja-születési korszakának legugrázóbb és legnehezebb alakja mellől indult a közpályának s bölcs kormányzati működésében Deák Ferenc magasztos hagyományait valószínűsíti meg. Az értekezlet megbízásából, *Végh* János elnök, *Schubert* Arnold jegyző.

A belvárosi szabadalvú demokrata kör küldöttségileg tisztelettel ma báró *Podmaniczky* Frigyesnél és felajánlotta neki a kerület mandátumát. A küldöttség tagjai voltak: *Agoston* József kir. tanácsos, *Sacelláry* Mihály min. osztálytanácsos, dr. *Német* Antal, *Karácsony* László és *Hegeyi* László. Báró *Podmaniczky* Frigyes a küldöttséget igen szívélyesen fogadta és köszönettel elogadta a bizalom megnyilatkozását és kijelentette, hogy programbeszédét í. hó 15-én délután 4 órakor a Hungária-szálló nagytermében fogja megtartani.

A józsefvárosi szabadalvú *Berzeviczy*-párt ma nyitotta meg pártirodáját a József-körút 46. szám alatti házban, a Józsefvárosi Kör helyiségei mellett. A végrehajtó-bizottság egész napon át permanenciában van és a választóknak mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál.

A józsefvárosi VIII. kerület szabadalvú pártjának báró *Podmaniczky* Frigyes, mint az országos szabadalvú párt elnöke, a következő távirattal válaszolt:

Nagyságos Császár Jenő urnak, a VIII-ik kerületi szabadalvú párt elnökének, Budapest. Meleg hangú üdvözlétek szívélyes viszonzása mellett *Berzeviczy* Albert, pártunk e kiváló érdemekben gazdag, oszlopos tagjának újból történt jelölését igaz örömmel vettük tudomásul. Gyülekezzenek elvtársaink osztatlan bizalommal sok diadalt látott győzelmi zászlója alá. *Podmaniczky* báró.

A budapest-józsefvárosi iparosok *Csepreghy* János ipartestületi elnököt jelölték, ki mint az önálló vasműhely híve, pártunkivüli programmal vállalta el a jelöltséget.

A XI-X. kerületi szabadalvú *Hindy*-párt esütörtökre, e hó 12-ére délután 6 órára tervezelt nagy pártgyűlést egy később, a lapokban és sajtóorgazokon közteendő napon tartja meg. Esütörtökön délután 5 órakor szűkebb körű végrehajtó-bizottság tart ülést a Ferenovárosi Polgári Kör nagytermében.

A demokrata párt a VI. kerület választóinak a következő meghívót küldte:

Tisztelt polgártárs! Az országgyűlési választások ideje közeledik. Itt az ideje, hogy a kerület minden független, igazán polgári érzésű választója tömörüljön. Csatasorba kell állanunk az ellen a csoport ellen, mely elv nélkül minden kormány ábainál hever. Üdvölte dicsőítettek Bányfyt de a szankcióra egyek sem követte. Az új-nemesek, királyi és udvari tanácsosok, a jó üzletemberek most fogaikat csikorgatva Széll Kálmánnak hódolnak, amint minden győztes elő meily alázattal selyempárnán vinnék a város kulesait. Nem „szabadalvú” ez a budapesti klikk, csak kormánypárti. Minden kormány szolgája, hogy Budapest ura lehessen. Miattuk szaporodhatik a proletárok száma, korbácsútesek zuhoghatnak le a polgárság háttára, szegényedhetnek a város, csak ők éljenek és gyarapodhassanak. A városunkra nyomasztó súlylány nehezded ezen csoport ellen tömörüljön a kerület minden önrezeles polgára.

E hó 12-én, esütörtökön este 1/27 órakor választói értekezletet tartunk a Demokrata kör nagytermében (Nagymező-utca 21.). Kérjük, hogy ott a jó ügy érdekében hasonló érzésű barátaival együtt megjelenjen sziveskedjék. Hazaifas üdvözléttel a Demokrata párt elnöksége.

A vidéken.

Ujpest község polgársága pártállásra való tekintet nélkül táklászenével tisztelte meg *Wolner* Tivadart eddigi képviselőt, hogy megköszönje neki azt a sikeres tárazozást amelyet a kerület és különösen Ujpest község érdekei előmozdítására a lefolyt ciklus alatt tett. Lovasbandérium vezetése alatt körübelül ezer előke ő polgár vonult táklával lobogók alatt, zeneszó mellett *Wolner* lakása előtt, leikesen éltve a volt képviselőt. *Endre* János volt az ünnepi szónök, aki leikes szavakban tolmácsolta *Wolner* érdemeit a kerület és a község érdekei körül. *Wolner* — úgy mond — első képviselője a kerületnek, aki nem elégedett meg azzal, hogy az ország képviselője, de a

szó legigazabb értelmében a kerület képviselője is akart lenni.

Utána *Petőcs Endre* az úpesti függetlenségi kör alelnöke szólalt fel, kijelentvén, hogy ő és társai nem tartoznak ugyan *Wolfner* politikai pártjához, de a küszöbön álló küzdelemben vele szemben fognak állni, de azok előtt a nagy érdemek előtt amelyeket *Wolfner* Újpesti lokális érdekeinek ápolása és érvényesítése körül szerzett, a politikai ellenfelek is kénytelenek lobbogójukra meghajlani és azért eljött, hogy az országgyűlés feloszlása alkalmából a fáradozásait megköszönje. *Wolfner* Tivadar meghatóan köszönte meg az ovációt és kijelentette, hogy ő, mint Újpest szülője, a közönség és az egész gödöllői kerület érdekeit mindig melegen szívén tudja viselni és bármely társadalmi állásban is egész erejével támogatja.

A *biharmegyei* szabadalvópárt, mint nekünk Nagyváradról tegeiralták, gróf *Tisza István* elnöklete alatt ma közgyűlést tartott, melyen jelen voltak *Óriás Fessie* és *Telegdi* képviselők és a pártok legkiválóbb tagjai. Gróf *Tisza István* a maga és elnöktársai nevében lemondott, mire újabb megválasztattak: gróf *Tisza István* elnöké *Heggyesi Márton* és *Szabó József* al-elnökökké Gróf *Tisza István* meleg szavakban köszönte meg a bizalmat, és szótartásra buzdította a pártot és utalt arra a közelmúltban főmerült törekvésekre, melyek a pártot meggyöngyíteni akarták ellenfeleiket földjévével, mely törekvések megtörték a párt szilárdságát. *Tisza István* ezután azt hangsúlyozta, hogy a párt vezérének szabadalvőségében teljesen megbízhatunk. Leskes eljenzés után megválasztottak jegyzővé *Márkus László* és Pótván *Miklós*. Erre megalakították a nagyválasztmányt és megválasztották a kerületi főnököket kiket elkértek, hogy a pártot meliből szervezzék és jelöltek állítsanak. *Szabó József* indítványára *Szél Kálmán* miniszterelnöknek a következő sürgönyt küldöttek:

A biharmegyei szabadalvópárt mai közgyűlése a kalmából elismeréssel és bizalommal üdvözli nagyméltóságodat.

Tisza István, elnök.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter vasárnap a délutáni gyorsvonattal érkezik Kolozsvárra. Eset részvesz a szabadalvópárt bankettjén. Hétfőn a miniszter látogatásokat tesz és fogad s a délutáni személyvonattal elutazik Kolozsvárról.

Estergom város szabadalvú polgárságának üdvözlőre *Szél Kálmán* miniszterelnököt következőképpen választotta:

Köszönettel fogadtam a hozzám intézett sürgönyt, melyben szives volt tudomásomra hozni, hogy nagyöntosság s közhasznú egyesületük ünnepeit az ott megjelent polgárság alkalmul használták politikai nyilatkozataikra. Azokat a meleg szavakat melyekkel eddigi közéleti tevékenységéről megemlékeztek, azokat a jó kívánásokat amelyek nekem a haza javára irányzott tevékenységem munkálatlan folytatására biztatón szolgálnak ószinte szívvel köszönöm. Isten áldásai kérem felavatott otthonukra és közhasznú működésükre. Sziveskedjék viszontüdvöz etemet tolmácsoln mind azoknak, kiknek nevében s megbízásából szives volt rólam megemlékezni. *Szél*.

Az aradi szabadalvópárt nagy választmánya mai ülésén — mint a *Magyar Távirati Iroda* értesül — *Tapányi István* elnök bejelentette, hogy *Hieronimi Károly* nem hajlandó évválla ni a jelölést. A választmány egyhangulag *Salacz Gyula* polgármester jelölésében állapodott meg, aki programbeszédét vasárnap délután mondja el.

A *tovariszói* választókerület szabadalvópártja szeptember 8-ikán Német-Palánkán megtartott népes alakuló pártgyűlésében amelyen minden egyes, a kerülethez tartozó községből nagyszámú érkezőt választópolgárok vettek részt, elnökének *Nagy István* ügyvédet, jegyzőjének pedig *Schäffer Antal* rajdobrai főbíróköt választotta meg. A szabadalvóság szükségességét lekes beszédekben magyar nyelven dr. *Jedlicska Béla* királyi közjegyző, német nyelven *Ráthi Frigyes Vilmos* upalánkai gyáros és szerb nyelven *Popovics V. Tódor* szilbasi görög-keleti lelkész hangoztatták. Aztán jelöltül ismét *Gromon Dezső* államtitkár, a kerületnek negyedszázad óta képviselőjét kiáltották ki. Habár a kipróbált szabadalvú kerületben a néppárt és különösen a papok és káplánok is erőlködnek, a nép józan gondolkodásánál fogva a néppárt kudarcra már előre is jelezhető.

A *kaposvári* kerületben *Vörös László* volt kereskedelmi államtitkár e hó 15-ikén tartja beszámolóját. Az *ugvári* kerület szabadalvópártja e hó 15-ikén tartja jelölő ülését. *Kende Péter*t, a megye alispánját, fogják jelölni s *Kende* már kijelentette, hogy elfogadja a jelöltséget. Ellenzéki jelölés eddig nincsen.

*Nyirégháza*rdó jelenti egy má táviratunk: Szabolcs-vasarmegye *nyárgarolyi* kerületében *Mezőssy Béla*t, a *bagdányiban* *Kállay Lipót* eddigi Kossuth-pártiakat, a *húsvárdai* kerületben *Farkas Balázs* eddigi Kossuth-pártit és *Liptai Béla* szabadalvópártit jelölték képviselőkné. A *tiszolói* kerületben *Korniss Ferenc* eddigi szabadalvópárti képviselőt ellen *Papp Zoltán* Kossuth-párti lépett fel. *Nyirbátorban* *Mandé Pál* a szabadalvópárt jelöltje. — Az országgyűlés egybehívására vonatkozó királyi leirat kihirdetésére báró *Felitsch Berthold* főispán e hó 17-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe. A választási határidő megállapítására *Miköz Dezső* alispánhelyettes 18-ára hívta össze a központi választmányt.

A *kismartoni* kerület radikális pártjának jelöltje, *Ulein József* soproni iparkamarai elnök, a jelöltségről lemondott.

A *szilágy-csehi* választókerület szeptember 11-én *Fodor Elek* kir. tanácsos elnöklése mellett népes választógyűlést tartott amelyen egyhangulag *Neményi Ambrust*, a kerület eddigi képviselőjét jelölték. Üdvözlő táviratokat küldtek *Szél Kálmán* miniszterelnökhez és báró *Podmaniczky Frigyes* pártelnökhez.

A *csikszentmártoni* kerület szabadalvópártjának intéző bizottsága tegnap délután rendkívüli látogatást érkeztetett tartott, melyen *Győrffy Gyulának* a kerület népszerű képviselőjének beszámolójaival foglalkoztak. Elhatározták, hogy *Győrffy Gyula* jelenlegi képviselőjünknek ki az elmúlt cikluson a kerület érdekében annyit tett s ki nemcsak kerületé, hanem az egész székeység érdekét szíven viseli, tolyó hó 15-én tartandó beszámolója alkalmából újra felajánlják a jelöltséget. *Győrffy*t beszámolója alkalmából nagy ünnepléssel készülnek fogadni.

A *sánci* kerületben dr. *Tholdy Béla* pécsi ügyvédet jelölték fel függetlenségi és 48-as programmal. *Nagy Küküldán* a szabadalvópárt egy része *Kenedi Géza* szerkesztőt lépteti fel. Az eddigi jelölt *Eremits Pál* bankigazgató. A *párdányi* kerületben *Csávossy Béla* ellen *Havnes* kuriai bíró lép fel.

A *libóli* kerületben a választók *Purchalla* néppárti jelölttel szemben *Ujfalussy Bruno* szepes-szombati főszolgabíróat fogják föllepíteni, aki a szabadalvópárt híve.

A *csornai* kerület összes községeiből összesereglett mintegy 200 választó *Köfalvy Vidor* elnöklete alatt egyhangulag dr. *Borsody Géza* Rába-szabályozási igazgatót jelölté szabadalvópárti programmal *Borsody* a jelölést elfogadta és programját ki ejtette. Ellenjelöltje *tudvaivölgy* a néppárti *Rakovszky István*.

A *világosi* kerület választóhoz *Takácsy Sándor* ma meleghangú bucsulevelet intézett. Leveleiben kijelentette, hogy egészségi állapota miatt a politikai élet küzdeleimről visszavonul. Ezt már előbb megtette volna, de nem akarta kerületét kitérni az időközben választás izgatásának kéri, hogy rendületlenül tartasnak ki tovább is a szabadalvú eszmék mellett.

A *kolozsvári* szabadalvópárt esütörtökön fogja megtartani hivatalos képviselői elő értekezését.

Turóc-Szent-Mártonból telegráfiajuk: *Lehotsky Antal*, a szucsányi kerület volt képviselője, mint híre ár. visszalépett a jelöltségtől.

Máramarosszigetről távirják nekünk: *Lator Sándor* volt képviselő kedden este érkezett városunkba, amelynek közönsége nagy ovációkban részesítette volt képviselőjét. *Lator Szombaton* mondja el programbeszédét.

A *tasnádi* kerületben *Horváth Zoltán* léptették fel függetlenségi és 48-as programmal. *Kossuth Ferenc* nyit levélben ajánlotta Horváthot a kerület választópolgárainak.

A *kecskeméti alsó* választókerületben dr. *Nagy Mihály*, a kerület jelenlegi képviselője vasárnap délután tartotta beszámolóit csupa választóból álló nagy közönség je e ténben. A tartalmas beszéd a hallgatóknak rendkívüli tetszést s elismerve dr. *Nagy Mihály*nak a szabadalvóság s a város körül kifejtett őnzetlen munkásságát, nyomban nagy lelkesedéssel újra jelölték. Egész bizonyos, hogy a többieké szakadt ellenzékek szemben *Nagy Mihály* a szabadalvú zászlót ismét diadálra viszi. A felső kerületben a szabadalvópárt *Szélcsy József*et je öite, aki a lakosság aprajánagyja egyaránt tisztel, úgy, hogy most nagyon valószínű hogy amire még nem volt eddig eset, *Keeske*met két szabadalvópárti fogja az új Házban képviselni.

A *Kun-Szent-Mártonban* ma délután a szabadalvópárt *Baranyi Odón* elnöklete alatt alakuló-gyűlést tartott. Miután *Hajdu József* a jelöltségtől visszalépett, a gyűlés *Baghy Béla* kengyeli nagybirtokos jelölte egyhangulag szabadalvú képviselővé, aki megjelenven, kijelentette, hogy a jelöltséget elfogadja. *Szél* miniszterelnöknek üdvözlő táviratot küldtek.

A *kernyaji* kerületben *Pinkovics József* ellen *Tureczay Dezső* szabadalvú, *Sándor Béla* volt megyei főispán veje lép fel. — Báró *Vojnics István* a verbászi kerületben lép fel képviselőjelöltnek.

A *körmöcbányán* tartott má választói értekezleten *Chabada* eddigi képviselő lemondott a jelöltségről. A mandátumot *Lukács László pénzügyminiszternek* ajánlották fel.

Husztról táviratozzák: A *huszti* választók ma *Nyegre*, eddigi képviselőt újból jelölték, aki a jelöltséget elfogadta és megtartotta beszámoló- és programbeszédét. *Szél Kálmán* miniszterelnök programja alapján a liberalizmus törbelen hívének valóitá magát. Beszédét nagy tetszéssel fogadták. A választók nevében dr. *Szöke József* köszönte meg a beszámolót. *Szél Kálmán* miniszterelnököt táviratilag üdvözlöttek. *Nyegre*nek nincs ellenjelöltje.

Szél körrendelete.

A hivatalos lapban ma jelent meg a királyi kézirat, mely az új országgyűlést október 24-ére hívja össze. Ezzel kapcsolatosan megjelent *Szél Kálmán* körrendelete a központi választmányokhoz. A körrendelet első része az október 2-ától 11-éig terjedő időközét tüzi ki az általános választásokra, második és terjedelmesebb részében pedig megadja a végrehajtási utasítást a kuriai bíráskodásról szóló törvényhez. Ez a második rész szövegéről így hangzik:

Az országgyűlési képviselőválasztások fölötti bíráskodásról szóló 1899. évi XV. t. c. ezen törvény 178. §-a értelmében az országgyűlés berekesztését követő napon immár egész terjedelmében életbe lépven, a 172. §-ban nyert fólhatalmazás folytán annak szükségése is előállott, hogy ez alkalommal annak végrehajtása iránt is intézkedjem.

Tekintettel arra, hogy az idézett törvénynek a kuriai bíráskodásra vonatkozó rendelkezései hatás-

körömet nem érintik és hogy a törvény 142—152. §-ai végrehajtása iránt az 1899. évi december hó 22-én 134.000 szám alatt kelt rendelettel már intézkedtem, — jelen alkalommal csupán a szóban levő törvénynek azon rendelkezéseire kívánok kiterjeszkedni, melyek a választási eljárásra és a választásnál eljárni hivatott közegek felelősségére vonatkoznak.

A többször emlelt törvény a választások szigorú törvényszerűségének biztosítása és a visszaélések lehető megakadályozása érdekében — szemben az 1874. évi XXXIII. t. c. idevonatkozó határozmányával — számos új rendelkezést tartalmaz, melyeknek szigorú betartásához a törvény azt a joghatályt köti, hogy azok megszegése a választás érvénytelenségét vonhatja maga után.

A törvény lényeges új rendelkezései a következők:

1. Azon célból, hogy a választók személyazonosságát a szavazási eljárás alatt hiven és pontosan ellenőriztessék s a személyazonosság megállapításánál egyedül az igazság szempontja érvényesüljön, a törvény 153-ik §-a azon új rendelkezést tartalmazza, hogy a jelöltek bizalmi férfai által a szavazásra kerülő közegek lakosai sorából kijelölendő azonossági tanuk — kiknek feladata a választók személyazonosságát ellenőrizni — a szavazatszedő küldötté színe előtt esküt, illetve ünnepléses fogadalmat tartoznak tenni.

A szavazatok személyazonosságának ellenőrzésére hivatott hatóság közegekre nézve pedig ezen szakasz kifejezetten elrendeii, hogy a választás helyén megjelenni s a záróra alatt is jelen lenni tartoznak.

2. Ugy a választási elnök, mint a szavazatszedő küldötté elnök kötelessége az eddiginél szabatosabban és akképp határozatnak meg hogy ez által a választás eredményének illetéktelen befolyásolása ki legyen zárva.

E végből a törvény 154. §-a:

a) kötelességévé teszi a választási elnöknek, hogy az esetben ha több jelölt áll szemben egymással, a választók elhelyezése vonatkozó s a törvényben részletezett intézkedéseket a pártok bizalmi férfai meghallgatásával tegye meg;

b) elrendeii, hogy az esetben, ha a választók és a szavazatszedő küldöttégek közt fenntartandó összeköttetés céljából a választási elnök külön bizalmi férfiakat alkalmaz, azok minden pártból egyenlő számban és egyenlő jogokkal és a tettebb emlelt bizalmi férfiakat egyetértőleg nevezendők ki;

c) elrendeii, hogy az egyik, vagy másik párt bizalmi férfainak kiváratára a kérdé, hogy melyik tartózkodási hely melyik pártnak jusson, sorshuzás által döntendő el.

Ezen rendelkezések érvényesítését van hivatva biztosítani a törvény 3. §-ának 16-ik pontjában foglalt azon rendelkezés, — mely szerint azon esetben, ha a választási elnök a most idézett 154. §-ban a választás szabadsága és a rend fenntartása érdekében reáört kötelességeket oly módon, illetőleg azon céllal szegte meg, hogy a választás eredményét a képviselő javára meghamisítsa, vagy ha a választók bevonulására, a választási székhelyen való elhelyezésére és a szavazási helyiségekkel való összeköttetésre nézve olyan rendelkezéseket tett, melyeknek világon látható célját a választási eredményeknek e képviselő javára való meghamisítása képezte, a választás érvénytelen és annak megállapítása kérhető.

E helyt hangsúlyozni kívánom, hogy a választás akadálytalan és helyes lefolyása érdekében a választási elnök köteles a választók szabadságának biztosítására azok bevonulására, elhelyezésére vonatkozó intézkedéseket előlegesen is és pedig a választókerület egész területére kihatóan az illetékes közirigazgatási hatóság meghallgatásával megtenni s intézkedéseit alkalmas módon köztudomására juttatni. (154. §.)

3. Az 1874. évi XXXIII. t. c. 69. §-a értelmében a választási eljárás megnyitása 8 óráig tartó elhalasztható nem volt; ezen rendelkezéssel szemben az 1899. évi XV. t. c. 155. §-a a választási elnökre azon jogot ruházta, hogy az esetben, ha az akadályok merülnek fel, melyek miatt a választási eljárás meg nem nyitható a megnyitást egy órára elhalaszthatja. A választási eljárás megnyitása azonban reggeli 9 óráig tartó nem terjedhet — ellenkező esetben a 3. §. 17. pontja szerint a választás érvénytelen. E helyt megjegyzem, hogy az idézett §. 17. pontja értelmében a választási eljárásnak 8 óráig tartó történt megnyitása is — ha azt a választási elnök szükség nélkül halasztotta el, — szintén érvénytelenségi okot képez.

A szavazás reggeli 9 órá előtt semmi este sem kezdhető meg, viszont azonban a szavazás megkezdésének elhalasztása reggeli 10 óráig tartó nem terjedhet. Ezen rendelkezések be nem tartása a 3. §. 17., illetve 20. pontja értelmében a választás érvénytelenségére okul szolgálhatván a választási elnöknek felelősséggel járó kötelessége, hogy ezen határozmányoknak fólteülenül érvényt szerezzen.

Az előadottak kiegészítésével utalnom kell még a 157. §-ban foglalt új rendelkezésekre is.

Nevezetesen hogy a választási eljárásnak a 155. §. alapján történt elhalasztása esetében úgy az ajánlat beadására meghatározott félóra, valamint a szavazás elrendelésére meghatározott egy óra is a tényleges megnyitási időponttól számítandó és hogy ha az elnök által egy órára elhalasztható szavazás ezen idő eltelte után sem volna megkezdhető: a választás meghusultnak tekintetik s erről a központi választmányok jelentést teendő.

Ezen szakaszban előadottak kapcsán fólhívom a központi választmány figyelmét a 3. §. 20. pontjában foglalt azon rendelkezésekre, melyek szerint a választás érvénytelen és annak megállapítása kérhető, ha a választási elnök a választási bejezetnek nem nyilvánította s ha a választási elnök a szavazást valamennyi törvényszerűen ajánlott jelöltre el nem rendelte.

4. Az 1874. évi XXXIII. t. c. 70. §-a értelmében

minden egyes választónak jogában állott, hogy képviselőjelöltet ajánlhasson; ugyanezen törvény 71. §-a azonban a szavazás elrendelését tiz választó körélméhez kötötte. Az 1.99. XV. t.-c. 156. §-a szerint a képviselőjelölt a kerület tiz választója által együttesen ajánlandó, a szavazás azonban az idézett törvény 157. §-a szerint az elnök által, ha több jelölt ajánlatot, minden esetben elrendelendő.

Bár a jelölt ajánlására vonatkozólag a most említett 156. §. tüzetes rendelkezés tartalmaz, mégis mivel az ajánlásnak törvényellenes visszautasítása a 3. §. 18-ik pontja értelmében a választás érvénytelenségét vonhatja maga után; a 156. §. helyes értelmezése érdekében a következőket kívánom megjegyezni:

A 156. §. 2-ik bekezdésének lényege az, hogy a választási elnök az ajánlatot azon okból, mert a jelölt törvény szerint nem választható, csak az esetben utasíthatja vissza, ha oly egyén ajánlatának, ki megelőzőleg képviselővel választatván, az 1876. évi XXXIX. t.-c.-ben megszabott határidő alatt megbízó-levellet be nem mutatja, vagy annak elmaradását kellően nem igazolta s így képviselői megbízatása megszűnván, az 1899. évi XV. t.-c. 176-ik szakasza értelmében a bizottsági határozat keltét követő öt éven át országgyűlési képviselő nem lehet.

Máskülönben a jelölt választatóságát vizsgálát tárgyává nem teheti és a jelölt választatóságának igazolását egyáltalán nem kívánhatja. Ezen megszorító rendelkezés azonban csak a jelölt személyére vonatkozik s nem érinti a választási elnök azon jogát és kötelességét, hogy a beadott ajánlatot a törvény szerinti alakú kellekkel (1899. XV. törvények 156. §.) tekintetében megbírássa s a törvényes kelleknek meg nem felelőt visszautasíthassa.

Sőt amennyiben a fentebb idézett 3. §. 18-ik pontja szerint a választás, az esetben, ha a megválasztott képviselő törvényesen nem volt jelölve, érvénytelen és annak megállapítása kérelmezhető: a választási elnök feladata a legmondosabban ellenőrizni azt, hogy az ajánlat a törvény szerinti feltételeknek mindenben megfelelő-e?

5. Új rendelkezés a törvényben az, hogy ha a választási elnök a bizalmiérőfiakat a választás folyamata alatt eltávolította, vagy azok működésüket abban hagyták, az ajánlónak jogukban áll azokat helyett más bizalmiérőfiakat jelölni, és hogy a bizalmiérőfi csak az ugyanazon törvényhatóság területén lakó egyének közül jelölhetők. (156. §.)

A bizalmiérőfiakra vonatkozó rendelkezésekkel összefüggő a 3. §. 19-ik pontja, mely szerint, ha a jelen törvény 156. §-a ellenére a választási elnök bizalmiérőfiak alkalmazását nem engedte meg, a választás érvénytelen s annak megállapítása kérhető.

6. A választók jogosulatlan és törvényellenes visszautasításának kizárását célozza az 1874. évi XXXIII. t.-c. 73. §-ának kiegészítésével az 1899. XV-ik törvény azon rendelkezése, mely szerint a szavazásra jelentkező választó, ha személyazonossága máskülönben megállapítható nevének, életkorának, vagy foglalkozásának hiányos bejegyzése miatt a szavazástól el nem üthető. (158. §.)

E helyütt figyelmeztetem a központi választmányt, hogy kellő ügyvellet legyen arra, hogy a választás céljaira az 1874. évi XXXIII. t.-c. 55. §-a szerint érvényes névjegyzékek bocsátásuk a szavazatszedő küldöttségek rendelkezésére, nehogy az 1899. XV. t.-c. 3. §. 15. pontjában megjelölt érvénytelenségi ok álljon elő.

7. Nehogy a választók szavazati joguk gyakorlásában azon okból, mert szavazatuk beadása csak a záróra után válik lehetségessé megakadályoztassanak, szemben az 1874. évi XXXIII. t.-c. 83. §-ának 1-ső bekezdésében foglaltakkal a szóban levő törvény azon új rendelkezést tartalmazza, hogy a záróra letele után is mindazon választók, kik a záróra letele előtt szavazásra jelentkeztek, szavazásra bocsátandók.

Ezen rendelkezés teszi szükségessé, hogy míg a záróra tart a jelentkező választók a többi választóktól elkülöníttessenek.

Az erre vonatkozó, s a helyi viszonyoktól függő intézkedés megtehető a választási elnök vagy helyettesének képezi kötelességét. (159. §.)

A záróóra vonatkozó rendelkezések be nem tartása a választás érvénytelenségét vonhatja maga után. (3. §. 26. pont.)

8. Összefüggésben a fentiekkel, új rendelkezés az is, hogy a szavazás lefolyásáról szóló jegyzőkönyvnek megemlítendő, hogy a szavazás felügyelése esetében az, hogy mikor ügyszetettől a szavazás, ki volt ekkor az utolsó szavazó s mikor folytatott a szavazás, továbbá, amennyiben az elnök valamely jelölt vizsgálását jelentette ki, ki volt az utolsó szavazó, végre ki volt az utolsó szavazó akkor, midőn a záróra kizetett.

Fontos új rendelkezés továbbá az is, hogy a szavazásra jelentkező és bármi okból visszautasított választó a szavazatszedő küldöttségi elnök által megkérdendő, hogy melyik jelölthe szándékozik szavazni, és hogy a felhívás folytán tett nyilatkozat a visszautasított szavazatokról vezetett külön jegyzékben megemlítendő és végül, hogy a visszautasított szavazatokról vezetett jegyzékbe szövszerint fölveendő azon választók nyilatkozata, kinek szavazata az 1874. évi XXXIII. t.-c. 78. §-a alapján semmisnek nyilvánított. (160. §.)

A szavazatszedő küldöttségi jegyzőkönyvnek ezen adatokkal való kiegészítését azon körülmény teszi szükségessé, hogy oly esetekben midőn a választás érvénytelensége iránt eljárásban a valódi többség megállapításának szüksége merül föl, az figyelemmel a 4. és 5. §-okban foglaltakra, már magából a választási eljárásból is eszközölhető legyen.

A szavazatszedő küldöttség által fölveendő jegyzőkönyv egyik legfontosabb okmánya lévén a választási eljárásnak, a választási, illetve szavazatszedő küldöttségi elnök részéről kiváló figyelem fordítandó arra,

hogy az a törvény szerinti követelményeknek mindenben megfeleljen.

9. A multban téves törvénymagyarázat folytán gyakran előfordult, hogy oly esetekben, midőn az 1874. évi XXXIII. t.-c. 59. §-a értelmében több szavazatszedő küldöttség alakítottat és az egyiknek elnöke a választási elnök volt, az általános jegyzőkönyv és a szavazatszedő küldöttség jegyzőkönyve nem külön-külön vétetett föl, hanem az utóbbi az előbbibe foglaltatott.

Ezen téves gyakorlat megszüntetését célozza azon rendelkezés, amely szerint akkor is, ha a választási elnök egyszersmind valamely szavazatszedő küldöttség elnöke: úgy a szavazás lefolyásáról, mint a választás összes lefolyásáról külön jegyzőkönyv veendő föl. (161. §.)

10. A 3. §. 25. illetve 27. pontjaiban azon új rendelkezés foglaltatik, hogy az esetben, ha a választás az 1874. évi XXXIII. törvények 82. §-ában foglalt rendelkezés ellenére történt illetve ha az, akit a választási elnök országgyűlési képviselőnek kijelentett az érvényes szavazatok általános többségét nem nyerte a választás érvénytelen s annak megállapítása kérhető.

Ezen utóbbi rendelkezés nyilvánvalóvá teszi a formális s az általános többség közti különbséget, illetve az azok hatálya tekintetében önnálló különbséget. Ez okból nagy jelentőséget nyer az, hogy a választási elnök a választás eredményét helyesen állapítsa meg, hogy az általa megállapított érvénytelen, illetve visszautasított szavazatok számításba ne vegye s hogy a kiszámított, illetve a szavazatok összeadását a legnagyobb pontossággal eszközölje.

11. Minthogy a 3. §. értelmében — tehát az érvénytelenségi okot tulnyomó többségében — a választás érvényessége a választási, illetve szavazatszedő küldöttségi elnök törvény szerinti eljárásától tétik függővé: a választási, illetve szavazatszedő küldöttségi elnök felelőssége is nagyobb jelentőséget nyert, illetve azokkal szemben úgy a fejelelmi, mint a büntetőjogi felelősség is fokozottabb mértékben állapítottat meg.

Eltekintve attól, hogy a 123. §. értelmében a választásnál hivatalosan közreműködő közeg ki ellen a kérvény intézeteit, ha cselekménye, vagy mulasztása folytán a választás a 3. §-ban felsorolt érvénytelenségi okok valamelyike alapján érvénytelenítve lett — amennyiben a törvény szerinti kötelesség megsértése szándékosan vagy gondatlanságból lett elkövetve — a királyi Kuria által 4000 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntethető: a választási, illetve szavazatszedő-küldöttségi elnök s általában a választásnál hivatalosan közreműködő összes közegekkel szemben a 162. §-ban érintett legyelmű és a 169. §-ban érintett büntetőjogi felelősségre vonásnak van helye.

E helyütt megjegyzem, hogy a választásnál közreműködni hivatott közegek legyelmű felelőssége tekintetében a 162. §. az eddig szabályozatlanul hagyott eljárás módra vonatkozólag is rendelkezéseket tartalmaz amennyiben megjelöli a legyelmű eljárás elrendelésére illetékes hatóságokat és úgy a vizsgálat mikénti fogantatására, mint a határozat hozatala tekintetében tüzetes intézkedik s végre a föllebbezés esetén eljárni illetékes hatóságokat is megjelöli.

Az 1899. évi XV. törvényeknek a választási eljárást s a választásnál közreműködő közegek felelősségét érintő s a fentebbiekben ismertetett lényeges rendelkezései a jelen általános választás alkalmával lépvén először életbe, e körülményre való tekintettel kötelességévé teszem a központi választmánynak, hogy a választási, illetve szavazatszedő küldöttségi elnököket megbízatásuk alkalmával törvényes kötelességeik iránt kellőleg tájékoztassa s őket a törvényes rendelkezések szigorú betartására figyelmeztesse.

A magam részéről nem mel őzhetem, hogy kifejezést ne adjak azon várakozásoknak, hogy a központi választmány a választásnál közreműködő közegek eljárását saját hatáskörében is szigorúan ellenőrizni fogja.

Végül, tekintettel arra, hogy a szóban levő törvények 163. §-a mely a választási okmányok és választói névjegyzékek másolatának kötelező kiadása iránt rendelkezik, ugyiszintén a 167. §. mely a törvényhatósági, r. t. városi és községi tisztviselőknél a választási mozgalmak vezetésétől és irányításától való kizárását célozza, szintén az országgyűlési berekesztést követő napon lépett hatályba: ezen §-ok végrehajtása iránt a törvényhatóságokhoz egyidejűleg intézett rendeletet másolatát a központi választmányak tudomásáig véget idezártan megküldöm.

Budapest, 1901. évi szeptember hó 10-én.

Szül. s. k.

A kiriai bírások. A parlament berekesztése után a mai napon léptek életbe a Kuria bírásokadást szabályozó törvényekben foglalt s a választási visszaélések ellen irányuló összes rendelkezések. A kir. Kuria é. h. 17-én, kedden délelőtt 10 órakor teljes ülés lesz, melynek tárgya: az országgyűlési képviselőválasztások fölötti bírásokadásról szóló 1899. XV. t.-c. 179. §-a értelmében a tanácsok tagjainak megválasztása.

Az országgyűlési képviselőválasztásoknál való bírásokadásról szóló 1899. XV. törvények az országgyűlés berekesztését követő napon egész terjedelmében életbe lépett s így a belügyminiszter körrendelet intézett a törvényhatóságokhoz a törvénynek s illetőleg a törvény 163. és 167. szakaszainak végrehajtása iránt.

A 163. §. szerint az általános választási jegyzőkönyv, a szavazatszedő küldöttségek jegyzőkönyvei, a szavazó rovatos ívek, a választók névjegyzékének

a törvényhatósági levéltárban őrzött példányairól — az alispánhoz vagy polgármesterhez előterjesztett kérelem esetén — másolatokat kell adni, még pedig nyolc nap alatt, bírság és legyelmű vétség terne mellett.

A másolatok kiállításának módját, díjainak nagyságát a törvényhatóság első tisztviselője illetékes megállapítani, még pedig minél előbb készítenendő és kihirdetendő szabályzatban.

Díjat lehet szedni a másolásért hitelesítésért, illetőleg összegegyeztetésért. Amennyiben a másolatot magánhasználatra kéri s hivatalos beadványul nem használják, bélyeg nem kell rá.

A törvény 167. §-a felsorolja a köztisztviselői állással összeelérhetetlen ténykedéseket a választásnál.

Mindez azonban — a miniszteri leirat szerint — nem zárja ki, hogy a közhivatalnok valamely politikai párt, bizottság vagy egyesület tagja legyen s a pártértekezletekben, ennek a törvénynek a korlátai közt, részt vegyen és alkotmányos jogaival törvényeszerűen éljen; a szavazati jogát is szabadon érvényesítheti.

A törvényhatóság tartozik a tisztviselőit szigorúan figyelmeztetni a törvény célzatára, ami abban van, hogy a közhivatalnok a választások és pártélet irányításáról s az abban való vezető szerepléstől távol maradjanak.

KÜLFÖLD.

A római horvát kollégium. A zágrábi tiltakozó gyűlésről szóló hírek élénk diskussziót keltettek Rómában, a Capitan Fracassa, a Tribuna és még más lapok követelik, hogy Ausztria-Magyarország gondoskodjék róla, hogy az olasz királyt és az olasz nemzetet ne inzulálják. Több képviselő a kamaraelnöknél interpellációt jelentett be ebben a dologban. Másrészt hivatalosan jelentik, hogy a san-girolámói ügyben nem lesz diplomáciai beavatkozás. Az első folyamodású bíróság ítéletét szombatra várják. — A Tribuna vezérekkel közli, amelyben a legnagyobb energiával tiltakozik a zágrábi népgyűlés ellen és azt mondja, hogy Ausztria-Magyarország ezuttal még az udvariatságnál is tovább ment Olaszországgal szemben, mert eltűri, hogy az olasz királyt egy népgyűlésben a legárúvában kigunyolják és sértessék. Nem akadt egy rendőrtisztviselő, aki a király ellen mondott gyalázó beszédet dorgálta vagy megakadályozta volna. Az olasz kormány mindenkor lelküsimeretesen teljesítette a szomszéd állam iránt való kötelességét. Igazán kíváncsiak vagyunk, miképpen fogja föl az osztrák kormány a szövetségeshez való jó viszonyt, amelyről a magyar király egy nappal a zágrábi népgyűlés előtt beszélt.

A danzigi találkozás.

Budapest, szeptember 11.

A minden oroszok cárja ma találkozott Vilmos német császárral Danzig előtt, a sik tengeren. A tenger hullámai harsogják túl a két hatalmas fejedelem csókoldozását, és mintha ez a titoknak még sürűbb fátylával takarná el Európa népei elől a találkozás célját. A cár a danzigi flottagyakorlatokat nézi meg, ott pedig nagyon könnyű megtenni azokat az intézkedéseket amelyeket a buffaloi merénység óta még inkább érthetőnek tartanak a cár biztonsága érdekében. Az orosz uralkodó csak rövid ideig időzött a danzigi kikötő előtt és kérdéses, vajjon Bülow és Lamsdorff grófnak alkalmuk volt-e fontos politikai ügyeket megbeszélni. De már az a tény, hogy a két birodalom külügyi vezetői is megjelentek a találkozó fejedelmek kíséretében, meg fogja szilárdítani azt a hitet, hogy a németek és oroszok jövőjének „reményteljes ösvényei sehol sem fognak ellenégesen kereszteződni.” A cár Danzigból egyenesen Dunkerquebe utazik, hogy szemlét tartson francia szövetségesének hajóhada felett és talán nem jogosulatlan az a vélemény, hogy a cár támogatni fogja Franciaországban II. Vilmos császárnak a francia-német viszony megjavítására irányuló törekvését.

Danzig, szeptember 11.

A danzigi kikötőtől messze távoltságban tartja a német flotta gyakorlatait. A *Helá* lélsziget választja el a hajók mozgulatának terrénmúját és világító tornya a páncélos hajók között mint egy vitorlás hajó fehér vitorlaja csillog a távolból. Látni a felszálló füstkéveket, amelyek a hadihajók kéményeiből kitérnek. A hajók majd balra, majd jobbra indulnak. Közük van a *Hohenzollern*, ahonnan *Vilmos* császár a gyakorlatokat szemmel kíséri. Az ágyúszó mint gyöngye dobpergés hallatszik. A révparancsnok szeretetreméltó nyájassággal fogadja az újságírókat, akik felvilágosításért fordulnak hozzá és a legnagyobb nyugalommal megmondja nekik, hogy mindent el fog követni, hogy hivatásuk teljesítését lehető-

lenni tegye. Az egész gyakorlatot elzárták a révgőzösökkel és a magánhajók ezer méternél közelebb nem juthatnak a flottához.

Danzig, szeptember 11.

A cár jachtja, amelynek a reggel hét órakor kellett volna megérkeznie, utközben sérülést szenvedett s e miatt valószínűleg csak délután két órakor érkezik meg.

Coppot, szeptember 11.

(Reggel 8 órakor.)

Kora reggel óta az egész gyakorlató hajóraj a danzigi révben, Coppot előtt diszálásban várja az orosz cár megérkezését. Az idő szép, a tenger nyugodt.

Danzig, szeptember 11.

A Hohenzollern-jacht Vilmos császárral reggel 7 órakor a *Sleipner* és *Niobe* hadihajóktól, az első torpedónaszád-flotillától és a második torpedónaszád-flotilla két tengeri naszádjától kísérve eléje ment az orosz cár jachtjának, amelynek késése van.

Danzig, szeptember 11.

Délután 3 órakor megjelentek a látóhatáron a császári hajók, elől a *Hohenzollern* és a kíséretében lévő hadihajók. Délután 3 óra 45 perckor ágyúüvesséssel üdvözölte az érkező hajókat a hajóraj, amely zászlódszít ütött. Az uralkodó hajó elvonultak a hajóraj előtt. A derült szép időben sok magánhajó ment ki a tengerre, de nem eresztették őket a hajóraj közelébe.

Heia, szeptember 11.

Arra a hirre, hogy a *Standart* Miklós cárral közeli a danzigi öbökhöz, Vilmos császár a *Hohenzollern* ment vendégének. Kézzel délelőtt 10 óra után Rixhőit előtt jeleztek a *Standartot*, valamint a *Sveltana* orosz cirkálóit is mely *Alexis* nagyherceggel egyenesen Pétervárról jött. Midőn a *Standart* megjelent a *Hohenzollern* hosszoldalán, mind a két császári jachton tiszteitelt a legénység. A zenekar a nemzeti himnuszt játszotta és háromszoros hurrát kiáltottak üdvözlésül, míg a kísérő hajók a császári üdvözléseket tették meg. Miután gróf *Platen*, a diszolgálatra kirendelt szárnysegéd a *Standarta* ment, Miklós cár gígyében báró *Frederick* főhadsegéd, Lomen altengernagy, gróf *Szenkendorf* udvarnagy, herceg *Eugolien* szárnysegéd, Heyden fregatkapitány, Pauli fregatkapitány berlini tengerészeti attasé, herceg *Golikine* zászlódszít, Hirsch udvari orvos, gróf *Lambsdorff* külügyminiszter és Savinski udvari tanácsos, kamarás kíséretében a *Hohenzollern* ment. Vilmos császár a léposónál várta vendégét. A tisztegek szívélyesen üdvözölték és megüdvözték egymást. Ezután következett a kíséreték és a *Hohenzollern* tisztjeinek bemutatása. Az oralkodók megismerték a diszorséget és azután a legmelegebben üdvözölték a *Hohenzollern* érkezett *Alexis* nagyherceget akit *Zuroff* fregatkapitány kísért. Az uralkodók azután a fedélzetre mentek, ahol élénk beszélgetésben maradtak a reggelig, mely délután 1 órakor ismét egyesítette a tisztegeket a kísérettekkel.

A Hohenzollern-hajón adott ebédén Miklós császár Vilmos császártól jobbra, Alexis nagyherceg tőle balra ült. Miklós cár jobbán gróf *Bulow* birodalmi kancellár ült. A tisztegekkel szemben gróf *Eulenburg* udvari főmarsal toglait helyet, jobbán gróf *Lambsdorff* külügyminiszter és balján báró *Frederick* udvari miniszter. Az ebéd élénk társalgás között folyt le. Miután a tisztegek koccintottak, Miklós cár ráköszöntött gróf *Bulow* birodalmi kancellárra, gróf *Schlieten* vezérkari főnökre, gróf *Eulenburg* udvari főmarsallra és *Kollmann* és *Tirpitz* tengernagyokra, míg Vilmos császár Alexis nagyherceggel ültet poharat, azután éitette gróf *Lambsdorff*-ot, báró *Frederick*-et, gróf *Benckendorff*-t és dr *Hirsch*-t. A reggeli véget ért, midőn Heia felült a látóhatáron. Gyönyörű időben, nap ényben és csendes tengeren üdvözölte a hajónad a közeli *Hohenzollern*. A császári jacht a főárbóc-ormon a német és orosz császári lobogóval elhaladt a két hajóvonal között. A két uralkodó a *Hohenzollern*-ről diszszémet tartott a hajók felett, amelyek zászlódszít öltöttek és amelyeknek legénységei tegyverben diszelegtek és a tisztegeket háromszoros hurrah-kiáltással üdvözölték, míg a hajózenekar a nemzeti himnuszt játszotta. A császári jachtkor azután horgonyt vetettek az előre kijelölt helyeken az egész formáció élén. Ezután a tengernagyok, a parancsnokok, a törzsiönkök és a flotillák főnökei a Hohenzollern-re rendeltettek, hogy a tisztegek előtt elvonuljanak.

Heia, szeptember 11.

A német hajóhad diszszémetje alatt Vilmos császár az orosz tengernagy egyenruhában, kezét kalapján tartva, fészesen állott Miklós cár mögött, aki német tengernagy egyenruhát viselt. A hajózás a

második hajóraj mögött és az első körül egy félórán át tartott. Az orosz hajók az első hajóraj mögött horgonyoznak. Miklós cár a hajórajzistek jelentésétele után meglátogatta a *Kaiser Wilhelm der Grosse*, *Victoria Louise*, *Kurfürst* és *Kaiser Wilhelm II.* hajókat.

Pétervár, szeptember 11.

A *Journal de St. Petersburg* írja: Az orosz cárnak Vilmos császárral való danzigi találkozása újabb bizonyosága a berlini és a pétervári udvar között fennálló hagyományos kapos állandóságának, ugyszintén annak a baráti viszonynak és jó szomszédságnak, amely a két birodalom között fennáll. Ez a találkozás csak az általános béke és a hatalmaságok között való jó egyetértés újabb zálogának tekinthető.

A buffaloi merénylet.

Budapest, szeptember 11.

Newyorki táviratok egybehangzó jelentése szerint *Mac Kinley*, az Egyesült-Államok elnöke túl van a veszedelmen. Az orvosok *Mac Kinleyt* immár üdülő betegnek tekintik. Az akut veszedelem most már végképpen elmúlt. *Mac Burney* orvos, akit a lőtt sebek terápiájában első szakteknintélynek tekintenek, már el is utazott Buffalóból. *Roosevelt* alelnök ma utazik el Washingtonba. *Buffalóban* a reggeli orvosi jelentés mindennél nagy örömet keltett s a kiállításon való kifüggesztését az egész közönség lelkes örömmel üdvözölte.

Mialatt az elnök állapota örvendetesen halad a javulás felé, az amerikai rendőrség a legszigorubb rendszabályokkal fűrkézi a merénylet Czolgosz büntársait, mert azt hiszi, hogy a buffaloi véres merénylet összeesküvésnek eredménye s hogy az összeesküvésnek *Goldmann* Emma, a Németországból Amerikába került anarchista nő a lelke. A chicagói rendőrség ennek következtében tegnap kinyomozta és letartóztatta *Goldmann* Emmát, aki eleintén tagadta azonosságát s azt mondta, hogy Svédországból való, de amikor az öt letartóztató rendőrbiztos svédül szólította meg, az anarchista asszony nem tudott neki válaszolni. Végül megvallotta, hogy ő az, akit keresnek s még a következőket mondta:

— A mi anarchista célunk az emberiség megvilágosítása. Ki tehet engem azért felelőssé, hogy egy örült ember hamis értelmet adott szavainak? Meglehet, hogy én inspiráltam Czolgoszt, de cselekedete azt bizonyítja, hogy az én szándékomat félremagyarázta.

Goldmann Emma ezután megvallotta, hogy nemrég keresztülutazott Buffalon s hogy akkor néhány szót váltott Czolgoszszal. Kivüle még le fognak tartóztatni egy chicagói anarchista szerkesztőt, akit azzal vádolnak, hogy része volt a merénylet elkövetésében. A newyorki rendőrség összeállította a newyorki anarchisták fekete könyvét.

Buffalo, szeptember 11.

A délután 3 óra 20 perckor kiadott orvosi jelentés szerint *Mac Kinley* állapotában a délelőtti kiadott kedvező jelentés óta változás nem állott be. Ervérés 108, hőmérséklet 100, léegzés 28.

Buffalo, szeptember 11.

Tegnap este 10 óra 30 perckor egy és háromnegyed órai tanácskozás után az orvosok a következő jelentést adták ki *Mac Kinley* állapotáról:

Az elnök állapota minden lényeges tekintetben változatlan. Hőmérséklet 100,6, ervérés 114, lélegzés 28. Mikor pénteken a merénylet után végrehajtották a műtétet, észrevették, hogy a golyó az elnök kabátjából letépett egy darabot, amely mindjárt a bőr alatt megakadt a sebnyalásban. A posztódarabot ugyan rögtön eltávolították, de azért a sebben mégis egy kis gyuladás támadt, amely csak tegnap este mutatkozott. Ennek következtében szükségessé vált, hogy a sebvarrás egyes darabjait eltávolítsák és a bőrt a seb fölötti részben felnyissák. Ez ugyan semmiféle újabb komplikációkat nem vonhat maga után, de azért mégis nyilvánosságra hozták, mert az orvosok a jelentéseket egész nyíltan akarják megszerkeszteni. A seb széleinek ez az újabb feltöltése kissé késlelteti a gyógyulás folyamatát. Az elnök már elég erős, hogy megkezdhesse a szájon keresztül való táplálkozást. Egyelőre tiszta huslevest kapott.

Buffalo, szeptember 11.

A tegnap este tartott orvosi tanácskozás hosszú tartama némi nyugtalanságot okozott, amelyet az este 10 óra 30 perckor kiadott orvosi jelentés még fokozott. Aggodalomra adott okot az a körülmény is, hogy *Max Burney* nem utazott el, de ennek csak az volt az oka, hogy lekéselt a vonatról. *Burney* kijelenti, hogy a javulás *Mac Kinley* állapotában tartós, ami abból is kitünik, hogy az elnök már táplálékot is vesz. Az orvosok hosszú tartózkodására az adott okot, hogy egy

ember, akit kötelekért küldtek, soká késett. Ez a közlemény ismét megszüntette a nyugtalanságot. *Roosevelt* alelnök tegnap este elutazott *Buffalóból*. Ugy nyilatkozott, hogy nézete szerint az elnök egy hónap mulva újra átvetheti hivatalos teendőit.

Buffalo, szeptember 11.

A *Mac Kinley* elnök állapotáról ma reggel 9 órakor kiadott orvosi jelentés így hangzik: A seb a tegnap esti kezelése következtében határozott javulást mutat. A beteg már képes kis levest enni. Az állapota ma reggel kitünő. Ervérés 116, hőmérsék 100-2.

Buffalo, szeptember 11.

Miklós cár Fredensburgból a következő táviratot küldte *Mac Kinley* elnöknek:

Nagyon boldog vagyok, hogy azt hallom, hogy jobban érzi magát az után a gyalázatos gyilkos merénylet után, amelyet ön ellen elkövettek. Csatlakozás az egész amerikai néphez ahhoz a kivánságához, hogy ön mihamarább felgyógyuljon.

A görög király ezt a táviratot küldte a megsebesült államelnöknek:

Örömmel hallom, hogy szerencsésen megmenekült a drága élete ellen intézett szörnyű gyilkos merénylettől, amely a civilizált világok rémületbe ejtette s bizom Istenben, hogy ön föl fog épülni népe javára és dicsőségére.

New York, szeptember 11.

A rendőrfőnök elrendelte, hogy jegyzéket készítsenek az összes anarchistákról s valamennyit helyezték felügyelet alá.

Camden, (New-Yersey állam) szeptember 11.

Tegnap este itt egy *Stom* nevű embert tartóztattak le a *Mac Kinley* ellen elkövetett merényletben való bűnrészesség gyanúja miatt.

Brüsszel, szeptember 11.

Hir szerint az európai és az észak-amerikai kormányok között tárgyalás indult meg, amelynek célja az, hogy Brüsszelben nemzetközi konferencia tartassék az anarchizmus leküzdése céljából.

New York, szeptember 11.

A *New-York Herald* buffaloi levelezője állítólag arról értesült, hogy Czolgosz bevallotta, hogy a merénylet összeesküvésnek a következőkénye, amely összeesküvésben sokan vettek részt.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK.

Budapest, szeptember 11.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** Gróf *Khuen-Hédervary* horvát bán ma Bécsből visszautazik Zágrábba. — *Lajos Viktor* főherceg ma reggel Bécsből hosszabb tartózkodásra Abbaziába érkezett. — Báró *Dóczy* Lajos külügyminiszteri osztályfőnök ma Budapestre érkezett.

— **Miniszterek Gyűlése.** Szeptember hó folyamán miniszteri látogatások lesznek Győrött. *Leon Gyula* lovag meghívására ugyanis *Hegedüs* Sándor kereskedelemügyi miniszter e hó 18-20-ika táján odautazik s a *Politikai Értesítő* jelenti, hogy valószínűleg *Szell* Kálmán miniszterelnök is ellátogat Győrbe.

— **Érdekes családi hír.** A brünni *Lidove* *Novin*t Bécsből arról értesítik, hogy gróf *Lónyay* Elemérné, *Stefánia* belga királyi hercegnő áldott állapotban van. A grófné legközelebb gróf *Kaunitz* kastélyába költözik és jó sokáig nem látogat el férje magyarországi birtokára.

— **Falk Miksa jubileuma.** A *Hirlapirók* *Nyugdíjgyűlése* szeptember hó 15-én, délelőtt 12 órakor igazgató-választmányi ülést tart. Ezt megelőzőleg 11 órakor igazgatói értekezlet lesz *Falk* Miksa, az intézet nagyrédmű elnökének jubileuma tárgyában.

— **Kossuth Ferenc állapota.** *Kossuth* Ferenc, a függetlenségi és 48-as párt elnöke betegségében határozott javulás állott be. Fájdalmi csillapultak úgy, hogy pártja ügyeit, melyeket legnagyobb betegségő közepett is vezetett, most már könnyebben végzi. Orvosa, *Müller* Kálmán egyetemi tanár többször meglátogatta uspontja a beteget.

— **Osszeesküvés Chamberlain ellen.** Londonból nagy szenzációt keltő leleplezésről adnak hírt. Ez a leleplezés kiderítette, hogy *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter ellen veszedelmes anarkhista merénylet volt készülben. A *Clark-weler* került rendőrbírája előtt pattant ki a titok. *Faucheron* Marcial 23 éves facér francia pincér állott vádlottként a rendőrbíró előtt. Azzal vádolták, hogy kedden délután három órákor meggyilkolta *Jung* Hermann órást. A tanúk azt vallották, hogy látták, amikor *Faucheron* az órászületből véresen kirohant. Üldözöbe vették és sikerült is őt a rendőröknek kézrekeríteniük. Hiábavaló volt minden kutatás, senki sem tudott rávezetni, hogy miért gyilkolta meg *Faucheron* az órást. Ekkor aztán a rendőrség a meggyilkolt *Jung* Hermann multját kezdte nyomozni. Így derült ki, hogy *Jung* buzgó előharcosa volt annak a szektának, amely a hetvenes években a „tulzós nemzetköziesk” elnevezése alatt verődött össze. Ezen a nyomon haladva faggatta a rendőrfőnök a gyilkost, aki ma a következő vallomást tette:

— Hat hét előtt *Pizzadilliben* a *Fuisse* kávéház előtt üdöngtem, amikor egy ismeretlen ember lépett hozzám s behívott a kávéháza. Egy pohár frissítő mellett elpanaszoltam, hogy nincs keresetem. Londonban megél az ember munka nélkül is — felelt az idegen. Majd elvezetem valakihez, akitől kaphat pénzt.

Ugy is volt — mondotta tovább a gyilkos. Másnap az idegen, aki *Dootsnak* nevezte magát, elvezetett egy óráshoz. Ez volt *Jung* Hermann. Mindjárt telebeszélte a fejünket anarkhista tanokkal és pénzt is adott, meghívott, hogy jöjjenek el máskor is. Azonul gyakran fölkerestem. *Jung* folyvást a modern társadalm igazságtalanságairól beszélt, amelyeken csak erőszak változtatható.

A gyilkosság napján *Jung* behívott a belső szobába, ránk zárta az ajtót és kereken felszólított, hogy *gyilkoljam meg Chamberlain*-t. Tíz fontot kínált, ha azonnal elteszem láb alól a minisztert, aki a délafrikai háborút előidézte és ezzel temérdek nyomorúságot okozott. A leghatározottabban megtagadtam a gyilkosság végrehajtását. Erre *Jung* éktelen dühbe jött és egy kalapáccsal támadt rám. E pillanatban fölkaptam egy kést, a nyakába szurtam és elmenekültem.

A rendőrbíróság a tárgyalást elhalasztotta.

— **Csun herceg és orvosa.** Most *Csun* herceg is napirenden van Párisban, ahova — elintézvén Vilmos császárnál a vezeklést — néhány nap múlva elmegy világot látni. A *Figaro* beszéli el *Csun*-ról ezt a kis apróságot, amely jellemző a kínai gondolkodásra. E szerint *Csun* herceg ugyancsak alaposan kiigott a földi betegségeken. Jó szerződést kötött az orvosaival, akiknek kitűnő honoráriumot biztosít, de az a kikötéssel, hogy a szerződés mindenkor elveszti az érvényességét, valahányszor a herceg megbetegszik és mindaddig marad érvénytelen, amíg teljesen fel nem gyógyul. Ennek köszönhető állítólag *Csun*, hogy sohasem volt egyéb baja fejféjásánál, s az se tartott tovább három napnál. Az eljárás szíval nagyon helyes és szellemes, de nem eredeti ötlete a kínai császár ifjú öcsésének, mert *Khinában* tudvalevőleg akkor van jó dolga az orvosnak, ha minél kevesebbet betegeskedik a páciense, ugyszólván az egészségükért való örömlükben jutalmazták ott a doktort. Ami a legkitűnőbb és mondhatni a legerkölcsösebb álláspont.

— **Kohl Medárd püspök bérmantón.** Dr. *Kohl* Medárd püspök ma délben a fővárosból Komárom-megyébe utazott, ahol három hétig fog bérmáni. Első bérmánialomása *Kurtakesz*, a hová ma érkezett meg.

— **A gödöllői Erzsébet-emlékünnap.** A gödöllői Erzsébet-emlékünnap rendezőse annak közlésére kérte lel lapunkat, hogy sem meghívókat, sem jegyeket nem bocsájt ki az ünnepélyre, hanem ez uton hívja meg arra a közönséget. Az ünnepélyre, mely e hó 15-én, vasárnap délután 4 órákor az Erzsébet-szobornál, esős idő esetén pedig a gödöllői református templomban lesz, a Budapestről 12 ó. 35 p. 1 ó. 30 p. és 2 óra 40 percek induló személy-, továbbá a 2 óra 35 percek induló gyorsvonat szállítja a közönséget, mely az ünnepély után Budapestre való visszatérésre óránkint talál megfelelő vonatot. Ez ünnep végleges programja a következő: Kölcsey Himnusza, énekl: a dalárda; emlékbeszéd, tart: *Somló* Sándor; óda, szavalja: *K. Hegyesi* Mari; Erzsébet-himnus, énekl: *Somló* Sándor, harmoniumon kíséri *Hackl* N. Lajos; Vörösmarty szövege, énekl: a dalárda.

— **A német császár kegyeleto.** Königsbergben, a tartományi hatóság épületében Vilmos császár hosszabb beszédet mondott tegnap délben. Megemlékezett anyjáról és az Európa fejedelemsői közül előtűnőklő *Lujza* királynéről, akinek emlékére ma felszentelték a *Lujza*-templomot. Ez a nap egyuttal emlékünnepe Nagy Vilmos császárnak, aki rendkívüli szeretettel ragaszkodott anyjához. A porosz királyság egyedül isten kegyelméből való. Majd emlékeztetett azokra a nehéz és jó napokra, melyeket Kelet-Poroszország királyi házával együtt átélt. A császár megemlékezett arról a nagyszerű mozgalomról, mely a szabadságharcokra

vezetett és azt az óhaját fejezte ki, hogy ez a szellem példaként szolgáljon az egész hazának az odaadó együttműködésre és bizalomteljes ragaszkodásra a királyhoz. A császár végül megígérte, hogy Kelet-Poroszország érdekeit mindig támogatni fogja és a neki felajánlott díszserleget a tartomány javára írítette.

— **A statisztikusok kongresszusa.** A *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter kezdeményezésére Budapestre összehívott statisztikusok kongresszusát e hónap 28-tól október 5-ig tartják meg. Az előkészítés munkálatait dr. *Kovács* Aladár titkár vezeti, a rendező bizottság elén pedig *Láng* Lajos val. belső titkos tanácsos áll.

— **Külföldi vasutások Budapesten.** Százötvennél több külföldi vasutas érkezett ma fővárosunkba. A vendégek az osztrák és a német vasuti tisztviselők egyesületének a tagjai, akiket a keleti pályaudvaron való megérkezésük alkalmával a *Magyar vasuti és hajózási klub* tisztviselői fogadtak, élükön *Grumböck* felügyelő elnökkel és *Demeter* titkárral. A vendégek egyenesen Boszniából jöttek, első utjuk Baross szobrához vezetett, melyre hatalmas babérszortut tettek. A koszorúnak három széles selyemszalagja van, egy piros-lehér-zöld, egy fekete-lehér-piros és egy fekete-sárga színű. Mind a három szalagon ez a felírás: *A német és osztrák vasuti tisztviselők egyesületei emlékül a nagy pályatársnak.* A kegyelet tisztelgés után külön villamos kocsikon megkerülték a várost, megtekintették a korzót, az új esküéri hidat, az Akadémia palotáját, a budai várat, a honvédszobrot, a Mátyás-templomot. Déiben társasébd volt az állatkerti vendéglőben, amely után folytatták a főváros nevezetességeinek megtekintését. Este a Margitszigeten a *Magyar vasuti és hajózási klub* lakomát rendezett a vendégek tiszteletére, akik holnap félkettőkor utaznak el a fővárosból.

— **A kis Olgák.** Cárékat csak szeretik Franciaországban. Ez a szeretet kezd immár szívóssá válni. Még 1896-ban történt a cári látogatás alkalmával, hogy sok anya ennek a látogatásnak az örömeire akkor, október hónapjában született leánykáikat gyöngéd figyelemmel *Olga* nyarhercegnőről neveztek el. Reims városának a kis Olgákból kilenc jutott éppen. Es a reimsi Olgáskák most, hogy megint lesz cári látogatás, mozognak. Azaz, hogy a márnécskái *Verlé* gróffal, a reimsi muszka követvel megbeszélétek, hogy elmennek a párisi muszka nagykövetséghez és engedélyt kérnek arra, hogy a kis Olgák virágbokrékat nyujthassanak át a cárnénak, amikor átutazik Reimson. Semmi kétség, a muszka nagykövetség nem fogja megtagadni ezt a finom kérelmet. Hogy pedig mindez hiteles dolgot, arról a *Le Journal* tanuskozik, amely a kilenc lányka nevét a pontos címmel közli.

— **Zoccai virtukodás Nagyváradon.** Nagyváradon az irlalmasok kórházában egy *Bunyó Tógyer* nevezetű kocsiat állnak. Kötelekbe van pólyázva a feje, a karja felköve, általában keserves formája van szegénynek. Ezt az embert a nagyváradi rendőrség fogházának egyik cellájában verték össze és pedig egy csomó rendőr együtt. A legény egy látelepen szolgál s szombaton délután megrakott kocsiat át akart hajtani a Szent László-hídon. A hid fejenél egy rendőr elkapta a lovak gyeplőjét s rákiáltott a kocsisra.

— Fordulj vissza, erre nem megy át.

A kocsis nem vette komolyan a rendelkezést, hanem a lovak köze tütöt s áthajtott a hídon. Másnap reggel kilencre beidézték a rendőrséghez s kilencöt-tíziz verték fölvaltva a rendőrök. Innen haza s azután orvoshoz vándorzogott a kocsis. Végül pedig a kórházba. — A kolozsvári és mezőtúri lázongások nyomában érdekes eset ez is.

— **Velenceze hadi dicsősége.** A lagunák városa, amely mostanság boldog illideknek kedves tanyája, nem sokára régi dicsőségére ébred. *Rómából* táviratozzák, hogy legközelebb összehívják a nemzeti védelmi főtanácsot annak a tervnek a megbeszélése végett, hogy *Velencét* elsőrendű hadikikötővé alakítsák át. Olaszországnak jelenleg Spezián kívül nincs hadikikötője s így a velencei nagyszabású kikötő büszkesége lesz Itáliának.

— **Egy hűtlen asszony — két áldozat.** *Szegedről* táviratozza tudósítónk: *Varjason* *Selipper* György bánatában, hogy felesége elhagyta, felakasztotta magát. Az öngyilkos apja, fia halálán elbusultva, szintén öngyilkos lett.

— **Házasság.** *Burchard-Bölváry* Pál, a gróf Üxküll-Ghylenband nevével viselő 16. huszárezred 16-hadnagya szeptember 19-ikén délelőtt 11 órákor esküszik örök hűséget *Fáyban* ögróf: *Pallavicini* Adolf és neje, *Bárczai Bárczay* Anna leányának, Teréz kisaszonynak.

Kanitz Arthur, a *Kanitz* Ignác fia nagykereskedő cég beltagja, h. hó 19-én délben 12^{1/2} órákor vezeti oltárhoz a Dobány-utcai izraelita templomban *Grünbaum* Margit kisaszonnyt. *Grünbaum* Miksa fővárosi bizottsági tag, a *Weiner* és *Grünbaum* ndvari szállítói cég társnökének leányát.

Köhner Gyula Budapestről eljegyezte öngyerty Brunner Fülöpne leányát, *Margitot* Jászberényből.

— **A buffaloi merénylet és a cár.** A buffaloi merénylet híre valósággal megváltoztatta Európa arculatát. Ha volna olyan létező, amelylyel madártávlatból bele lehet látni ennek a nagy darab földnek a szívdobogásába is, rémületet, megdöbbenést látnánk, olyan világot, amiben a koronás és koronátlan hatalmasok ékes beszédekben hirdetik, hogy trónjaikat vagy elnöki székeiket a nép szeretete őrzi minden bajtól. Voltaképpen azonban a titkos rendőrök tábora az, amelyben biznak. Fredensborgban például, ahol a cári pár most időzik, az orosz rendőrök egész serege ültött tábort. A Párisban székelő orosz rendőrfőnök, *Rathkovszky* államtanácsos áll az élükön és nincs az az idegen, aki figyelmüket elkerülhetné. Tegnap is egy fiatal, szép nő tartóztattak le, aki egy elegáns ur társaságában jelent meg Fredensborgban. A detektívek annyi időt sem engedtek nekik, hogy szállóbeli lakásukra visszatérhesenek, hanem egyenesen a pályaudvarra vitték őket és a legközelebbi vonatlat Kopenhágába kísérték. Azt senki sem tudja, hogy mi az oka a letartóztatásnak; politikai bűnösök, anarkhisták, vagy közönséges kalandorok-e? Egyébként pedig csak egy özlönik a sok idegen Fredensborgba és így nem könnyű a rendőrség földadata. Az idegenek ellepik a kastély környékét és fotografáló apparátusaiak órák hosszat lesik, mikor teszi ki a cár a lábát. Végül jónak látta a rendőrség elzárni a kastély kertjét az idegenek elől s most csak a kastélyba vezető hosszú fasorba járhat a közönség. Tegnap már megérkezett az első futár Pétervárról, aki nagy tömeg jelentést s egyéb iratot hozott. A kastély körül különben mindig nagyon mozgalmas az élet. Futárok, miniszterek, diplomaták, udvari tisztviselők jönnek-mennek s nagyrészüket maga a cár fogadja. Naponta százszámra érkeznek a sürgönyök, levelek és kérvények. Nagy feltűnést kelt naponta az a két láda, amelyet két orosz matróz visz a kastélyba. Ezekben hozzák a cári gyermekeknek szánt tejet, amelyet a Kopenhágánál horgonyzó *Standard*-yachtton hozott tehen szolgált. Eppogy az özeveg cárné bárhol is tartózkodik, hetenkint friss orosz kaviár- és angolcsallítmányt kap Oroszországból. *Alexandra* angol királyné például ugyanígy szokott magának Dániából hetenkint vaját és fekete kenyeret küldetni. Nagy bámulatot keltett ez alkalommal a cári pár óriási podgyása, amely 585 nagy ládából állott, s amelyet egy 16 wagonból álló különvonat szállított Kopenhágából Fredensborgba.

— **Ugron válasza Rimler provokációjára.** *Rimler* Gyula a hét elején tudvalevőleg provokáltatta *Ugron* Gábert a Rimler-ügy tárgyalása alkalmával elmondott képviselőházi beszédében foglalt sértésekért. *Ugron* most dr. *Bauer* Gáborhoz, *Rimler* egyik megbízottjához a következő választ küldte:

Nagyságos dr. *Bauer* Gábor urnak
Budapest.

Ma vettem levelét, melyben *Rimler* Gyula ur nevében elégtételeit kér azon nyilatkozataim következtében, melyeket június hóban tettem szóval és írásban. Hetven nap muiva elégtételadásra köteles nem vagyok, mert *Rimler* ur nyilatkozataimra hirlapilag reflektált tehát azokat ismerté a nékül, hogy a maga idején elégtételeit kért azonnal kötelességének ismerté volna.

Tisztelettel

Székelly-Udvarhely, 1901. szept. 10.

Ugron Gábor.

Ez a válasz még nem utolsó akkordja az afféreknek. *Rimler* ugyanis ismeretes rópiratát most magyar nyelven bővített kiadásban hozza a nyilvánosságra. A rópirat megjelenését bejelentve, egy helyi tudósítóban közzé is teszi *Ugron* Gábornak hozzá intézett leveleit, hogy az affér anyaga mennél szélesebb körben terjedjen el. Mi ezt a dolgot lezártunk tartjuk. És tekintetbe véve különösen *Ugron* Gábor kijelentését, hogy a politikai életől visszavonul, e levelek közzétételéről, amelyek immár egy magánember vonatkozásait akarják illetéktelenül a nyilvánosság elé ráncigálni, le kell mondanunk.

— **Az állatorvosi főiskola megnyitó-ünnepé.** Az állatorvosi főiskola ma délelőtt tartotta a főiskola díszterében tanév-megnyitó ünnepélyét, melyen megjelentek: nemeskéri *Kiss* Pál földmívelésügyi államtitkár, *Vécsy* Tamás, a tudományegyetem és dr. *Illosvay* Lajos a József-műegyetem rektora, dr. *Klug* Nándor orvoskarik prókádán, *Lenhossák* Mihály egyetem tanár, *Magyar* Kázmér tanfelügyelő. Tátray János állategészségügyi felügyelő, *Ullaryik* Titusz m. kir. főállatorvos stb., a főiskola tanárikara és segéd-személyelete testületileg, valamint a főiskola hallgató-sága teljes számban. *Hutya* Ferenc rektor tartotta meg mindenekelőtt beszámolóját melyben röviden felsorolta a lefolyt tanév fontosabb mozzanatait. Az éljenzéssel fogadott beszéd után *Nádasky* Béla rektor-helyettes az állatanatómia fejlődéséről tartott szakszerű értekezést, amelyet a tanuló ifjúsághoz intézett igen megleghetű intéssel és szeretetteljes tanácsal fejezett be.

— **Halálozás.** Fiuméből táviratozza tudósítónk, hogy lovag *Maderspach* Sándor, a fumei tőzsde elnöke, a szabadevülpárt vezérélria ma reggel meghalt. Halálát vérmérgezés okozta.

— **Drága vendéglátás.** A hivatalos újságok tapintatlanok, mivelhogy nem is az a kötelességük, hogy tapintatosak legyenek, hanem az, hogy szigorúan teljesítsék kötelességeiket, a kellemetleneket és a kellemeseket egyaránt. A párisi hivatalos lap, a *Journal Officiel* például meg se várja, amíg elmegy a vendég, hanem máris világgá kürtöli, hogy milyen sokba kerül a vendéglátás. Legújabb számában három dekretumot közöl, amely az orosz cári pár látogatásának költségeit irányozza elő. Az első szerint a külügyminisztérium összesen 1,529.400 frank rendkívüli hitel igénybevételére van joga. A hadügyminiszter a második dekretumban foglalt főhatalmazás alapján 1,322.600 frankot vehet ebből az alkalomból igénybe. Az egyes tételek a következőképp oszlanak meg. A katonai fedezet költségei: egy félmillió frank; az utazástól akadályozott polgárok kártalanítása: 50 ezer frank, a katonák elszállásolása: 96 ezer frank; katonaságok beszerzése: 20 ezer frank; eleség és egyéb szükséges anyagok beszerzése: 107.640 frank; a hadmérnök-zászlóalj számára 400.000 frank stb. A harmadik dekretum végül a tengerészügyi miniszter számára 238.000 frank rendkívüli hitelt engedélyez. Az előleges számadások szerint tehát az orosz cári pár látogatása Franciaországnak 3 millió százezer frankjába fog kerülni. — Szép summa. Különösen ha meggondoljuk, hogy előbb Danzigba megy a cár és csak aztán lép francia földre. Ilyenformán kétséges, hogy vajjon kifizeti-e magát a nagy költség. — A lázas előkészületekből, amelylyel a hatalmas vendéget várják, kivessi a maga részét a posta és távirada vezetősége is. Dünkirent, ahol a tengerészeti hadgyakorlatok lesznek, Párisból két új sodronnyal kötik össze. A személyzet száma is a postahivatalban megtízszereződik. A sajtó tudósítói a börze-palotában és a közkönyvtárban kapnak szabadság távirataik megírására, amely táviratok feladására biciklis szolgák fognak rendelkezésre állani. Rheimsban, ahol a csapatszemlék lesznek, szintén megkészenek a postai és táviradi személyzetet, sőt a gyakorlat színhelyén lesz egy repülő táviró-készülék is. Hogy az interurbán telefon is eleget fog csilingelni, az talán magától értetődik.

— **Az a bizonyos Beus Béla.** *Winter* Adolf aradi ügyvéd föltagadott nemrégiben egy jóképű legényt inasnak. A legény a jó képén kívül egész csomó tüneményesen jó bizonyítványt mutatott a doktornak s miután a szolgálatban becsületesen viselte magát, lassanként olyan minden egyéb lett a háznál, akiben megbíznak. A múlt vasárnap délután az ügyvéd elment hazuról és egyedül maradt a házban Beus Béla, a szolga. Ilyenformán ura lett a házyetnek és rövid tévovázás után fölszittate az ügyvéd íróasztalának minden fiókját. Amit talált bennük, összeszedte. Egy csomó bélyeget, aztán szivar-szipkákat, pénztárcákat, egy árván maradt östöt, néhány német márkát és németálöldi pénzeket is. S miután ilyenformán elvégezte a dolgát, távozott. Az ügyvéd még azon este észrevette, hogy kár érte s följelentette az inast a rendőrségnek. A rendőrség csakugyan gyorsan is intézkedett. Akcióba küldött egy csomó detektívet, megszállotta a pályaudvart, felkutatta Uj- és Ó-Aradot, ezalatt pedig Beus Béla a Millennium nevezeti sörözőkban sörözött. Sokat ivott s végül németpénzzel fizetett. S miután fizetett is, egyenesen a városházára ment s jelentkezett, hogy ő az a bizonyos Beus Béla, akit esetleg keresnek már. A rendőrséget nagyot bámult erre a különös esetre, amilyen még nem fordult elő a prakszisában és gondjaiba fogadta Beus Bélát.

— **A telefon ellensége.** *Mougeot*, a francia posta-, távirada- és telefonminiszter, mint egy párisi lap kisírtotta, az egyetlen a francia kormányban, akinek magánlakásába nincsen bevezetve a telefon. Bizonyára nem ringatja magát illúziókban a telefon kényelmes oldalait illetőleg, amelyet csak mint az állam egyik tekintélyes jövedelemforrását tud becsülni. Mikor a minap egy alantás hivatalnok megkérdezte, nem óhajtatja-e a miniszter, hogy lakását a *Rue de Staël*-ben „bekapcsolják”, azt felelte:

— Talán ön óhajt velem beszélni? Különbé igazán nem tudom, hogy mit csinálnék telefonnal...

Jó kis intézmény lehet a párisi telefon. Elvégre *Mougeot* ur iszerheti.

— **Sikkasztó kereskedő.** A frankfurti rendőrség ma táviratilag közölte a bécsi rendőrséggel, hogy *Wandland* Albert 28 éves frankfurti kereskedő 46.000 márkát sikkasztott és barátjával Bécsbe menekült.

— **Templom-avatás.** A *margitfalvi* és *jekelfalvi* egyesült zsidó hitközség a napokban avatta fel új templomát. A felavatás-ünnep díszes közönség előtt folyt le, a rabbi szép beszédet mondott, a kántor zsolnárokat, az iskolásgyermek a Szózatot és Himnuszt énekelték.

— **Öngyilkos végrehajtó.** *Fodor Béla* kismartoni járásbírósi végrehajtó egy *soproni* szállóban agyonlőtte magát. Betegség és anyagi gondok üzték a halálba.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A *bányai* ág. hitv. evang. egyházkerület ma délelőtt kezdte meg évi közgyűlését *Zsilinszky* Mihály egyházkerületi felügyelő és *Sárkány* Sámuel püspök kettős elnöklete alatt. Előzőleg a Deák-terti templomban istentisztelet volt, s azután az evangélikus gimnázium dísztermébe vonultak a közgyűlés tagjai, melyeknek sorában láttuk: *Fabiny* Teofil vai. belső titkos tanácsost, *Podmaniczky* Géza és *Podmaniczky* Gyula bárókat, dr. *Wagner* Gézát, *Bachát* Dánielt és másokat. A közgyűlést *Zsilinszky* Mihály felügyelő nyitotta meg. Fájdalommal jelentette, hogy *Pulszky* Ágost, a dunán belüli egyházkerület volt felügyelője, ma éjjel meghalt. A közgyűlés *Pulszky* elhunytán érzett részvétét jegyzőkönyvbe vette s a családhoz részvétiratot fog intézni.

Zsilinszky ezután a gyűlés tagjainak szívélyes üdvözlése után meglez szavakban emlékezett meg *Szilágyi* Dezsőről, mint a dunamelléki ev. ref. egyházkerület főgondnokáról, mint a protestáns egyház oszlopos tagjáról, aki midőn ő felsége az igazságügyi tárcát reá ruházta, minden addig eloglalt állásáról lemondott, csak esperességének gondnokágát tartotta meg mert tudta hogy az evang. egyháznak nagy szüksége van hathatós támogatásra. A gyűlés elbátorította, hogy *Szilágyi* halála feletti részvétét jegyzőkönyvileg is kitejezi és azt a dunamelléki ev. ref. egyházkerülettel közölni fogja. Az elnöki megnyitói további folyamán *Zsilinszky* a szépen hangzó elvek lejtegetése helyett az egyházi élet javításának rögös mezéjét ajánlja, mert azt tapasztalja, hogy a szép elveknél megvalósításában az egyházkerület kissé késedelmes és gyenge; a létért való küzdelem rideg tanát az egyházi térer nem helyesíti, mert hiányzik belőle az igazság ereje, a lélek titokteljes működésének ténye s az a jótékony hit, mely tünni és remélni megtanít. Azt azonban valjha, hogy aki élni és oélt érni akar, annak küzdenie és dolgozania kell, legyen az egyes ember vagy milliókból álló nagy társadalom. Dolgozania kell tehát az ev. egyháznak is. mig nappal vagyon. Akik e térer a külső körülményekben és anyagi szegénységünkben keresik a bajok okát, azoknak nincs igazuk. Hiszen a mi őseink — ugymond — szegényebbek voltak, mint mi; külső politikai viszonyai is kedvezőtlenebbek voltak, mint a jelenlegiek. Apáink mégis tenn tudták magukat tartani, mert a mindent legyőző isteni erőt önkéleikben viselték. Mi is csak ugy fogunk boldogulni, ha belső egyházi életünk erőforrását önmagunkban keressük és csak másodsorban várjuk és kérjük a külső támogatást, melyhez a hazai törvények szerint kétségtelenül jogos igényünk van. Sürgeti az evang. egyház és nép tényleges állapotának ismeretét, hogy az itt-ott mutatkozó kóros állapotot megszüntethessék, miként az orvos csak akkor jöghat biztosan a betegség gyógyításához, ha a betegnek életviszonyait, körülményeit lelki, testi tulajdonait, szokásait tökéletesen ismertve. Vallásfelekezeteknél ez nem történehetik másként, mint ha azoknak tejei, vezérei és pástornai közvetlen érintkezés útján igyekeznek a reájuk bizót népnek lelki szükségleteivel és viszonyaival megismerkedni. Mert ne feledjük — ugymond — hogy a mi egyházunk valódi ereje a nép lelkében gyökeredzik és egyedül kincsünk és gazdagságunk a nép és annak vallási és erkölcsi lelkiülete, jóindulata és áldozatkészsége. Aki a népet elhanyagolja vagy megveti, az a Krisztus egyházát árulja el. Aki szereti, gonozza, oktatja, lelkesíti és vezeti, az érdemesen teszi magát a jök tiszteltetésére és az isten legbővebb áldására. Ha a vallás-erkölcsi élet vékérésének ezen telirított anyagát elvesztettük, ezzel elvesztettük egyházunk létalapotját is! Salmátalát fejezte ki a fölött, hogy egyes esperességek a kerületnek a nép javára irányuló és egyenesen az egyházi törvényen alapuló határozatait félreértették és e törekvés ellen óvsukat fejezték ki. Ilyennek nem volna szabad történnie. Két éve, hogy az esperességi elnökség egyházlátogatási szabályzatára és a cura pastoralis mikénti gyakorlására vonatkozó utasítás készül. A munka nehéz, azért lassan halad. Nem ütözik meg rajta mert a természetben is azt tapasztalja, hogy a legerősebb lények lassan növekednek. Végül felveti a papnevelés reformjának nagyfontosságú kérdését, melyhez az egyházkerület tagjainak jóakarátát kikérve, a gyűlést megnyitottanak nyilvánították.

A lelkes éljenzéssel fogadott megnyitói beszéd után *Sárkány* Sámuel püspök terjesztette elő évi jelentését, amelyben beszámol az iskolák állapotáról, a kongrua állásáról. Jelenti, hogy a nép vallás-erkölcsi viszonyai megnyugtatók, kiemeli a szabadkai és csorvási evang. templomok ünnepes fölszentelésének és megnyitásának ünnepeit s végül szól az egyház kezvezetően anyagi helyzetéről, melynek orvoslására szikkésesnek tartja az 1848. XX. törvényeikk keresztülvitelét s ennek komoly sürgetését.

A püspöki jelentés tudomásul vétele után megalkotották a pénzügyi, az iskolai, a jogügyi, az aszódli leánynevelő-intézeti bizottságot, a kerületi számvédezőkét, a kerületi törvényszéket és kerületi választmányt. A közgyűlést holnap folytatják.

— **Munkások a gada ellen.** *Szegzárdról* írják: *Varga* János sás-szent-lőrinci nagybirtokos a munkásai vasárnap megtámadták az egyik munkás egy husággal többször meg is ütötte. Ekkor a különben is ideges földbirtokos annyira fölhevült, hogy revolvert rántott elő s üdvédelmében lölette támadóját. Az esetről jelentést tett tegnap a szegzárdi kir. ügyészségnek s a megyei főorvossal lateletet vétetett fel azokról az ütésekről, amelyeket a lelött munkás rajta ejtett.

— **A gummiradler és az illemtanár.** A gummiradler miatt érdemes Budapesten születni vagy legalább is Budapesten lakni. Erdemes még akkor is, ha az ember egy évben csak egyszer ülhet gummiradlerre, a többi háromszázhatvan-négy napon át pedig csak csöndes bámuloja a gummiradlernek. Hogy ragyognak a kerekéi, hogy csillognak a rezei s milyen nyugodt eleganciával siklik át az utca kövezetén és az emberek aprópénzét milyen hidegvérrel emésztí föl. A gummiradler kívül is, belül is csinos, kényelmes és tisztá. Szinte fölösleges tehát az, amit a rendőrség mivel, mikor most hivatalosan megvizsgál-tatja, hogy kellő rendben van-e. A gummiradler mindig rendben van, azt nem kell megvizsgálni sem rendőrnek, sem publikumnak. Ha a rendőrség valami különös jót akar tenni, ne ezt tegye, hanem azt, hogy állíttasson minden kocsis mellé egy illemtanárt.

Ez az illemtanár megtaníthatná a gummiradler kocsisait hogy mikor a tarifa szerint fizetnek neki, akkor nem kell megköszönnie a pénzt. Ilyenkor a kocsis csak aival tartozik, hogy a lovait egyik helyről a másikra hajtsa. Ellenben az illemtanár már arra figyelmeztethetné a kocsisat, hogy ha nem köszöni is meg a pénzt, nem kell a „pasasér“-nak összees ifjúkori büneit a fejéhez vágnia. A kocsis például megelégedhetik, ha az embernek csupán a másodszébi rokonait szidja, az apját és anyját nem szükséges. Az illemtanár továbbá arra nézve is adhat tanítást, hogy az, aki a tarifát meg meri nézni, nem okvetlenül olyan karakter, mint azok, akik most hagyják el az illavai feyházát. Lehet az becsületes ember is. Nem utolsó sorban említenő az illemtanár azon kötelessége is, hogy a közbátorságot egy kissé emeljék. Budapesten ugyanis nincs egyetlen olyan bátor ember sem, aki gummiradlerbe ülve, ne a fölött tünődjék az egész uton, hogy vajjon a kocsis meg lesz-e elégedve a tarifa kétszeresével. Rettenetes rettegés és félelem közt találják ki a gummiradlerzők, hogy milyen górombaságot hallanak majd, ha csak a kétszeresét fizetik ki a kocsiérnek.

— A csontjaimat fogja összeszidni — gondolja a jámbor utas.

— Nem, a lelkemet. A halálom utánra is elátkoz!

Vége célhoz ér a gummiradler. Az ur kiszáll s rettenetes félelmében éppen a háromsorosát adja annak, amit a tarifa előír. A kocsis morog.

— Mi tetszik?

— Semmi.

— De valamit tetszett mondani.

— Igen. Csak azt mondtam, hogy a többit tartsa meg patikaszerre!

A kocsis mondja ezt, aki mellett még nincs illemtanár s aki most nyugodtan kapja fel a gyeplőt s elhajtat. Még egyszer visszanez a fogai közül még visszaszól:

— Smucsián!

— **A Foltos Capricos halottja.** A *Budapesti Artista* Egyesület gyászjelentésben tudatja, hogy „*Jürgens* Vilmos, a *Foltos Capricos* házi szerzője szeptember 10-én negyvenéves korában hosszas szenvedés után jobblétre szenderült”. *Jürgens* Vilmos fiatal éveiben katonatiszt volt, de katonai pályától adósságok következtében csakhamar meg kellett válna. Mint katonatiszt állandó alakja volt az orieumok éjféltúáni társaságainak és mikor arról volt szó, hogy új pályát kell választania, kenyérkeresőnek oda tért vissza, ahol első pályája hajótörést szenvedett. Nem közönséges tehetséggel művelte a pornografikus irodalmat és öleletes jökeüvel szállított a *Foltos Capricos*nak nagyon sokszor aktuális paródiákat is, azonfelül pénztárosa is volt a mulatóhelynek. Egészségét már régebben aláasta a tüdővész és a mindig sápadt, szomorú embert nagyon szerették a rikkító vidámság éjféli világában. Most, hogy a halál megváltotta szenvedéseitől, az artisták szomorú szeretettel temetik el mint halottjukat, aki különben egészen elhagyatva élt a világon. Temetése holnap délután lesz.

— **Magyar nemesség.** A király engedelmével *dirsztai* *Fischl* Béla és törvényes utódai családnevüket magyar nemességük és *dirsztai* előnévként épségben tartása mellett *Dirszta*-ra változtatták. Az erről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— **A fumei pestisgyanus eset.** Fiuméből táviratozta tudósítónk: A belügyminisztérium által leküldött *Preysz* Kornél bakteriológus és *Rajsz* Gedeon közegészségügyi felügyelő megállapították, hogy a szeptember 4-én elhunyt *Güstich* Józsefnél sem betegség alatt sem a boncolásnál, sem az utólagos bakteriológiai kísérleteknél nem merültek fel oly jelenségek, melyek igazolnák azt a fitevést, hogy az illető pestisben halt meg. Dr. *Lenz* városi bakteriológus ezek szerint tévedésben volt midőn *pestus* bacillusokat vélt fölfedezni az általa eszközölt mesterséges kulturában.

— **Az orvosgyetemről.** A budapesti tudományegyetem élettani tanszékének két dijas és több dijtalan demonstrátori állás üresedett meg. Erre az állásra orvosnagyalotk pályázhatnak. A pályázati kérvények e hó 20-ig nyújthatók be az orvoskar dékánál.

— **A halálbüntetés — hódít.** Érdekes tünete a halálbüntetés nagyjelentőségű problémájának az, hogy manapság még ott is, ahol eltörölték, vissza akarják állítani a bitófát vagy a vérdadót. A legújabbak között pedig a vajdó korszellemnek e kérdést érintő tünete közül az, hogy éppen Hollandiában kardoskodnak most a halálbüntetés mellett és éppen Hágában tárgyalják a legszenvedélyesebben, hogy szükséges avagy nélkülözhető intézménye-e a békés társadalomnak a vérdad. Hágában, a világbéke szobatudósainak tárgyalási terméi közelében most arról folyik a szó, hogy az örök szélesérend vagyis az állandó béke áldásait mennyire fogja megszilárdítani a halálbüntetés behozatala. És a sajtósági jelenségek legfuresőbb részlete, hogy egy felkész, az Istennek egyik fölkennt szolgálja, kardoskodik legdühösebben a vérdad fölállítására és a pallosjogok visszaállítására mellett.

Rudolfnak hívják és egyik megdöbbentő kifakadása ez: Abban az esetben, ha Hollandiában senki sem vállalkoznék a hóhéri állás betöltésére, úgy kész vagyok magam elvállalni ezt a szerepet, hogy kivégezzem a gonosztevőt, mint Sámuel tette Achazzal.

— **Az anyagvizsgáló kongresszusa.** A mai ülés külső képen meglátott a tegnapi esti mulatozás nyoma, mert a tudós urak majdnem mindegyike álmosan rendezte irásait. A stilszerűség kedvéért a kupolacsarnokokat a nappali fényt árasztó ivlámpák egyszerre elsötétítettek, de szerencsére a villamos nem soká macakodott.

A lélek szakosztályának ülését Van Howe, a kolumbiai egyetem tanára nyitotta meg. Visszapillantást vetett a tegnapi nap eseményeire, köszönetet mondott Justh Ferenc magyar államvasúti mérnöknek, ki remekül szerkesztett és szépen kiállított utmutatójával lehetővé tette a kongresszus tagjainak a főváros szépségeinek megismerését. Az első felolvasó E. Sauvage, a francia államvasutak első főmérnöke volt, ki *Fremont*-nak a kongresszuson való előadásra szánt művét olvasta föl. A felolvasás a bemetszett próbatestekkel való kísérletekről szólt, alapos indoklással kimutatta, hogy a harántmetszést lélek sokkal ellenállóbbak a külső behatásoknak, mint a sima testek. Ugyancsak a bemetszett lémdurákról, különösen azok törékenységről értekezett *Le Chatelle*, a párisi egyetem tanára. Kiterjeszkedett azon vizsgálatokra, melyeket úti kísérletek alapján végzett. G. Charpy előadása szintén az ütökísérletekre vonatkozott, csak hogy ő, kinek a francia állam Algriban külön anyagvizsgáló állomást rendezett be, gyakorlatilag is bemutatta a végzett kísérleteket. E. Vinderheim, a francia anyagvizsgáló intézet igazgatója a kísérleti módszer alkalmazásáról tartott előadást a vasutak üzemanyagának átvételénél. Ebben a szenzációszamba menő felolvasásban kimutatta, hogy tapasztalásai szerint különösen a vicinális vasutaknál nem fordítanak elegendő gondot az építési anyag átvételénél. Pedig a Réjtő-telep kísérletek, melyeket a tudós professzor Párisban demonstrált a világtalálkozás alkalmából, megmutatták, hogy a különböző vasanyagok helytelen megválasztása sokszor nagy szerencsétlenségek okozója. Az előadást nagy figyelemmel halgatták és herceg *Belobuzsky* N. inditványára köszönetet szavaztak tanulmányaiért. Herceg *Belobuzsky* N. orosz professzor a bemetszett tamelakkal való kísérletekről értekezett. Ezután a szakosztályok előkelettek meg jelentéseiket a legutolsó kongresszus: Őa lefolyt három év tudományos haladásáról és az albizottságok munkálkodásáról.

Rövid szünet után az építő- és kőanyagok szakosztálya tartott teljes ülést. Az első felolvasás két magyar ember munkája volt, *Zielinsky* és *Zhuk* tanársegédéké kik a magyar kísérleti állomás mérnökei. Értekezésük tárgya a román cementek összehasonlító megvizsgálása volt s végeredményben a cementépítkezések módjait a speciális építkezési követelmények figyelembe vételét ajánlták. Szerintük az építkezési anyagok megválasztásánál a rendelkezésre álló homok és víz irányadó. A magyar szakemberek véleményét a kongresszus egyhangulag elfogadta. *Foss* Sándor dán mérnök ezután Feret módszere szerint ismertette a portland-cementek szilárdsági koefficienseinek meghatározását a szerkesztet törési szilárdságának meghatározásához. *Feret* L. R. a boulognei vashid- és legyvergyár főnöke, ki a nagy jelentőségű elméletet felállította, a nabarses beton adheziójáról tartott előadást. *Cajo* A., az anconai hadgyár műszaki igazgatója, a téglafalazatok romlásáról értekezett. Az utolsó felolvasó *Mայnard* E., a francia hajógyár mérnöke volt, ki a cementeknek a tenger vizében való viselkedéséről számolt be.

A kongresszus hölgytagjai *Rejtő* tanár kalauzusa mellett megtekintették a budai várpalotát és a Máttyástemplomot. Délután a kongresszuson résztvevők majdnem teljes számmal, külön hajóval Káposztás-Megyerre mentek, hol a budapesti vízműveket szemlélték meg. Káposztás-Megyeren különösen a Worthington-telep szivattyú tanulmányozták, mely a Duna partján ásvott kutat vizet, egyestive a Duna alatt Dunakeszről alagutat át jövő vízzel, a városi csövezetékbe szivattyúzza. Itt a fővárosi vízművek igazgatósága megvendégelte a kongresszus tagjait. A kongresszus még két napig tart, a vendégek ezután a

Vaskapuzhoz rándulnak le. A kirándulást *Egan* Ede főmérnök rendezti a kereskedelmi miniszter megbízásából. (Sz. A.)

— **Életunt hivatalnok.** *Daller* Ede brünni születésű 21 éves hivatalnok tegnap este egy vámbázkörúti szállóban jobb halántékán lötte magát. Könynyebb sérüléseivel a mentők a Rókusba szállították.

— **Atzél Péter halála.** Aradról táviratozzák, hogy *Atzél* Péter Arad város volt főispánja és országgyűlési képviselője ma reggel hirtelen meghalt. Arad az elhunytban egyik leghűbb fiát s az ország egyik leggalvalérabb és legtestább jellemét veszítette el. Halálát szívizületés okozta, amely éjjel támadta meg ágyában s kioltotta életét hatvanöt éves korában. Tegnap éjjelkor tért haza garsonlakására s reggel halva találták ágyában ahol valószínűleg olvasás közben érte a halál, mert a szemüveg is a szemén volt még.

Atzél Péter Aradon igen nagy népszerűségnek örvendett. Nevéhez fűződött Arad város fejlődésének minden újabb mozzanata: a gyűnyörű városház, a színház, nagyszerű iskolái, a Vértanu-szobor és sok más alkotás. A polgármesteri székből mint főispán távozott. Mint ilyen, ő teremtette az arad—csanádi vasutat. Minden hivatalát a legpuritánabb tisztasággal vezette. Különösen ezért szerették olyan nagyon Aradon. Egy macak fülbaj arra kényszerítette, hogy visszavonuljon a politikai közszerepléstől. Ekkor Aradon élt csöndes magányban, amikor a Szapáry-féle választások alkalmával Arad polgársága *Falk* Miksával szemben őt választotta meg képviselőnek. A Házban gróf *Apponyi* mellett foglalt helyet. Itt csöndes ember volt, de városának érdekeit még mindig buzgalommal védelmezte. Régebben nagy vagyonra volt. Ekkor nagy összegeket áldozott közölcokra is. Gavallérsága országszerte ismeretes volt. Híres ez a dolga: *Patti* Adelina, amikor Magyarországot beárta, aradi időzése alatt oly jól érezte magát, hogy szinte elejtette, hogy Temesvárott jól kell lépnie. Az impresszáriója hiába kérlette, nógatta, sietette, *Patti* csak nem akart távozni Aradról. Már késő délutánra járt az idő, a temesvári hangverseny ideje is közelgett, amikor *Patti* végre rászánta magát, hogy énekel a temesváriaknak is. De miként jusson oda? Vonat már nem volt. Ekkor *Atzél* Péter belogatta híres négyes orgátát és ilájlantotta a híres énekesnőnek, hogy azon ő maga viszi be Temesvárra, még pedig úgy, hogy még jókor ott lesz a temesvári hangversenyben. Nehéz télviz idején történt. Atzél beváltotta ígretét. A négy ló tönkrement ugyan, de *Patti* este énekel a temesváriaknak.

— **Dagógok oktatása.** A dagógok és egyéb beszédhibban szenvedők állami tanfolyama szeptember 16-án nyílik meg. A tanfolyamot dr. *Sarbo* Artur egyetemi magántanár felügyelete alatt *Várdai* Zsigmond állami sáketéma-intézet tanár vezeti. Felvételtér szombaton d. e. 12—1 óráig a tanfolyam helyiségében, VIII., Rökk Szi árd-utca 10. szám alatt kell jelentkezni.

— **Graydon találmánya.** Graydon amerikai tengerésztiszt legújabb találmányával sokat foglalkoznak a technikai lapok. Az új találmány olyan turbina, amely perocenkint tízszereser megfordul. A találmány nagy jelentősége lesz a hajók összeültökésének meggrátlása szempontából. Az új találmány segítségével még a legnagyobb köbösen is lehetséges lesz az utolsó percben ama hajókat visszatörítíteni, amelyeket az összeültökés veszélye fenyeget. Ha a hajók működésénél igénybe veszik az új turbinát, könnyen megtörénhetik, hogy a hajók az Atlanti-océánt három óra lefolyása alatt keresztüllovározzák.

— **Ünnepi imarend.** A pesti izraelita hitközség előjárósága az idei 10ünnepet alkalmából a következő imarendet állapította meg: *A Dohány-utcai templom* Ros-hasónó ujevi ünnep előestéjén, szeptember 13-án kezdet 6 órakor, Ros-hasónó ünnep első és második napján 1. hó 14. és 15-én az istentisztelet 7—7/2-ig tart. — *A Rombach-utcai zsinagógában* Ros-hasónó ünnep előestéjén: kezdet 6 órakor, Ros-hasónó ünnep első és második napján 6 óratól 7/2-ig tart az istentisztelet. — *Az összes pótmaházakban:* Ros-hasónó ünnep előestéjén: kezdet 6 órakor, Ros-hasónó ünnep első és második napján 6—11 óráig. A jonkipper engesztelő ünnepi istentisztelet idejét a napokban állapítják meg. A templomba való belépést csak a belépti jegyek előmutatása mellett engedik meg. Az előjáróság kéri a dohány-utcai templom látogatóit, hogy a rend fenntartására önként vállalkozó urak intézkedéseit figyelembe venni és őket támogatni sziveskedjenek.

— **Rendörök a templomban.** A budapesti görög egyházközségben régi keletű a torzaskodás a hívők egy része és dr. *Trojanosz* Germanosz plébános között. Legutóbb a haragos hívők becsukták a Petőfi-téri templom ajtaját és *Trojanosz* doktort nem boosították be a templomba. A plébános most

vasárnap reggel is a szokásos misére készült. A hívők azonban ismét bezárták a templom ajtaját. *Trojanosz* arra támaszkodva, hogy a miszés neki nemcsak joga, de szent kötelessége is, a rendőrséghez fordult segítségért. A főkapitány *Schobert* Ferenc rendőrgazalmazót bízta meg a kínos ügy rendezésével. *Schobert* több rendőr és detektiv kísérelében kiment kora reggel a Petőfi-térre a templom elé, de a hívők, akik nagy csoportnak állottak a templom előtti téren és az udvaron, nem hajtották a rendörök felszólítására. *Schobert* erre felhajtatt *Bogdanovics* Lucianhoz, a budai püspökhöz és elmondta, hogy rendőri asszisztenciával kinyitattja a templomot, hogy a plébános misézhesen. A püspök, akit a kínos ügy igen keletlenül érint, erre úgy rendelkezett, hogy feloldotta *Trojanosz* plébánost az aznapi miszés alól. A püspök intézkedését *Schobert* jogalmazó azután rögtön közölte a plébánossal és az összesereglett hívőkkel, akik azután eloszlottak.

— **Nemzetközi középiskolai kongresszus.** *Brüsszelben* szeptember 14., 15. és 16. napján nemzetközi középiskolai kongresszus lesz, melyre a belga kormány a külföldi hatalmak képviselőit is meghívta. A kongresszusra a magyar kormány dr. *Darvai* Mór köépiskolai igazgatót küldte ki.

— **Nagy Péter párisi csapatsemlője.** A francia lapok megemlékeznek Nagy Péter cár párisi látogatásáról, amely után két század mult el. Akkor történt először az, hogy egy cár részt vett francia csapatsemlőben. Nagy Péter 1717. május 7-ikén érkezett Párisba, s nagyon jól érezhette magát ott, mert az említett csapatsemlőre csak június 17-ikén került a sor. A csapatsemlő magában Párisban, a Champs-Élysées-en történt meg. Az oroszok hatalmas urának jobbján *Villar* marsall lovagolt. Az elvonuló csapatok élén a király svájci gárdistája haladt, aztán következett a testőrség négy sázada, amelyben a francia nemesség elítje csoportosult, majd lovascsapatok jöttek, aztán muskétások, a francia gárda ezredei, és úgy tovább. A hőség óriási volt, a por tojtó. Nagy Péter a Tuillériák kertjénél leszállva, elhalmozta figyelmességével és szeretetreméltóságával a gyermek XV. Lajos s valósággal elbűvölte *Fülöp* orleansi herceget, a királyi regent a várnagy helyiségében, ahol csaknem egy órahosszat időzött vele. Úgy látszik itt történt meg az első lépés a francia-orosz szövetséghez.

— **A bűbáj.** Szerelmes leányok a természet-föltötti hatalmakkal is szerződnek, ha elvesztett kedvesük visszahódításáról van szó. *Haas* Krisztina, tizenhét éves szentmátrói kisasszony is ilyen módon akarta visszahódítani kedvesét s egy *Horváth* Mihály névű cigányasszonytól kért bűbájos italt. A vénasszony aztán azt a tanácsot adta a kisasszonynak, hogy égetett hajának hamuját süsse kalácsba, egye meg s visszatéríti kedvesét. A kisasszony elgette a haját, megette a kalácsát s nem hódította vissza a legényt. A leány most már a cigányasszonyon akart bosszút állni. Megleste *Horváth* né s mikor közelébe ért, előrántotta a köténye alá rejtett kést s keresztülvágta a cigányasszony nyakát. A leányt letartóztatták.

— **Büntetés elől a halálba.** *Wohlfart* Pál mérszázosság a Dunába ölte magát s holttestét Budatökon fogták ki. Az öngyilkos övezgy *Kossuth* Istvánné mérszázosságében volt alkalmazásban és 5000 korona eiskakasslása után megszökött. Mikor meghallotta hogy körözik, a büntetés elől a halálba menekült.

— **Az öngyilkos miniszteri titkár.** Dr. *Kármán* Lajos, az öngyilkossá lett miniszteri titkár holttete a kerepesi-uti temető halottas házában van felravatolozva. Halálának híre mély megdöbbenést keltett mindenütt, ahol *Kármán* ismerték. Az öngyilkos temelése holnap, esztörtökön délután 16 ótkor lesz a kerepesi-uti temető halottasházából.

— **Elhalasztott házasság.** *A szatmári görög-kath.* egyház tudatja, hogy az építendő új templomának javára rendezendő tárgysorsjáték 1901. évi szeptember 12. napjára kitűzött házasa, amennyiben a sorsjegyek kellő számban nem lettek elárulhatók, a m. kir. pénzügyminiszter urnak 60027/1901. sz. rendelete alapján 1902. év március hó 3-ik napjára halasztatott el. A szatmári görög-katholikus szegény egyház, amely hitében és lelkében magyarnak vallja magát, eme nagy vállalkozásában érdemes a segítségére, a kibocsátott sorsjegyeiből ki-ki tehetségéhez képest valamit vásároljon, nem ki-nagyóradomány ez, hanem a nemes és szent cél segítése. A sorsjegyek fönvereménye 10.000 korona, darabonként egy koronájával kaphatók Szatmáron, a kezelőségi irodában (görög-katholikus plébánia) valamint a megbízott elárulókánál. A kezezőség bárkinek szivesen küld sorsjegyeket, a pénz előleges beküldése ellenében.

— **Betrés.** *Gábler* Lajos pénzügyi tanácsos lakását tegnap délután alkulesossal lenyitották és 450 koronát érő ékszeret ellopják. Az alkulesos tolvajokat nyomozzák.

— **Cigányzene a Telefon Hírmondóban.** Esténként cigányzene-közvetítéseivel kellemes szórakozást nyújt

Az új kornak megfelelő.

E kályhák minden stýlben és különböző új mintákban és színekben készíttetnek.
TELEFON: 168.

PUCHER-féle SZAB. GYORSMELEGÍTŐ
mely a több éven kipróbált és tökéletesített szabadalom folytán, minden javításokat fölöslegessé tesz, úgy minőségben, mint tűzélőképességében a legjobb eredményt érte el, minek folytán ezek tartósságukat tekintve a legerősebbek.
Képes árjegyzéknyom és bérmentve.

CSERÉPKALYHA,
PUCHER ANDRAS TEMESVAR
Józsefváros, Preyer-utca 4. saját ház.

előfizetőinek a Telefon Hírmondó. Nyolc óraker megszólal a Hírmondó rádiója s ki se mozdulva otthonról, pompás cigányzenés hallhatnak az abonnensek egészen 11 óráig. E cigányzene-átvitelt az Emke-kávéházból közvetíti a Telefon Hírmondó, ahol Zöldi Marci bandája játszik. E zenévitel azonban megszakított szünetet 8 óra 15 percre, mikor a külföldi tőzsdeszakítást olvasatja fel a beszélő újság és fél 10-10 óráig, midőn az est folyamán érkezett legújabb hírek felolvasása van napirenden.

(x) Ha őszül a haja, használja a Stella-vizet. Ára 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Budapest, V., Szabadság-tér.

Pulszky Ágost.

Budapest, szeptember 11.

A halálban nyugodnia kell, aki nyugodni sohasem tudott. Pulszky Ágostot már senki és semmi nem hozza ki sodrából, ő sem fog már senkit a flegmájából kivenni. Pedig nagy és szeretlen volt benne a hajlandóság mind a két irányban: kicsi dologért is felizgult, kicsi dologért is felkavarta a szenvedélyeket. Ha valami rejtett malicia röpült a mindenkori miniszterelnök felé, azt ő értette meg leghamarább, ő dühösködött miatta leghevesebben, ő lázított miatta legtúzebben. Ennyi is elég volt, hogy sutba dohja a hidegvérét, ha ugyan volt neki valamikor hidegvére egyáltalában. Viszont tárgyalhatott a t. Ház akármint, jelentékeny vagy jelentéktelen dolgot, de ha volt a tanácskozásnak olyan momentuma, mikor talán megnyugtató felvilágosításokra is volt szükség: úgy Pulszky okvetlenül viselőnek érezte magát a legbiztosabb argumentummal s már jelentkezett is, hogy megajándékozza vele a homályban tévelygőket. Az az argumentum pedig jó is volt, okos is volt, szükséges is volt: mégis vihart csinált békeség helyett. A Pulszky hangja is elég volt, hogy vihar keletkezzék a nyomában. A jó Isten tudja: talán, ha robotból az egyszeregyet darálta volna el, akkor is nyugtalankodni kezd a parlament. Hogy minek mondja el Pulszky! És miért mondja éppen Pulszky!

Nem volt népszerű és nem is kereste a népszerűséget. Ha olyan nagyon okos emberről, amilyen ő volt, szabad volna föltenni, hogy szerelmes volt a népszerűtlenségbe: ilyen időtelenség kellene ráfogni. Pedig csak az ellenségei s azok is csak az ő beszédeinek közvetlen hatása alatt mondták róla ilyen képtelenséget. Igazság szerint olyan tartalmas volt, mint kellemetlen; olyan mély, mint kedvrontó; olyan szükséges, mint rosszszív. Egy parlamenti Vajda János volt: sziklálkkal hajjigálózó a tehetsége, tudása, hatalmas esze szerint, mégis kicsinyes, kellemetlen, olykor szinte nevetséges a föllépésében. Elnézni föltötte nem lehetett: sokkal nagyobb egyéniség volt. Nézni viszont fájt: olyan formátlan, darabos gesztusokkal, olyan bántó, kirívó hangokkal foglaldott az emberek között. Az Isten kissé szeszélyesen stafirozta ki, mintha azt mondta volna neki: „mindent megadok neked, ész, tudást, akaratot, nyugodt látást, biztos ítéletet, nagy szándékot, kicsi hűségöt, széles látókört, de az emberek szemét megrontom s nem fognak benned semmit meglátni a jóból, ha meg nagyon is a közelükbe iparkodol, mindent visszásan fognak meglátni. Legkivált pedig visszásan fognak látni a — tömegek!”

Es nem is benne volt tán a hiba, ámbar hiszen ki vagyon hiba nélkül. Aki négy szemközt beszélt vele, nem távozott minden okulás nélkül; csak a tömeget nem tudta soha meggyőzni. Kitűnő sugója volt egy-egy szereplőnek, még ha Bánffy Dezsőnek hívták is; csak maga nem tudott rokonszenvesen szerepelni. Jó volt mindenkihez, ha külön-külön fordultak hozzá; csak a parlament ítélte mindig ravasznak, konkoly-hintőnek, viharfuvónak. Sohasem látszott a publikum előtt annak, ami volt: néha az ellenkezőnek, sokszor semminek. Jót akart és sokszor rosszat csinált. A mesebeli fa volt: tápláló gyümölcsesek minden ágán, de aki evett a gyümölcsből, megfeküdt a gyomrára, mintha követ nyelt volna. A legboldogtalnabb jóltevő volt, akinek jótéteményén sohasem volt áldás. S mégsem tudott, még sem volt neki szabad félreállni. Sokkal tartalmasabb, sokkal szükségesebb, sokkal becsesebb volt és aztán mondhattak róla

bármit, a politikát önmagáért megalább rájogással még sohasem szerette ember, mint ez a garabonciás természetű, igazán becses férfi, aki boldog volt, ha Bánffynak sughatott, boldog volt, ha a folyosón helyeselték ugyanazt a szavát, amelyért a tanásteremben lehurrogott és boldog volt, ha más ajkáról beütött az a gondolat, mely az ő agyából született. Szenvedelme, hite, szerelme volt neki a politika. Mint Robinson, Péntekkel nem az elvesztett hazáról beszélt volna Pulszky Ágost, hanem politikáról és az ellenzék legtitkosabb szándékairól. Mert ő azokat kutatta; gondolta is, hogy ismeri őket.

Elsőrangú arzenál volt az agya, melyből mindenki őt fegyvereket válogathatni, csak maga a tulajdonos nem. Pedig jók voltak a fegyverek is, a forgatójuk is. Hiszen elsőrangú tudós volt, az egyetemi kathédra is kiválóság, minden tudományal passziójából foglalkozó s egy életen át gazdagította arzenálját, fegyvereit. Annit ért el velők, hogy a közjogi pártok minden árnyalatán végigkúzdotta magát, rövid ideig államtitkára lehetett báró *Eötvös Loránt* kulturális miniszternek, aztán hosszabb ideig titkos államtitkára volt báró *Bánffy Dezső* miniszterelnöknek (az ő fogalma szerint való dicsőségnek és boldogságnak ekkor volt Pulszky a tetőpontján) és aztán... aztán legfőbb viharcsináló volt, valamiddig vihart még csinálni lehetett. Az új rend megszületésével már vihart se csinálhatott. De hiszen nem is az volt az ő gyönyörűsége. A rendbe, az ujba is bele tudott ő nyugodni. A maga gyönyörűségére tovább is politizálhatott s ő a politikát szerette. Az utolsó napon, mikor még bírta magát, a kerülete embeivel politizált. Most már nem politizál. A halálban nyugodnia kell, aki nyugodni sohasem tudott...

K.

Betegségéről, utolsó napjáról, egész életéről a következő sorokban emlékezünk meg:

(Betegsége.)

Pulszky Ágost már régóta betegeskedett. Még fiatal korában Boszniában ischiaszt kapott s abból azóta sem gyógyult ki. Tíz évvel ezelőtt vesébaja volt. Néhány évvel ezelőtt rendkívül erős idegességi s ugyanakkor a szív elmeszesedésének jelenségei is mutatkoztak s innen kezdve Pulszky ugyszólván sohasem érezte magát teljesen jól.

A nyarat Gmundenben és Bädenben töltötte feleségével és két kis leányával együtt. De a múlt hónap utolsó hetében hazajött s rögtön elutazott a vidékre: Selmeobányán és környékén tartózkodott. (Selmeobányán akart föllépni.)

Allapotán a nyaralás nem igen változtatott s folyvást képviselőválasztásának esélyei izgatták. Pulszky Ágost tíz nap előtt végleg hazajött Budapestre s itthon az első éjjel oly rosszul lett, hogy környezete szinte katasztrófától tartott s dr. *Plósz Pált*, az elhunyt egyik orvosát hívatva, aki injekciókat alkalmazott. A beteg másnap jobban lett és jól is kelet. Az mondta, hogy nincs semmi baja, de mindenki, aki vele találkozott, meghökkent, hogy milyen rossz színben van.

Vasárnap délelőtt több képviselő társaságában a Kossuth Lajos-utcában sétált s ismerősei megdöbbenve látták, hogy néhány hét alatt mennyire megförtött.

Othon nővérének, *Hampel Józsefnének* és fivérének, *Pulszky Garibaldinak*, akik hazajövele óta ugyszólván állandóan mellette voltak, többször pillanatnyi rosszullétről panaszkodott. Dr. *Plósz* akarták bivatni, de ez nem volt Budapesten.

Vasárnap este fölment ismét a szabadelvűpártkörbe s együtt vacsorázott *Gromon Dezső* államtitkárral, *Lánczy Leó* képviselővel és dr. *Farkas László* orvossal. Alig evett valamit s azzal az indokolással, hogy nem érzi magát jól, már kileno óra után hazament.

Jó darabig nem tudott elaludni s reggel 5 órakor kiment a keleti pályaudvarra, hogy *Lits* főispánnal találkozzék és selmeobányai választása ügyében értekezék.

Aznap folyvást gyöngékedett. Megviselte a szokatlan korai felkelés és több ízben erős láza volt.

Vasárnap este korán lefeküdt, de alig aludt néhány órát, fölébredt s olyan aggasztó tünetek mutatkoztak rajta hogy alig remélték, hogy jobban legyen. Mikor valamelyest magához tért, szalocit szedett. Tegnappal reggel táviratoztak Bädenbe feleségének és elküldtek dr. *Farkas László*ért, aki csakhamar meg is érkezett. A beteg ágyához, amely körül az elhunyt testvérei voltak, nemsokára odajött *Müller Kálmán*

egyetemi tanár s később *Kéty Károly* orvosprofesszor is.

Délután azonban ismét megnyugtatóbb lett az állapota s Pulszky maga konstataulta mosolyogva, hogy három-négy nap mulva ismét egészséges lesz.

A professzorok azonban, nehogy a beteg esetleges hirtelen rosszulletéi alkalmával orvosi segítség nélkül legyen, dr. *Pammert*, *Farkas László* asszisztensét otthagyták, aki aztán a halál bekövetkeztéig ott is maradt.

Este kileno óraker és éjjelkor *Müller Kálmán* és *Farkas László* ismét meglátogatták a beteget, de csak éjjelkor volt, mert ekkor állapota ismét rosszabbnak látszott.

Éjjelután Pulszky elaludt s az orvos is nyugalmora tért.

Három óra tájban a beteg fölébredt. Hirtelen kiugrott az ágyból, öltözködni akart s azt mondta, hogy a kerületébe megy. Az orvos nagynehezen visszavezette, de megédóra mulva újra öltözni akart. Az orvos megvizsgálta s azonnal elküldött *Müller* tanárért és *Farkas László*ért. Mikorra azonban ezek odaértek, reggel négy óraker, Pulszky Ágost már halott volt.

Agóniája alig tartott néhány percig, szívszélhűdés ölte meg.

Felesége és egyik leánya, *Ilonka*, akik a reggeli bécsi vonattal érkeztek haza, már csak hült tetemérorulhattak. Másik leánya, *Henriette* még most is Svábjában időzik. Ót is nyomban értesítették a megrendítő csapásról.

A halottat holnapután, pénteken délután három óraker temetik. Az Eszterházy-utca 12. szám alatt levő lakásán ünnepélyesen megáldják s innen viszik a kerepesi-úti temetőbe.

A végítzességértelen a közoktatásügyi minisztérium titkára, (amelynek sorába Pulszky is tartozott, mint államtitkár) s a tudományegyetem tanári kara testületileg jelen meg.

(A részvét.)

Kileno óra tájban megjelent a halottas-házban *Tisza Kálmán* s meghatottan kondoleált az özvegynek. Később *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, gróf *Teleki Sándor*, báró *Harkányi Frigyes* és *Lits Gyula* fejezték ki részvéteket az elhunyt családjánál.

Szél Kálmán miniszterelnök és a kormány többi tagja, a politikai és társadalmi élet számos notabilitása részvétlívartot küldött. Az egyetemre és az akadémiára, több kulturális egyesület házára kitétték a gyászlobogót.

A gyászbarorult özvegy többek között a következő részvétlívartokat kapta:

A legnagyobb megilletődéssel vettem a borzasztó hírt, amely engem is mélyen lejutott. Pótolhatatlan, megmérhetetlen veszteség *Méltóságodra* nézve a váratlan csapás, de igen nagy veszteségnek tartom magam is. Messze időkre visszanyulik az a meleg baráti viszony, amely a boldogulthoz fűződött és amely az utóbbi időben visszanyerte teljes bensőségét. Enyhítse *Méltóságod* fájdalomát az általános meleg részvét, amelyet a váratlan csapás híre országsszerite fog kelteni.

Szél Kálmán.

Mélyen megrendülve régi barátom gyászos elhunytán, mély és igaz részvéteket lejezem ki.

Hegedűs Sándor.

Méltóságos asszonyom! A megrendítő gyász eset, mely *Méltóságodat* derék férjének hirtelen elhunytá által érte, mélyen megalhatt. Atérezve eme nagy és pótolhatatlan veszteséget mely nemcsak *Méltóságodat*, hanem a közéletet is sujította felethetetlen emlékü férjének. barátomnak elhunytá alkalmából, kérem, fogadja *Méltóságod* ezen gyászában igaz és mélyen érzett részvéteket őszinte kifejezését. Kiváló tisztelettel

Lukács László.

Bécsbe utazásom közben értesülök a megrendítő csapásról, mely *Méltóságodat* a legjobb családapa és a hazát egyik legkiválóbbunknak elhunytával érte, a legmélyebb részvétellel osztozom mély bánatában. Isten vigasztalja.

Wlassics Gyula.

Régi, kedves barátom elhunytá mély fájdalommal suj, fogadja legmélyebb részvéteket.

Percezel Dezső.

Most veszem a megrendítő hírt, valóban őszintén és igazán osztozom *Méltóságod* gyászában. Fogadja mélyen érzett részvéteket kitűnő férje elvesztése alkalmából.

Bánffy Dezső.

Az országos szabadelvűpárt és a társadalomtudományi társaság koszorút loznak elhelyezni *Pulszky Ágost* ravatánál. A társadalomtudományi társaság választmányá holnap délután 5 óraker az Iparegyesület helyiségében (VI. Uj-utca 4.) értekezletet tart, hogy *Pulszky Ágostnak*, a társaság alapító elnökének elhunytá alkalmából a részvétlívartatás módzatai fölül határozzon.

(Életrajza.)

Pulszky Ágost 1846-ban Bécsben született; legidősebb fia Pulszky Ferencnek. Atyjával 1860-ig

Angliában tartózkodott s hallgatója volt az University College Schoolnak; majd Turinban végezte középiskoláit 1863-ig. Budapesten hallgatott jogot és 1868-ban jogtudorrá avattatt. Ebben az évben Nógrádmegye aljegyzője, 1869-ben önkéntes s mint ilyen tiszti vizsgát tett. 1869-ben fogalmazó a pénzügyminisztériumban, 1871-ben a füleki kerület képviselője lett, 1872-től 187-ig a szűgyőnyi kerületet, 1887-től 1894-ig a verbászi, 1894—1896. a zurányi kerületet képviselte. 1872-ben egyetemi magántanár, 1875-ben a jogbűnöslet és nemzetközi jog rendes tanára a budapesti egyetemen. Résztvett a boszniai hadjáratban mint gróf Szapáry László hadtestparancsnok parancsőtisztje; a hadjárat után főhadnagygyá lépett elő és a hadi ékítményvel díszített harmadosztályú vaskoronarendet nyerte. 1871—1875-ig a Deák-párt tagja volt; a fuzióhoz csatlakozott. 1877-ben azonban az egyesült ellenékekhez ment át 1884-ig, midőn pártönkivüli állást foglalt el, míg 1889-ben a szabadlövőpárthoz csatlakozott. 1873 óta tagja a delegációnak, 1874—1876-ig s ismét 1893-ban a hadügyi költségvetés előadója volt. 1894-ben Wekerle rekonstruált minisztériumában a vallás- és közoktatásügyi minisztérium államtitkára, később a közigazgatási bizottság elnöke volt. Az ágostai ev. egyház ügyeiben mindig tevékeny részt vett, ugyancsak Nógrádmegye önkormányzatában. Élénk irodalmi tevékenységet is fejtett ki, többek közt pályanyertes művet írt a fogház-ügyről, nagyobb munkát adott ki e cím alatt „A jog- és állambölcsészet alaptanai”. 1887-ben a Tudományos Akadémia levelező-tagja lett. A pénzügyi bizottság tagja és a felirati bizottság előadója volt.

Pulszky Ágost az utóbbi időben nagy ambícióval dolgozott *Szilágyi Dezső emlékezésében*, amelyet az Akadémiában szándékozott elmondani. Ezenkívül kritika tárgyává tette dr. *Hegedűs Loránd* „A szociologia sarkítottái” című, az Akadémia kiadásában megjelent tanulmányát. Mind a két munkája befejezetlen maradt.

A királygyakorlatok.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Dolnji-Miholjác, szeptember 11.

A hadtestgyakorlatok a király és a román trónörökös jelenlétében holnap kezdődnek meg. A gyakorlatokon a negyedik s tizenharmadik hadtest vesznek részt. A legelső vezetés az idén is báró *Beck* főborsnagynak intézi ő felsége legelsőbb kívánságai szerint. A hadvezetőség főhadiszállását a szokott összehállásban *Dolnji-Miholjác*on állították föl, honnan szeptember 14-ikén *Görcsönybe*, Pécestől délnyugatra helyezik át.

A feltevés szerint a két fél zöme a Nagy-Kanizsa és Zala-Egerszeg között, illetőleg Zágráb és Sziszek között elterülő térségre áll nyomon előre. Innen keletre önállóan kell egymás ellen működni a két hadtestnek, és pedig azzal a feltevéssel, hogy a 13. hadtest Bródból jövet szeptember 8-án Pozsega környékére érkezik, mire a Kaposvár és Ó-Dombóvár között gyülekező 4. hadtest egy gyaloghadosztályt Péosen át a Dráva felé től előre. A 13. hadtestnek, amely az ellenfél harcászati helyzete felől mitsem tud, a Drávától északra fekvő vidéket mindenekelőtt egy Barcsnál a hadtestparancsnokság rendelkezésére bocsátandó nagyobb lovastest útján kell felderítenie.

A terep legfontosabb szakaszát a *Dráva* képezi, mely egyelőre a két hadsereg között a választó vonal. A folyó akadályozza a kölcsönös felderítést és előrelátható, hogy a 13. hadtest a folyó birtokáért fogja első harcát vívni.

A *Dráva* egész vidékén feszült várakozással néznek ő felsége holnapi megérkezése elé. A leg-távolabbi községekből is tömegesen tödülnek ide az emberek, úgy, hogy a keskeny vágányu szlavóniai *Dráva-menti* vonat, amelyen majd ő felsége is megérkezik, igazán derék munkát végez, a hogy ezt a hirtelen és szokatlanul nagy törgalmat lebonyolítani képes.

A vidék érdeklődésének középpontja *Dolnji-Miholjác*, ez a kies, zöld erdők közepette elterülő helység, ahol a hadgyakorlat fővezetőjének főhadiszállása és ő felségének is lakása lesz.

Ő felsége számára a gróf *Majláth*-család itteni vadászkastélyát méltó módon alakították át és díszítették fel. A hadgyakorlati étkező-sátort a kastély híres régi parkjában állították fel. Az ő felségének szánt lakosztályok előtt elvonuló folyosót ritka agancspéldányok és értékes vadászati eseményeket ábrázoló, másfél százados rézmetszetek díszítik.

A király vendégei, a román trónörökös, *Ferenc Ferdinánd*, *József* és *Lipót Szalvator* főhercegek a szomszédos magánházakban laknak.

A vasutvonal maga már most teljes zászlódiszben pompázik. Mivel a keskenyvágányu vasut mentén távirdavezeték ninos, a telefontelepek póznáit dí-

szítették fel zászlókkal, amelyek a magyar-horvát és itt-ott a Habsburg-család házi színeit, továbbá a hármas román színeket mutatják. A vonal kezdő állomása, *Noskovce*, ahol ő felsége a magyar államasutak udvari vonatát elhagyja és átszáll a szlavóniai, *Dráva-menti* vasutnak erre az alkalomra készített udvari kocsijára és ahol *Szell Kálmán* miniszterelnök és a horvát bán fogják a királyt üdvözölni, gyönyörűen fel van díszítve. *Dolnji-Miholjác* állomás is díszben áll, ahol ő felsége a vonatot elhagyja és kocsin folytatja útját szállására. Mindkét helyen értékes szövetekből készült sátrak emelkednek, amelyek a vasut igazgatóságának izléséről és ádozatokésztségéről is tanuskodnak.

A kastélyhoz vezető utakat már hetek óta szorgosan öntözik, hogy megszabadítsák a hirhadt szlavóniai portól.

A *Dolnji-miholjáci* állomáson várja meg ő felsége a husz percel utána megérkező román trónörökös. Az állomáshoz, amely körül óriási árbócoon magyar, horvát, fekete-sárga és román zászlók lenge- nek, ebből az alkalomból egy melléképületet csatoltak, amelyben ő felsége számára kényelmes váróhelyiségeket rendeztek be.

Szell Kálmán miniszterelnök a király vonatát megelőző vonattal érkezik *Rátót*-ról. A királyt *Miholjác*ra kíséri, résztvesz a román trónörökös fogadásában és éjtel visszautazik Budapestre.

Lipót Szalvator főherceg tegnap érkezett meg. Fogadására megjelentek gróf *Pejacevich* Tivadar, dr. *Chavrak* Levin aszpán, dr. *Vukovics* Viktor járási előljáró és *Kesztercsanak* Rajkó polgármester, akik lakására kísérték, ahol a főherceget házigazdája *Kohn* Gábor fogadta, majd a templomba ment a főherceg ahol *Kuzmics* József plébános Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából gyászintenzitetelet tartott, melyen résztvettek báró *Beck* Frigyes vezérkari főnök teljes vezérkarával és a helyi hatóságok. A főherceg később látogatást tett a vezérkari főnöknel és gróf *Pejacevich* Tivadar főispánnal. Tegnap este a főherceg gróf *Majláth* Lászlóval *Vijevo-Kápolnára* ment szarvasvadászatra. Ma délután négy órákor Pécsről kocsin érkezett ide *József* főherceg *Klobučár* Vilmos adlatussal. A *Dráva* partján ugyanazok fogadták, mint akik *Lipót Szalvator* főherceget, *József* főherceget *Zerde* Lambert főerdésznél levő lakására kísérték. Este résztvett a báró *Beck* vezérkari főnök által adott ebéden. *Beck* itt időzése óta napról-napra ebédek vannak, amelyekre az egész itt időző tisztikai és a hatóságok fejei hivatalosak. Ma este megérkezett báró *Fejérváry* Géza miniszter és *Windischgrätz* Lajos herceg is, a hadsereg főellőgyelője. Holnap délben érkezik *Krieghammer* Odón hadügyminiszter.

A katonai attasékát a *Harkányi-fürdő* főépületében szállásolják el. A nagy termet e célra től kertet és a melléktermeket dohányzóknak alakították át. Holnap délelőtt Pécsen át: *Bilow* őrnagy német, *Wardrop* ezredes angol, *Laquicke* marquis francia, *Del Mastro* alezredes olasz, *Joda* őrnagy japán, *Exarco* őrnagy román, *Van Roop* hollandi, *Postapof* alezredes orosz, *Ilic* alezredes szerb, *Ramov* alezredes görög, *Naszir* bég alezredes és *Riffaat* Ahmet bey török attasék érkeznek meg.

Az Árpád hajó vízrebocsátása.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, szeptember 11.

Triesztben nagy ünnepség keretében bocsátották ma vízre legújabb hadihajónkat, az *Árpád*ot. Gyönyörű idő kedvezett az ünnepségnek, amelyen rengeteg közönség volt jelen. A hajó keresztanyja, *Augusta* főhercegnő lelkes beszédben bocsátotta utjára az acélóriást, amely a honalapító *Árpád* dicső nevével hirdeti haditengerészetünk erősödését.

Az ünnepségről a következő tudósításunk számol be:

Trieszt, szeptember 11.

Napsugaras, deris időben ma délelőtt 11 órákor szállt vízre ezekre menő közönség üdvírválgása közben most épített új csatahajónk, az *Árpád*. Az ünnepség fényét emelte *Lipót* bajor herceg, *József Ágost* főherceg és *Augusta* főhercegnő a hajó keresztanyja, megjelenése. A magas vendégeket, akik tegnap érkeztek ide, báró *Spau* tengernagy fogadta. Az elhelyezkedés után a tengernagy a következő beszédet intézte *Augusta* főhercegnőhöz:

Egy évvel ezelőtt ugyanezen a helyen vízrebocsátottát ő felsége *Habsburg* nevű hajója, mint egy hata mas, modern hadihajó-típus elsje. Ma amaz elsőhöz hasonlóan a második acélóriás a hazai iprnak és hazai hajóépítészetnek ékesen szóló bizonyossága vart az a szent pilanatot, hogy császári és királyi tengerészet serege kezdtől megkeresztelve eiemébe menjen. Engedje meg tengerészetünk nevében leg-tiszteletteljesebb köszönetemet fejezzem ki azért, hogy kegyesen elfogadta a keresztanya tisztét,

a mivel ő felsége hajórája iránt való legkegyelmesebb érdeklődését méltóztatott bebizonyítani. Vajha a tengerés keresztanya által végzett keresztelés szerencsét és áldást hozna erre a hajóra! Es most kérem tengerészet, kegyeskedjék a keresztelés aktusát végrehajtani.

Augusta főhercegnő erre messze csengő hangon ezt válaszolta:

Rendkívüli örömmre szolgál, hogy ez új, búske hajó keresztanyjának megtisztelt tisztelettel elvállalhatom és ő felsége derék haditengerésze iránt való legmelegebb rokonszenvevről bizonyosságot tehetek. Hazai gyárban épült hajó, amelynek építésére jogosan büszkék lehetünk, megmost rendeltetés útjára. Amidőn ezt a hatalmas hajót átaduk elemének, minden tengerjáró különös oltalmába ajánljuk. Történelmi név az, amelyet ez az acélóriás viselni fog. *Árpád*. Almos fia, a magyaroknak az első évezredben szabadon választott első fejedelme *Árpád*, *Szent István*nak, Magyarország nagy királyának őse, — hozzon neved szerencsét ennek a hajónak viharban és harcban, mindenemű vállalkozásban. Várlék be dicsőségesen e szép mű, amelyet emberkezek szorgalommal és gondnal alkottak hazánk szolgálatára, ha majd szükség lesz rá, hogy monárkiánkat és jogait megvédje. Adja isten, hogy úgy legyen!

A beszéd után a főhercegnő megnyomta az előtte levő asztalkán elhelyezett villamos gombot, amire egy pezsgőspalack vágódott a hajó orrához. Azután a főhercegnő ujra megnyomta a villamos gombot és a hajó méltóságtelej lassúsággal siklott a vízbe. A nagyszámú közönség hangos hoch! és evviva! kiáltásokba tört ki, a főhercegnő pedig ezzel a kívánsággal bocsátotta utjára az *Árpád*ot közvetlenül a vízbeérés előtt:

— Szállj le a tenger hullámiba, új elmedbe, harctársaid vastorkaitól üdvözölve!

Az ünnepségről távozó magas vendégeket a közönség zajos ovációknak részesítette.

A főváros az ünnepségen *Rössavölgyi* Gyula alpolgármester vezetésével *Faller* Ferenc tanácsos, *Rényi* Dezső főjegyző, dr. *Havass* Rezső és dr. *Reményi* Antal fővárosi bizottsági tagokból álló küldöttség képviselte.

Az új hadihajó kolosszális méretekkel bír: 83.400 métermáza sulyu vizet szorít ki. Hossza 107.6 m., legnagyobb szélessége 19.8 m., felülete a vízszintvonalon 1584 m². A hajóépítészet legújabb vívmányait alkalmazták szerkesztésénél. Vízbeömlések ellen a lehetőség határig biztosították azzal, hogy hosszának 63 százalékát kettős tenékkel látták. A belsőjében úgy hosszában, mint keresztben pedig beépített vízmentes falak által összesen 174 vízmentes rekeszre van felosztva. Azonkívül 10 hatalmas göcszivattyúja van, melyek óránként 20.000 métermáza sulyu vizet bírnak a csőhálozat segítségével a hajó testéből eltávolítani. Tűz esetében oltásra hat hatalmas göcszivattyú szolgál.

Hogy hengerése a hullámzó tengerben minél csekélyebb legyen, a hajó tenékből két oldalt 65 centiméter magasságu oldalörzgerendák nyulnak ki. Ez a hadihajónknál fontos, mert a lövedékek célba való találása nagy mértékben attól függ, hogy a hajó hánykódása minél kisebb legyen. A hajó külső övét, a hajó 63 százaléka hosszában, 22 cm. vastagságu, Krupp-rendszerű chrom-nikkellepáncél védi, mely 1.35 méterig terjed a víz alá és 1.1 méterig a víz fölé. Ott, ahol az övpáncél végét éri s azzal egybekapcsolva, úgy elől, mint hátul 20 cm. vastagságu páncél zárja el keresztben a hajó belsjeit s védi meg legfontosabb részeit. Ehhez sorakozik a hajó elejének 4 centiméteres vértje. Hasonló minőségű acébből készülték a 24 centiméteres ágyuk toronyai, a lövedékeket hozzájuk szolgáltató paternosterek aknáit és a többi ágyuk védfalai, valamint a parancsnoki torony, míg a többi vértésre valamivel kevésbé kemény, de szintén ellentálló 8 százalékos nikkellecél szolgál. Az ütérföldzeten, valamint a felső (negyedik) földzeten fölállított 15 cm. kaliberű ágyuk 12 bástyában vannak fölállítva, amelyeknek kielő szolgáló falait 18.5 cm.-es, a belső földított falait pedig 7 cm. vastag páncél óvja. A felső földzeten szabad részein állnak a 24 cm. kaliberű óriáságyukak védő, 21.1 cm. vastag páncéllappokkal fedett barbette (felül nyit) toronyok. A parancsnoki torony elejét 22 cm., hátulsó részét pedig 10 cm. vastag páncél védi meg. A páncélat összes sulya 22.500 métermáza. A hajó könnyebb forgathatósága végett úgy az eleje, mint a fara szabadon nyulik föl a vízből. A timon-készüléket a 22 négyzetméter felületű kormánylapáttal együtt rendszeren a két főgép egyike hajtja. Ezek sérülése esetében kézikészülék segítségével is kezelhető. Két fővas-macskaágya egyenként 50.0 kilogrammot nyom; ugy ezeket mint a hozzájuk tartozó 6000 kg. sulyu lánccsatornákat a dősgyőri acélgyár készítette. A villamos erő nemcsak a világításra használják föl, hanem a ventilátor üzemére is, továbbá a 24 cm.-es ágyuk kező felsőre, a löszerszállításra a hajó aljából, valamint a 15 cm.-es ágyukhoz is. Az áramot hat páncélvédte dinamogép szolgáltatja. Az *Árpád* 900 tonna szent befogadó térhelységekkel rendelkezik, amely mennyiséggel — 13 csomó óránkénti sebességgel mellett — 3600 tengeri mérföldet vitorlázhat át. A hajó főllőgyerveze három 24 centiméter kaliberű, 9.6 méter hosszú Krupp-éle gyorsantóító nikkellecél-ágyu. Kettejük az elől, a harmadik a hátulsó toronyban van fölállítva. A csőnek sulya 280 métermáza, a kettőtörvény-ágyutalpnak sulya 1440 métermáza, az érgyágyu toronyé a védőpáncélal együtt 1000 métermáza. A 215 kg. sulyu lövedéküknek köz-

deti másodpernyi sebessége 650 m. és egy 40 cm. vastag, legkeményebb chrom-nikkelacéi-páncóit bír áttörni. A tornyok forgatását s az ágyúk igazítását, valamint a löszernek szállítását hozzájuk villamosító segédével végzik. Van rajta még tizenkét 15 cm. kaliberű gyorsantöltő 6 méter hosszú ágyú, ezek egymás fölött a két felső fődételen vannak fölállítva. Mindegyikük perenként nyolc lövést tehet. Van továbbá 22 gyorstűzelő 7 cm. kaliberű 3-15 m. hosszú ágyú, 12 darab 37 milliméteres és négy kisebb golyószóró. Közülük négy darab 37 milliméteres és egy 8 milliméteres golyószóró a két árboc mindegyik terebén (kosarában) van fölállítva. Végre két 7 centiméteres acélbronz-csolnakágyú partraszállás esetére szolgál. A hajó belső megvilágítására 500 izzólámpa szolgál. Külső világítására (főleg a torpedónaszádok éjjeli támadása ellen való megvédhetés céljára) hét izzólámpával van felszerelve, egyenként 25.000 gyertyafénynyel, amelyek projektorokban (fényszórók) vannak fölállítva. A világítási berendezéshez tartozik még egy éjjeli jelzőkészülék. A hajó gőzbarkái is 4000 gyertyafényű fényszórókkal vannak felszerelve.

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Fővárosi Nyári Színház.** A Krisztinavárosi Gyermekektruházó-Egyesület javára ma este jótékony-célú előadás volt a budai szinkörben. Szépszámu közönség előtt, pompásan gördülő előadásban *Az igmándi kispap* került színre. Sugár Aranka, Leövey, Sebestyén, Krémer, Sárossy Paula és Klenovics játékkal teljes mértékben kiérdemelték a sok tapsot és kivívást.

**** Az operai szezon megnyitása.** A Magyar Királyi Operaház a hó 15-én, vasárnap kezd meg az új szezon és megnyitó előadásul Erkel F. *Hunyadi László*-ja kerül színre. Kedden, szeptember 17-én *Lohengrin* címszerepében lép fel először Burrian Károly hőstenor, mint az *Operaház* szerződöttét tagja. Szerdán, szeptember 18-án a *Cremonai hegedős*-ben először játszza *Szilágyiné* a Giannina szerepét. Hubay Jenő a dalmütével egy estén adják Szabados K. *Vióra* című balletjét új betanulással. A hét további műsorában esütörtökön *Aida*, szombaton *Carmen*, vasárnap *Hoffmann meséi* szerepelnek.

**** Műsorváltás az Vigszínházban.** A *Vigszínház* e heti műsora megváltozik. *Az édes otthon* sikere arra indította az igazgatóságot, hogy a hét minden napjára ezt a darabot tűzze ki. A *feleségem nem síkkes* péntekre hirdetett előadása tehát elmarad.

**** A Kisfaludy-színház szubvenciója.** Az Óbudai Kistandú-színház igazgatója, Bokros József újra folyamodott a székesfehérvárosihoz, hogy évi segélyben részesítse. A színház hivatalos teljesít a főváros harmadik kerületében. Az idén százötven előadást tartott. Csupa magyar darab került színre s a színházat főleg a munkások látogatták. A főváros közoktatási-ügyi bizottsága legközelebb tárgyalja a szubvenció dolgát.

**** Intendáns, mint statisztika.** Münchenben a napokban *Lohengrin* adták az új *Régensherceg-színházban*. A második felvonásban, mint brabanti lovag maga *Possart* intendáns is statisztát a közönség nagy bámulatára. Az ensemble természetesen úgy ment, mint a karikacsapás, mert a többi statiszták ugyancsak összeszedték magukat a nagyuri statisztika jelenlétében. *Possart*nak egynemely ellensége erről a statisztika-szereplésről azt a kétes bókot mondta, kár, hogy intendáns, mert kitűnő statisztika lenne belőle.

**** Beck Vilmos Bécsben.** Bécsi tudósítónk távirati jelentése alapján már mai lapunkban megemlékeztünk Beck Vilmos nagy sikeréről, amelyet az udvari *Operaházban* tegnapi aratói. Most már elötlünk vannak a bécsi lapok bírálatait, amelyek ritka egyhangúsággal nagy elismeréssel szólnak a magyar baritonistáról. A *Neue Freie Presse* ezeket írja: „*Alberich A Rajna kincseiben* nem mondható szerencsés bemutató szerepek egy a bel-canto kultuszában felnövekedett lírai baritonistának. Beck Vilmos pedig, aki ebben a szerepben gazdag sikerrel mutatkozott be, olyan baritonista, aki majd valamelyik olasz vagy francia dalműben fogja megmutatni, hogy mit tud és hogy mit tanult *Lassalle* kitűnő párisi iskolájában. Ma első sorban hangjának ritka szépségét és énekmodját kell megdicsőítenünk...” — A *Neues Wiener Tagblatt* eként ír: „A kitűnő ensemble-ben teljes sikerrel illeszkedett bele Beck Vilmos, mint vendég. A művész első sorban bámulatos muzsikális biztonságával kelteit feltűnést. Szemünk előtt kell tartanunk Alberich szerepeinek hajmeresztő intonációs nehézségeit, hogy megítélhessük, minő biztonsággal győzte le azokat a vendégművész. Beck orgánuma erőteljes, hangzatos bariton, amely különösen a magyarságában nemesen szép zengett. Az a pár tétel, ahol cartilanté mutatható, elárulta, hogy tulajdonképpen belcanto-énekessel van dolgunk. Azonkívül kitűnő alakító színész is, akinek további fellépésére kíváncsiak vagyunk.” — A *Fremdenblatt* szerint „Beck hangjának szépségével diadalmasodott”, — a *Neues Wiener Journal* kritikusa a szép hangot és az izlése énekmodot dicséri, az *Extrablatt* azt írja, hogy Beck nagy bátorsággal vállalta a bemutató szerepek *Alberichet* és sikerrel játszotta, — a *Reichswehr* első sorban zenei biztonságát dicséri, a *Wiener Tagblatt* azt írja, hogy a legnevezetesebb szerepek egyikében nagy sikerrel mutatkozott be.

**** Revy Aurélie vendégszerelése.** Kaposvárról írják nekünk, hogy *Revy Aurélie*, aki egyideig a *Nép-*

*színház*nak is tagja volt, s ez idő szerint a *bécsi Carl-Theater*hez van szerződötve, e héten három estén *Kaposvárról* vendégszerel a *Cigánybáró*, *Szegény Jónán* és a *Denevér* operettekben. A jegyek mindhárom előadásra elkelték.

**** Lortzing-kiállítás Berlinben.** *Lortzing* halála százéves fordulójának emlékére, a német császárvárosban *Lortzing-kiállítás* rendeznek, amelyen minden a hírneves német zeneszerzőre vonatkozó emléket összegyűjtöttek. A kiállítás ez évi október második felében nyílik meg.

Színházi elégia.

— A *Népszínház* karfelvételi próbája. —

Budapest, szeptember 11.

I.

Kedves szerkesztőm!
Hát megint csak elkintornázzam azt a nótát, amelyet évről-évre — a jó isten a megmondhatója csak, hogy hányadszor! — ledaráltam mármás és más variációban?!

Hol a vigabb, hol a szomorubb oldaláról fújtam, de minden esztendőben, hűséges engedelmességgel, eluljtam ezen a szent napon, amelyen a *Népszínház* hátsó kis színészbejárásánál ott tolong egy sereg mindenféle koru, rendű és rangu hölgy és ur, hogy megostromolja benne a dicsőség kapuját.

Meglágyulhatna zsarnoki szived s mindenható szerkesztői hatalmadnál fogva elengedhetnéd nekem az idén ezt a penzumot, mert... mert magadra vess, ha a kintornám megnyekken s én, aki iorgatnám, nagyot ásitok bele!

Istenem! Hullámos szőke hajjal kezdtem írni ezeket a karfelvételi cikkekcskéket s most már erősen deresedik a fejem s a história esztendőről-esztendőre ugyanaz. A színpadon ugyanaz a zongora... ugyanazok a szertelen ambíciók... ugyanazok a hamis hangok... ugyanazok az apró tragédiák és ugyanazok az apró boházatok...

Nincs, nincs új a nap alatt, még a színpad világában se! S ma ezen a karfelvételi napon fellázad szerkesztői tekintélyed ellen elmúlt ifjúságod és nem kintornázom el még egyszer az annyiszor ledarált nótát. Nem, nem és nem; még ha elcsapnál sem!... Egyébiránt szeretettel ölel régi rabszolgád!

R. v. W.

II.

Kárpótlásul pedig elmondok egy nagyon érdekes karfelvételi történetet, amely néhány esztendővel ezelőtt a *Népszínház* színpadán valósággal megesett. Elmondom, nem toldva hozzá semmit, úgy a hogy azt *Szabados Béla* barátom és dupla szerzőtársam, aki egyik szereplő tanuja volt a történetnek, nekem a *Rika* egyik előadása közben, mikor a mi kis vad cigányleányunk belépő dalára a nézőtérben orkánzerű taps zúgott fel, a *Népszínház* színpadán egy kulissza mögé vonulva elmondta:

Evva Lajosnál, a kis igazgatói szobácskájában egy délelőtt egy urihölgy jelent meg.

— Mivel szolgálhatok? — kérte tőle udvariasan a *Népszínház* akkori mindenható Jupitera.

— Egy leánykám van, — felelte egy kis zavarral az uriaszony, — aki mindenáron a színpadra szeretne menni. Próbáltam mindenféleképpen kiverni a fejéből ezt a gondolatot, de nem sikerült... Ha igazgató ur lenne szives megítélni: van-e tehetsége? — Énekesnő akar lenni?

— Az... primadonna...

— Kérem, asszonyom, hozza el holnap déltájban a leánykáját és megróbaljuk.

— Még csak az a kérésem, hogy elhozhassem azt is, akitől énekelni tanult egy kicsit s aki zongorán kísérni fogja.

— Kérem, tessék...

Másnap beállított *Evva*hoz az urihölgy a leánykájával. A nyomukban *Szabados Béla* barátom lépkedett. *Evva* rögtön bevezette őket a színpadra, amely az aznapi próba után egészen üres volt. Ott állt a rozoga zongora, *Szabados* leült elébe, kiterített a tartóra egy kótalapot és a leányka elkezdett halkan, félénken énekelni...

... Mikor vége volt a próbának, a *Népszínház* mindenható Jupitera összeráncolta a szemöldökét és az uriaszony felé fordulva, így szólt:

— Asszonyom, a kedvenc leányának nincs színpadi tehetsége... Ha azonban mindenáron a színpadra akar lépni, nem bánom, ha próbaképpen beáll a női kórusba... Annyit mondhatok azonban, hogy a leánykából primadonna sohasem lesz!

... Ez a leányka pedig — *Kury Klára* volt!

III.

A mai népszínházi karfelvételi próbán *Kury Klára* mellé kerültem. Visszafojtott lélegzettel hallgatta a zongora elibe lépő színpadi dicsőségre éhes aspiránsokat s amint halálosan trémázva énekeltek, egész

halkan velök zümmögte az áriát s velök sápadt s velök pirosodott át az arca.

A kezében egy kis cserfaágot tartott.

— Ez a dicsőség szimbóluma, — jegyeztem meg csak úgy mellékesen.

— Elhoztam, hogy annak nyujtsam oda, aki a legjobban megérdemli, — felelte.

... De, sajnos, nem adhatta oda egyiknek se!

Rip van Winkle.

MŰVÉSZET.

□ **Művészi szabad iskola.** A párisi *Ecole libre* mintájára tavaly nyitotta meg *Vajda Zsigmond* kiváló festőnk saját Munkácsy-utcai műtermében a művészeti szabad iskolát, melyet a társadalom művelt osztálya nagy előszeretettel karolt föl. Ebben az intézetben mindenki kiképzést nyerhet rajzban és festésben és pedig modell után. *Vajda Zsigmond* ez évben is megnyitja a művészeti szabad iskolát. Jelentkezni lehet a művész műtermében, Munkácsy-utca 14. szám. — A *szabad iskola* nagy jelentőségét nem kell külön hangsúlyoznunk. Művészeti izlésünk fejlesztésére, sőt magának a művészetnek gyakorlására is nagy befolyása van. És ma, midőn a művészet végre nálunk is elkezd foglalni az őt megillető helyet és mindenki érezni kezdi, hogy rajztudás nélkül a nevelése hiányos, valóban lézagot pótol *Vajda* szabad iskolája, melyben a kitűnő mester vezetése mellett nyer művészi oktatást a tanuló.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Alsó-Fehérmegye története a római korban.** (Irta dr. Cserni Béla főgimnáziumi tanár Gyulafehérvárról. Külön lenyomat Alsó-Fehérmegye monografijából.) Alsó-Fehérmegye készülő monografiájának legértékesebb része *Cserni Béla* tollából most hagyta el a sajtót. A monografia római kori részével *Cserni Béla* bízták meg, ezt jobb kezeire bízni nem is lehetett. A források őriási halmaza ez, amit *Cserni* lelki feldolgozott, részben pedig helyesbített. Így sikerülhetett csak neki, hogy nemcsak Alsó-Fehérmegye, de egész Erdély történetére nézve fontos adatokat oly nagy tömegben és kritikai szigorral nyujtsa a kutatóknak és a történetészeknek. Es nemcsak megbízható teljes repertoriát adja az alsófehérmegyei leleteknek és lehelyeknek, hanem Erdély egész római korszakának tudományos feldolgozása mellett, ami tárgya kellő világításba helyezése végett feltétlenül szükséges volt — kellően felderíti Alsó-Fehérmegye és Apulum — a régi Gyulafehérvár — történetét. Ami *Cserni*nél annál aktuálisabb értékű, mert már tizenkét éve vezeti az apulumai ásatásokat és ezek gazdag eredményét a számos, saját leletei után készült reprodukciókkal illusztrálja. Munkájában kimerítően adja a Provincia Apulensis történetét Traján császártól Aurelianusig és ezzel együtt a XIII-ig légió történetét a hadi közgazgatási, a köz- és magánélet kimerítő rajzolásával.

EGYESÜLETEK.

(A budapesti *Dávid Ferenc* egyesület) őszi első találkozóját 18-án este 8-kor tartja az *Andrássy-ut* Drechsler-vendéglő emeleti külön termében, amely alkalommal a szeptember 21—23-iki kolozsvári ünnepségeken való részvételről fogják megbeszélni.

(Az országos rabbiépző-intézet önképző-és önszorgalmazó köre) szeptember 9-én tartott közgyűlésén a következőket választotta meg tisztviselőkké: elnök *Bande Zoltán*, titkár *Schwarz Benjamin*, altitkár *Gerstl Ignác*, pénztáros *Kohn Andor*, könyvtáros *Bergman Emil*, elnök *Junger Mór*. Bírálók lettek az önképző és titkárokon kívül: *Adler Mózes*, *Braun Mór*, *Schönfeld József* és *Schwarz Béni*.

(A Magyar Építőmesterek Egyesületének) választmányja holnap, esütörtökön este 6 órakor a ferencvárosi bazárban levő helyiségében ülést tart. Targya: az építőmesterei képesítés tervezetté nyilvánítása.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Áthelyezett alügyészek.** Az igazságügyminiszter dr. *Vargha József* pestvidéki ügyészségi kir. alügyészt a budapesti kir. ügyészséghez, *Toth István* székesfehérvári kir. ügyészségi alügyészt pedig a pestvidéki kir. ügyészséghez helyezte át. Az áthelyezett alügyészek a napokban már el is foglalják új állomáshelyüket.

§§ **Párbaj-ügy.** A budapesti büntető törvényszék ma tárgyalta *Szabó Géza* bíró elnöklele alatt *Ligeti Mór* kereskedő és *Szécsi Iván* magánhivatnált párbaj-ügyét. A lovgias mérkőzésre okot az szolgáltatott, hogy *Szécsi Iván* szerelmi ajánlatokkal ostromolta *Ligeti Mór* nejét. Ezért *Ligeti* és *Szécsi* tetleg bántalmazta. A párbajt ez évi február hó 2-ikán vívták meg könnyű olasz kardokkal a harcoképtelenség a felek a *Lovas-féle* vívőteremben. A párbajban mind a két

fél megsebesült. A törvényszék dr. Daróczy ügyész vádjára után a párbajozó feleket egy-egy heti államfogházra ítélte. Az ítélet ellen a felek teletbezték.

SPORT.

Alagi versenyek. A holnapi program egy kicsit megfogytokozott s nemcsak a gát- és akadályversenyeknek jutott kevés nevezés hanem még a sikversenyekben is kevés ló fog indulni. Szépnek ígérkezik a két akadályverseny: az ujonckoké, melyben hároméves steeperek találkoznak élükön Mr. Johnnal és Primával s az űzi akadályverseny-handikap, melyben Dreyfus II-nek ismét alkalma lehet jó klassziszáról bizonyosságot tenni. Veszélyes ellenfele csak Bokros és Juca lehet. A típekét holnapra itt adjuk:

- I. Berta—Quäcker.
- II. Mr. John.—Prima.
- III. Dreyfus II.—Juca.
- IV. Carmela—Gazduram.
- V. Cordial—Esterházy-istálló.
- VI. Butthyány-istálló—Geist-istálló.

Az Esterházy Miklós-émlékverseny. A néhai tatai gróf emlékének áldozat holnap az osztrák turfai esztendő egyik legszebb kétéves versenyében, mely kiírása óta elsőrangú szenzációja szokott lenni a szeptemberi meetingnek. Igazi Derby-crackek küzdenek itt mindig, s a győztes bizonyos, hogy hároméves korában is a legjava közé fog számítani. A holnap eldülő Esterházy-Memorial még az eddigieknél is szebbnek ígérkezik, mert Ladontól és Count Moritztól eltekintve jut érte minden igazi kétéves nagyság, melynek pályatutásához reményeket lehet fűzni. Érdekes és jellemző az idefelenenthalai díj crackjeinek nagy klassziszára, hogy a holnapi résztvevők legnagyobb része a helenenenthalai díj crackjeiből kerül ki s több a valószínűsége, hogy azok is fogják egymással a küzdelmet eldönteni. Részt fognak venni a versenyben:

Csokosasszony	lov.	Black
Belvedere	"	Adams
Llubar	"	Ross
Kagall	"	Smith
Original	"	Taral
Kunibert	"	Wilton
Nunquamdormio	"	Barker

Érdekes, hogy együtt van e névsorban a helenenenthalai díj négy első helyezettje: Kagall, Llubar, Original és Kunibert. A többiek aligha lesznek méltók hozzájuk. Csokosasszony rossz temperamentumu s nem elég nagy klasszisz ló, Belvedere a Kárpát díjban csak idősebb lovakat vert és nem kétéveseket. Nunquamdormionál pedig kétségkívül jobb istállótársa, Llubar. Hamar most a helenenenthalai díj első négy lova közt kell választani, azt hisszük, hogy az ott másodiknak beérkezett Llubar, mely akkor még kissé készületlen volt, ezáltal verni fogja az akkori nyerdő Kagallt, a legveszélyesebb ellentele az akkori negyedik s azóta sokat javult Kunibert lesz. A többi verseny kisebb jelentőségű s csak a tipjükre utalunk:

- I. Pavolin—Da kommt sie.
- II. Saskia—Sweet love.
- III. Llubar—Kunibert.
- IV. Kartal—Diadal.
- V. Glend'or—Maida.
- VI. Felleg II—Tymár.
- VII. Lagsi—Csizó.

Angol St-Leger. Ma dőtt el Doncasterben az egész sportsmanvilág nagy érdeklődése mellett az angol St-Leger. A versenynek már hónapok óta paris, sőt reás favoritja a derby-győztes Volodyovski volt, míg most közvetlenül a verseny előtt kedvezőtlen hírek keringtek a favoritról. Mindazonáltal megtartotta pozícióját s parival szívesen kötöttek reá fogadást. Melllette csak Fortunatust, melynek 6:1 és a francia Jacobitot fogadták, melynek 8:1 volt az oddsa. A versenyt, mint egy táviratunk jelenti, Mr. Leopold de Rothschild Fiorizel II. oskója: Dorieles nyerte Volodyovski és Revenue ellen. A győztest K. Cannon lovagolta. Dorieles mint nagy outsider indult, oddsa 40:1 volt. A verseny részletes eredménye a következő:

Doncaster St. Leger. Távoiság 2800 méter. Mr. Leopold de Rothschild Dorieles (Cannon) első, Mr. Whitney Volodyovskije (L. Reitt) második, Mr. J. Gubbino Revenueje (Jones) harmadik, Mr. Douglas Baird Veronesije negyedik, Mous Ide Bremondia (Jacobite) ötödik. Indult még: Pietermaritzburg, Jan Fortunaus, Princess Melton, Lord Boos Sineros, Cyniral, Adelaide, Saucá. Fogadások: Győzelemre: 40:1 Dorieles, 6:6 Volodyovski, 100:8 Revenue. Helyre: 7:1 Dorieles, 2:15 Volodyovski, 5:2 Revenue.

Az Esterházy emlékverseny, valamint a bécsi és alagi lövészverseny eredményét ezáltal is a Telefon Hírmondó után tudhatja meg a nagyközönség, mert a Hírmondó kiküldött tudósítónak telefonjelentése alapján két fufumonkint részletes eredményt olvastat fel a versenyek eredményéről. A versenyeredmények felolvasására kétszeres riadó-jelű híva fel előfizetői figyelmét a beszélő újság szerkesztőség.

Nyitlér.

Egyéves önkéntesek
legjobban és legelőszöbben szerezhetik be felszerelésüket az előnyösen ismert

BLUM ÉS TÁRSA
és ó ca. és kir. Fensége Jozsef főherceg udvari szállító cégénél

BUDAPEST, SÜTŐ-UTCA 2.
Szervita-tér sarkán.

Sorozóköteleseknek folyamodványunkkal ellátott árjegyzékünket díjmentesen küldjük és felvilágosításokkal szívesen szolgailunk.

ÜVEGKÉSZLETEK a legelőszöbb és legfinomabb kivitelben minden árban.

TÜRKÖK velencei, francia és angol kivitelben, fairs, kandalló főlé és tolette-asztalra.

CSILLAROK üveg- és bronz-kivitelben, villanyra és légszeszre.

Régi csillárok átalakítása.
GIERGL HENRIK
Budapest, IV., Váci-utca 12. Telefon 10—90.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TAVIRATOK.

Lemberg, szeptember 11. Az itteni lapok szerint *Mardyroszewics* kanonoknak a Pius Mous zálogintézet igazgatójának büntetését az itteni törvényszék nyolchavi börtönről másfélévi súlyos börtönbüntetésre emelte fel.

Lemberg, szeptember 11. A mai városi választásokon 11 mérsékelt balpártit, 9 demokratát, 6 konzervatívot és egy fényvel néppártit választottak meg. Egy mandátum még nincs betöltve. A demokraták két mandátumot vesztek, a lengyel néppárt, amely eddig nem volt képviselve, egy mandátumot kapott.

Köln, szeptember 11. Megbízható értesülés alapján jelenti a *Kölnische Zeitung*, hogy a nagyhatalmak Spanyolországot Marokkóval, az elrablott gyermekek miatt kiűzött konfliktusában morálisan támogatni hajlandók. Holnap jár le a kártérítés fizetésének vagy a gyermekek szabadon bocsátásának határideje. A szultán rendelkezése egy hadihajó indult el.

Belgrád, szeptember 11. Tajfics Rankót, az ismert radikális parasztozért, akin már előbb az elmevagy jelei mutatkoztak, ma az itteni országos tébolydába szállították.

Belgrád, szeptember 11. A király és a királyné Kragujevácból Krajióvába mentek, ahonnan a zitsai ó-szorb kolostort látogatják meg.

Konstantinápoly, szeptember 11. Az egyiptomi khedivét a szultán mindjárt megérkezése után kihallgatáson fogadta.

A cár Franciaországban.

Páris, szeptember 11. Az Elisé-palotában ma minisztertanács volt, amely az orosz cár fogadásának utolsó részleteit is megállapította. *Delcassé* külügyminiszter jelentést tett a pekingi jegyzőkönyv aláírásáról. A kormány mindaddig nem kapott semmitéle értesítést, amelyből arra lehetne következtetni, hogy az orosz cár Párisba is ellátogat.

Miquel temetése.

Majna-Frankfurt, szeptember 11. Ma délután a legnagyobb gyászpompával temették el dr. Miquelt. A gyászszóban történt szeriatás után a gyászmenet a koporsón számos koszorúval ezek között a *Vimos* császár és *Augusta* Viktória császárné koszorúival a temetőbe indult. A négyfogatu halottaskocsi előtt a harcok bajtársak és a lövészegyesület tagjai, valamint a szolgák mentek.

A letartóztatott bolgárok.

Konstantinápoly szeptember 11. *Gesov*, Bulgáriai diplomáciai ügyvivője, komoly lépéseket tett a Jüdz-palotában, tiltakozva a Bulgáriából érkezett bolgárok letartóztatása és eltoncolása ellen. Az ügyvivő arra utalt, hogy ezek az intézkedések nem a szultán trónraléptének évfördulője alkalmából tett óvrendszabályok voltak, a mint a rendőrség mondotta hanem teljesen azonosak azokkal a rendszabályokkal, amelyeket eddig az örmények ellen alkalmaztak. Bolgár politikai körökben remélik hogy ezeket az intézkedéseket meg fogják szüntetni.

A francia-török konfliktus.

Konstantinápoly, szeptember 11. *Pubini* követelése közvetlenül közte és a porta között rendeződött. A porta *Pubini* követelését, amelyet 230.000 fontról 162.000-re szállítottak le, két év alatt havi részle-

tekben a vámbevételekre szóló utalványokkal fogja törleszteni. Tegnap este Nuri bég, a külügyminiszterium lóttikára személyesen értesítette *Bapst* iranoia követségi tanácsost az ügy rendezéséről és újra meghívta hogy holnap jöjjön el a *Jüdzia*-palotában tartandó lakomára, de *Bapst* visszautasította a meghívást.

A délafrikai háboru.

London, szeptember 11. *Kitchener* jelenti tegnapi kelettel: *Methuen* tábornok *Yaanconder* és *Delarey* csapatával e hó 6-án és 8-án harcba keveredett Grootmaroennél és 8-án kiverte az ellenséget erős hadállásából. Az ellenség hat halottat hagyott a csataterén. *Methuen* elgott 21 embert és szákmányul ejtett kocsikat és készenlétet.

Matjesfontein, szeptember 11. *Crabbe* ezredes ma reggel megütökött *Vandermerve* csapatával. *Vandermerve* és egy másik boer elesett, sok boer megsebesült és 37 fogságba esett.

Matjesfontein szeptember 10. *Cavanach* őrnagy tegnapi Messelbaytól északra harcba keveredett *Theron*-nal. Az ellenség szétszóródott a nélkül, hogy csak kísértet is tett volna az ellenállásra. Egy boer elesett, sok jó ló szákmányul esett. *Theron* észak felé vette útját, nyilván azzal a szánkékkal, hogy megtámadja *Mosselbayt*. amiben azonban megakadályozták. *Scheeper* *Ladysmith*-től délre áll.

Lemészárolt örmények.

Konstantinápoly, szeptember 11. Az a hír, hogy Musban örményeket mészároltak le, úgy látszik, megerősítést nyer. Török körökben azt állítják, hogy a lázadó örmények Musban leglyujtottak egy török városrészt, aminek következtében kőszűtközésre került a dolog az örmények és török katonák között. Más török forrásból való hírek szerint az örmények levegőbe röpítették a kaszányukat a bennök lévő katonákkal egyetemben.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 11. A *Neues Wiener Tagblatt* a leghatározottabb formában közli, hogy az osztrák és a magyar vasgyárak között folyó tárgyalásokról s azoknak egymáshoz való közeledéséről szóló hírek teljesen alaptalanok. E pillanatban olyan a helyzet, hogy még az osztrák vaskartell megújítása is kétséges.

Bécs, szeptember 11. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Az Egyesült Államok földmívelési kormányának jelentése szerint buzában és tengeriben a várható aratás augusztus hónapban némileg kevésbé kecseslett és a tavalyi eredménynel szemben a mostani becsés szerint buza 112.50 millió, tengeri 770 millió bushellel alacsonyabb. Ez a taxáció azonban nem volt valami különösebb beolyással az amerikai piac irányzatára. *New-York* gyöngülest jelentett s az itteni piacon is gyöngülest mutatkozott buzában, amibe hozzájárult a 2300 métermázsányi felmondás. Egyéb-ként az irányzat szilárd volt s a forgalom későbbi folyamán általában javult a hangulat. Zab ma is emelkedett s zariatkor ószre 6, tavaszra 7—8 fillérrnyi javulást tüntetett föl. Idei tengeri 5 fillérrrel emelkedett.

Buza ószre 7.92—7.90—7.94, tavaszra 8.42—8.42—8.45, zab ószre 6.92—6.98, tavaszra 7.27—7.30, tengeri szeptember—októberre 5.37—5.40, május—júniusra 5.39—5.43, rozs ószre 7.06—7.07, tavaszra 7.34—7.35, repe augusztus—szeptember 14.—14.20 korona.

Zariatkor maradtak: buza ószre 7.96, tavaszra 8.47, rozs ószre 7.08, tavaszra 7.36 zab ószre 6.97, tavaszra 7.29 korona.

New York, szeptember 11. (Terményiöszede.) (Zariat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 8 1/2 (8 1/2), szept-re 7.62 (7.61). Decemberre 7.65 (7.65). *New-Oriensban* helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petroleum*: Stand white New Yorkban 7.50 (7.50). Stand white Philadelphianban 7.45 (7.45). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — *Zsir*: Western steam 9.75 (9.72). Robe és Brothers 10.— (10.—). — *Tengeri irányzata gyenge*. — Szept-re 61 1/2 (61 1/2), Decemberre 61 1/2 (62 1/2). — *Májusra* 62 1/2 (63 1/2). — *Buza irányzata gyenge*. — *Piros ószi* helyben 75 1/2 (76 1/2). Szeptemberre 74 1/2 (75 1/2). Októberre 74 1/2 (74 1/2). Dec-re 76 1/2 (76 1/2). Májusra 73 1/2 (79 1/2). *Gabona* szállítási díja Liverpoolba — 1/2 (— 1/2). — *Kávé*: fair Rio T. sz. 5 1/2 (5 1/2), Szept-re 4.65 (4.65). Decemberre 4.95 (4.95). — *Liszt*: Spring Wheat cears 2.50 (2.50). — *Cukor*: 3 1/2 (3 1/2). — *On*: 25.— (25.40). — *Réz*: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 11. (Terményiöszede.) (Zariat.) *Buza irányzata gyenge*. Szept-re 68.— (68 1/2), Dec-re 70 1/2 (70 1/2). *Tengeri irányzata gyenge*. — Szept-re 55.— (55 1/2). — *Zsir*: Szeptemberre 9.32 (9.42). — Októberre 9.35 (9.42). — *Szaionna* short clear 9.27 (9.10). — *Serfésus*: Szeptemberre 14.62 (14.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Imádság.

Az Anicát, ki nagy beteg volt
A zord, kegyetlen téi megölte,
S a temetőből hogy mindenki elment
Az öreg anyja leborult a földre.

S imádkozott: Irgalmas isten,
Ha már tehozzád költözött,
Viseld jól gondját odafenn az égben
Az angyalok, a csillagok között.

Meggyőnt és meg is áldozott,
Pedig még nem volt búne semmi,
Tegnapelőtt, mikor a hófúvás volt
Még el akart a templomodba menni.

Mindig beteg volt. Jól tudod,
Milyen ártatlan volt szegény.
Vigyázz reá, hogy el ne bolondítsa
Ha van odafenn csalfa, szép legény.

Vessél neki jó puha ágyat,
Add, hogy kerülje el a bánat,
Csak úgy szeressed, úgy gondozzad, mint én
Az én szegény kis beteg Anicámát . . .

Farkas Imre.

+ Meginterjuvult briganti. Gaetano Russo, a *New-York-Journal* munkatársameginterjuvulta Mussolinót, a hírhedt olasz rablóvezért. Kölcsonös bemutatkozás után így szól a briganti, a balarcán lévő barna jegyre mutatva:

— Ez itt anyajegy, amely segítségére van a rendőröknek és katonáknak, hogy személyazonosságomat megállapítsák. De isten megvéd a sibirrik (kémek) ellen, nem igaz?

Hangos nevetésben tört ki.

— Ötvenezer frankot adnak annak a fickónak, aki engem élve vagy halva elenségeimnek átszolgáltat, — kiáltott a rabló és vadul toppantott. — Nem félek én az 6 10 000, 5000 emberüktől, nem én, még egy egész hadseregtől sem ijedek meg, de ez az ötvenezer frankos díj egészen más. Ötvenezer frank százezer spiont teremthet, igen, ily nagy összeg reménye még becsületesebb emberből is gyilkost csinálhat. Tisztán látom, mi lesz a végem. Valami névelennek a golyója fog leteríteni egyszer itt ezen a pusztaságon.

Azután újra fölvette kihívó modorát és így folytatta:

— De én a végsőig fogom védelmezni magam. Jaj annak, aki Mussolinóra kezet emel! Csak a teljes kegyelem a királyi sajtókezelő aláírásával tudna engem innen a hegyekekből kicsalni . . . Engedje meg, hogy egy titkot bizzak önre — folytatta — s ha tetszik, kiáltsa ki az egész világnak. A legközelebbi áldozat-

tom Zirolo és egyik atyámfia lesz, aki a spionok táborába ment. Izenként fogom megölni; az olyan gazfickó, aki elárulja a saját rokonát, nem érdemel egyebet. Ha volna egy kerekem, egyik csontját a másik után törném el rajta.

— Azt hittem, ön szereti a rokonait — jegyezte meg az interjuvóló.

— Igen, azokat, akik mellettem vannak. Nem öltem-e meg egy kormányzót csak azért, mert egyik unokatestvéremet fogságra vetette? S ők is szeretnek engem ha nem szeretnének, nem volnának fogságban. Csak éppen Vittorio lett érdemtelen arra a vérré, mely ereiben foly. Vagy az ő vére fog folyani, vagy az enyém. Ő és a társai épp oly bűnösök, mint Marte. (Mussolinónak egy másik áldozata.) Egy más gazfickó, Zoccoli, az oka minden nyomorúságomnak és minden bajnak, amit magannak és másoknak szereztem. De dacára folytonos fáradozásomnak, még eddig mindig ki tudott siklani a kezeim közül. Most két hete végre azt hittem, hogy körmeim közé került. Meggyújtottuk a házának mind a négy sarkát, miáltal az ajtókat és ablakokat gondosan betörtük. De, átkozott dolog! Zoccoli és a felesége épp akkor másutt tőlőttek az éjt, ugy hogy csak néhány disznót és kecskét hamvasztottunk el. No de el fog jönni az ideje! Mussolino a szavát adja erre!

+ Mao Kinley mint kőrő. Nem sokkal nőülése előtt Mac Kinley egy vasárnapi iskola felügyelője volt, mostani felesége pedig a szomszédbeli másik iskolának tanítónője. A felügyelő és a tanítónő vasárnaponként rendszeren találkoztak egymással és egy darab uton rendszeren együtt haladtak, azután utaik elváltak egymástól. Egy alkalommal, midőn éppen ahhoz a ponthoz értek, ahol utaik kető válnak, Mac Kinley így szólott a hölgyhöz:

— Rám nézve az a fordulópont, ahol utaink szétágaznak egymástól, mindig kellemetlen és lehorgol. Sokkal jobb szeretném, ha mi ketten megtalálnók azt a módot, melynek folytán ezentúl állandóan egymás mellett és egyazon uton haladhatnánk tovább! Es ön? — kérdezte a férfi a hölgyet.

— Én is, — válaszolt a hölgy.

Ez volt a Mac Kinley boldog házasságát megelőző eljegyzés.

+ A divat pénzügyi szempontból. Hogy a pipere, a disz a nő hiúságának sok fölösleges catarangja nem minden tekintetben hiabavalóság, ezt a következő számok bizonyítják legjobban. Franciaországban az utóbbi demográfiai eredmények szerint a női divatcikkek készítésével két milliárd ember foglalkozik. Hogy mennyi a divatcikkek kivitele révén az országos jövedelem, ezt hozzávetőlegesen megítélhetjük abból, hogy csupán a párisi szabók megadótatott évi jövedelme összesen: kétszáz és kétszázhusz millió frank közt változik. A mosó- és tisztítóinté-

zetek egymagukban közel huszmillió bruttó bevételt mutatnak ki és 8000 embert foglalkoztatnak. A virág, toll és selyem kikészítése és alkalmazása a nemzeti szalmakalapokon körülbelül 20 millió frank évi bevételt biztosít. Egy híres francia szabó számítása szerint minden olyan haláleset, mely a legfelsőbb rétegek ruházatkódásában változtatást idéz elő, amennyiben hosszabb vagy rövidebb ideig tartó tél- vagy egész gyászt követel, annyira hat mindazokra, akik a notabilitásokat utánozni szokták, hogy ezáltal a divatvilág évi jövedelme három-három és fél millióval rendszeren megeszappan. A gyász egyformasága lefokozza azt a változatosságot, mely a divatot jellemzi. Viszont az országos ünnepélyek emelik a divattal foglalkozók jövedelmét. Az angol királyi koronázása alkalmával a hozzávetőleg kiszámított előirányzat szerint: cirka hat millió frankkal fognak többet vásárolni Párisban, mint rendszeren. Mindezekből pedig az következik, hogy a divat pénzügyi illetőleg nemzetgazdasági szempontból tekintve igen jelentékeny tényezője annak, hogy a gazdag emberek pénze a szegény emberek rétegeiben mentül inkább cirkuláljon és hogy a jómódúak hiúsága kenyeret juttasson az éhező szegénynek.

+ A sziklák ivóvíze. Vagy tíz év előtt hangoztatta már Nordenskjöld, a híres északsarki utazó, hogy a sziklák hegységeiben, mint gneis, granit stb. is lehet ivóvízre szert tenni. Egyrészt azért, mert e hegységek vízvezető hasadékokkal vannak megszakítva, másrészt pedig azért, mert a szakadékokon beáramló víz még akkor is alkalmas ivóvíznek, ha az eredetileg ihatatlan volt is, mint a tengervíz, mert szűk, megszabott és igen lassu útjában megtisztul, amennyiben a kőzetek alkotászelei a víz alkotászeivel cserébe cserébe cserébe. Ez állításával Nordenskjöld tanár nagy érdemet szerzett sok, vízhiányt szenvedő vidék előtt, különösen a Skandináv partvidéken világító tornyot őrző sok család előtt. A *Berg- und Hüttenzeitung* szerint Svédországban egy társaság alakult, amely már eddig 100 kutatót (ut) a gyémántúró módszerrel, amelyek közül a legtöbb kedvező eredményre vezetett, amennyiben a kutak kevés kivétellel 500—1000 liter vizet adtak óránként. Egyes kutak még 4000 liter is adtak óránként. A legnagyobb sikert azonban az Albo jögház (Finnország) udvarán érték el. Ez intézet 350 méternyire fekszik a tenger színe felett egy hegységen és a víz beszerzése sok nehézséggel volt összekötve, amennyiben a vizet távoli és igen nehezen hozzáférhető kutakból a rabokkal hurcoltatták fel. A próbaúras 45 méternyi mélységből percenként 1 liter jó ivóvizet szolgáltatott. Ezután a túrást 53 m. mélységig folytatták gyémántúróval, s ott már 2 liter kaptak percenként, és végül 75 m. mélyre hatoltak le a túróval. Itt a víz folyása oly dus volt, hogy naponként 12.000—14.000 liter vizet lehetett belőle szil-

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(21)

A stároszták őrséggel rakták meg a kastélyokat és nyitva tartották a szemeket, az őrállomásokból bevonták a csapatokat, az asszonyokat és a gyermekeket a megerősített városokba küldötték.

Mostanában pedig úgy ittak a kozákok, mint még sohasem. Valóságos dühvel öntötték magukba az italt, zálogban volt már minden holmijok. E közben Chmielnickijről beszéltek és arról, hogy mindenki hozzáfértel és a háborúról, amelyet már évek óta tervel a király a pogányok ellen, hogy a kozákok zsákmányhoz jussanak. Az aggodás és a szorongás ur lett a szíveken s nyugtalanság emésztette a kedélyeket. Lubniebe is eljutott ez a nyugtalanság, de Jeremiás herceget készen találta. Az ő földjén különben se lázongtak a kedélyek, mert biztak benne és félték tőle, de a riasztó hírek mégis óvatosságot ajánlottak. Ukrajnában helyenként már a nemesek ellen fordult a parasztság, erőnek-erővel a pogányok ellen akart indulni s nagy tömegekben csatlakozott Chmielnickijhez. A herceg mindenféle követeket küldött Krakowskihoz, Kalinowskihoz és Lobodához is, Perejaslawba, a nyájukat betelertette a pusztáról s az őrhelyekről visszahívta a katonaságot. A nyagyetman megnyugtató hírekkel örvendeztette meg; szerinte Chmielnickij csak üres szájhős volt s a kozákok gyülekezése sem volt aggasztó. Rajzanak, mint a méhek, ez az egész, írta a hercegnek. Annál aggodalmasabb volt a Saewilichowski jelentése, aki kérve-kérte a herceget, hogy ne kicsinyelje a veszedelmet, amely a vad mezőség felől közeleg.

Chmielnickij, a főkolompus, most a Siesben jár, sőt a khántól is segítséget kér. Magához csalogatta az egész lovas- és gyalog-katonaságot s dícserszik azzal, hogy ellenük hozza a sereget. Ha beváltja a szavát: akkor legyen velünk az ég, mert különben elveszik a rúthén haza! A herceg nem is kételkedett e hírek valódiságában, mert inkább hitt Saewilichowskinak, akiről tudta, hogy ősméri a kozákok ravaszágát és megbízhatatlanságát, mint a többieknek, meghányta-vetette a tennivalókat, s elhatározta, hogy annyi katonaságot von von össze Lubnie körül, amennyit csak módjában áll. Ezzel azonban nem érte be, hanem egy reggel magához hívatta az oláh csapatok zászlós-kapitányát, Bychowicet s így szólott hozzá:

— Elküldelek a Sicsbe, pecsétselevelemet viszed a kozákok parancsnokának. De hogy őszintén szóljak: ez a levélküldés csak ürügy. Voltaképpen kémelelni méssz oda. Meg féll tudnod, hogy miben török fejüket, hogy hány katonájuk van, s hogy hány emberre számíthatnak azonfelül, s főként meg kell tudnod, hogy merre van Chmielnickij, hogy igazán a Krimben jár-e a tatárok szövetsége után? Megértettél?

— Akáreszt írásban adott volna a parancsodat.

— Csehrinnek menj, sehelse pihenj egy éjszakánál tovább. Félkeresed Saewilichowskit, leveleket kérsz tőle a siesbéli ősmereiseihez, amelyeket titokban és óvatosan adj át az illetőknek. Választ is kapsz majd rájuk. Csehrinből vizen menj Kudahba. Ott találod Grodsiekit, aki majd utbaigazit; neki is viszel levelet. A Siesben ne időzz sokáig, hanem nyisd ki szemed, füled, aztán térj mielőbb haza, ha ugyan életben maradsz ezen a nehéz uton.

— Életem az isten és hercegséged kezében van. Hány embert vigyek magammal?

— Negyvenet. Alkonyatjában indulhatsz, előbb azonban jöjj vissza hozzám a levelekért.

Bychowice büszke örömmel hajtotta meg magát. Az előteremben összeműlalkozott néhány tüzértiszttel és Skrzetuskival.

— Nos, miért hivatott a herceg? — kérdezték.

— Utra küld.

— Merre? Hová?

— Csehrinbe, onnan aztán a kozákok fészkebe.

Skrzetuski karonfogta Bychowicet s könnyörögni kezdett neki, hogy álljon el az uttól, majd ő megy el helyette.

— Mondj le a javamra, pajtás. Ha igazán a barátom vagy, hát megteszed, mert engem megöl a vágy, hogy én mehessek erre a küldetésre. Adok neked egy nemes török paripát, jó szablyát, paizst, adok, amit csak akarsz, csak lépj vissza. Dícsőséget ugyssem szerezhetsz magadnak ott, hiszen ha esatára kerül, hát ott előbb fognak verekedni. Meg aztán, látod, te szereted Annuskát. Ha elmegy, biztos, hogy elütik a kezéről!

Ez az utolsó érv hatott, Bychowice ingadozni kezdett. De félt a herceg haragjától, mert hiszen ez a küldetés kitüntetésszámba ment. Nem fog-e kegyesített lenni, ha visszautasítja s nem fogják-e gyávanak tartani? Skrzetuski egyelőre ennyivel is beérte, s futott a herceghez. Az apród bejelentette, s kis idő múltán ott állott a herceg előtt. Vert a szíve, mint a szopora kalapács, s a fölében rémesen kongott az elutasítás megfélembhezhetetlen „nem” szava.

— Mit kívánsz? — kérdezte a herceg barát-ságosan. Skrzetuski elébe térdelt.

— Fenséges herceg, arra kérek, hogy engem bizzál meg a siesbéli küldetéssel. Bychowice szívesen lemondana az én javamra, mert jó barátom, s mert tudja, hogy én is megelégnék a rám bízott nagy feladatnak, csak attól félt, hogy rossz szemmel néznéd, ha visszalépné.

— Fiam, szívesen bízám volna rád ezt a nehéz küldetést, de kémelelni akartalak. Hiszen csak most tértél vissza egy másik utról, amely szintén hosszú és nehéz volt.

— Oh hercegem, ha mindennap új utra is kellene monnem: arrafelé szívesen mennék.

vattuzni, sőt azt remélik, hogy a szivattyúnak gőz- vagy elektromos üzeművé való átalakítása folytán a naponként felemelhető víztömeget 16.000–17.000 literre lehet fokozni. A víznek télen-nyáron állandó hőmérséklete + 7°, tiszta és színtelen, sem ammóniát, sem szerves anyagokat nem tartalmaz; vegyi vizsgálat szerint csak 0,25‰ szilárd alkatrészt tartalmaz.

+ Kábító méz. A méhek olyan virágokból is szednek mézet, melyeknek neve nagyon narkotikus. Az ilyen méz, ha a méhek ugyanazon növénylajból gyűjtötték, az embereknek is ártalmas lehet, mint azt már Xenophon katonái is tapasztalták, akik, midőn Kis-Ázsián keresztül oly vonultak. Trapezunt vidékén sok mézet ettek s ettől mély mámorba estek, hogy holtaknak tartották őket. Ama vidék méze még most is nagyon narkotikus. Némely méz magukat a méheket is elkábítja, úgy hogy a virágról a földre hullanak. Így gyakran tapasztaljuk, hogy a méhek a hársfavirág mézétől elsédülnek s csak 10–15 per múlva térnek ismét magukhoz s csak hatnak más virágra. Ugyanezt tapasztaljuk az oleander virágján is, melyet a méhek szintén meg szoktak néha látogatni. Egyes vidékeken a lógesztenye virágjának van ilyen kábító hatása a méhekre.

+ Levegőgyár. Már ilyen is van s természetesen Amerikában. Különösen az Egyesült Államokban karolták föl nagyon az egyes iparágak a folyékony levegő értékesítését, annyira, hogy New-Yorkban egy nagy tőkecsoport megalakította az első levegőgyárat. A különös gyár naponta körülbelül hateraz liter folyékony levegőt állít elő.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Bakás. A kötelesség és a szerelem közti konfliktus a világ legegyszerűbb problémája. Nehézzé csak a poéták, regényírók tették. Az élet sem nem költemény, sem nem regény s a szerelem örökkévalóságában bizni csak abban a korban szabad még, amelyben ön is van. A mai gazdasági viszonyok mellett a szerelem mindinkább veszít azokból a jogokból, amelyeket számára a költők kiénekeltek. Lehet, hogy vannak olyan emberek, akik még mindig halálisan szerelmese. De ezeknél többet érnek azok, akik inkább dolgoznak, mint sápióznak. Az ön esetében azt hisszük olyan emberről van szó, aki komolyan mérlegelte a körülményeket s belátta, hogy önt nem veheti el. Hogy miért nem, azt ő tudja. Számot vetett aztán önmagával s az ön helyzetével is s elutazott abból a városból. Nyilván azért, hogy el tudja önt felejteni s hogy ön is elfelejtse őt. Ez

A herceg biztatón nézett a Skrzetuski szemébe.

— Mi vonz arrafelé?

Mint a tettenért gonosztevő, oly zavartan, olyan gyámoltalanul állott előtte a kapitány. Földresütötte a szemét és úgy dagdogta.

— Fenséged előtt bűn lenne titkolóznom. Megvallok mindent igazán, légy kegyelemmel hozzám, uram! — s elbeszélte, hogy miként ösmérkedett meg a Kurcevicekkel s miként szerette meg Helenát. Elmondotta, hogy mennyire vágyik a látására s hogy a Sicsből jövet magával akarja őt hozni Lubniebe, ahol biztonságban lesz a kőzök támadásától. Adott szaváról azonban nem feledkezett meg s a hercegasszony kapzsi ülmeiről nem tett említést. A herceg kegyelmesen intett feléje.

— Jól van, fiam. Előbb-utóbb megint fontos küldetés bízom volna ugys rád, menj tehát már most, mert így nemcsak a kötelességedet teljesíted, hanem a szived vágyát is kielégítheted.

Aztán elszalasztotta az apródját Bychowicéért. Skrzetuski mámoros boldogsággal csókolta meg a herceg kezét, ő pedig megsimogatta a kapitány fejét s bátorító szavakkal halmozta el, mert mint egyet legmegbizhatóbb, bátor és derék katonáját, nagyon kedvelte. Tudta róla, hogy tűzbe megy uráért, nem úgy, mint a sok önző, hízlelő, tányérnyaló udvaronc, tudta róla, hogy valóságos igazgyöngy volt s ezért becsülte az egyenes lelkű, tiszta jellemű férfit. Azt meg éppen szívesen hallotta, hogy a hú Vassilinek, a Wisniowieckik derék szolgálójának a leányát szereti. A leányról eszébe jutott az atya szomorú sorsa s megállíttá, mintegy mentegézőképpen mondta.

— Ne gondold, derék vitézem, hogy hálátlan feledés miatt nem törődtem a Vassili lányával. Hanem nem jutott a fülémhez semmi panasz, s így megbízom a gyámjában. Most majd tudakozdini fogok a sorsa felől, s úgy gondoskodom majd róla, mintha a saját gyermekem volna.

(Folytatása következik.)

igen korrek és becsületes dolgot. Az a fiatal ember most valószínűleg küzködik önmagával, küzködik egy új egzisztencia nehézségeivel, csak hogy önmagának megkínnytse a sorsát. A leányoknak nem szabad azt hinniük, hogy aki elhagyja őket, az már gyöngy ember. Sokszor nagyobb erő kell az ilyesmihez, mint ahhoz, amit a leányok óhajtanak. Ne vessen követ arra a fiatal emberre. Az szereti önt, de azt akarja, hogy ön ne szeresse. Ő tudja miért. Várja meg a küzdelem végét. Ha ön igazán szereti, mindegy lesz önre nézve, hogy ő kigyógyul-e, vagy nem gyógyul. Ő helytelennek tartja és önre nézve is rossznak, ha feleségül venné s ezért iparkodik feledni önt. Egy tehát bizonyos, az, hogy szereti önt. Egyelőre legyen ez elég önnek. A férfi életében a szerelem csak epizód, az asszonynak egész életét betölti. A férfinak egyéb küzdelmei is vannak. Az asszony küzdjön a szerelméért. Ez az igazságos munka ösztöszt. Csak azt ne gondolják a hölgyek, hogy a szerelmükért a regényeken és poemákon kívül is okvetlenül meg kell halnia a férfiaknak. Talán szigorúnak látszik, de mégis azt kell mondanunk, hogy: van azoknak más dolguk is.

Bosznia. A kérdéses pályázat a *Budapesti Közlekedési* (VII. Kerespi-ut 54.) jelent meg. A pályázók számára a születési, érettségi és a jogi tanulmányok végzését tanúsító végbizonnyítvány, az államvizsgálati bizonyítványai és testi alkalmosságukat igazoló orvosi bizonyítványai és nyelvismereteik bejelentésével ellátott folyamodványukat a sarajevói országos kormányhoz kell intézniük. A folyamodványra 80 filléres, a mellékletekre pedig 20 filléres bosnyák-hercegovinai okmánybélyegeket ragasztandók, ennek hiányában a megtelelő összeg csatoandó.

Fauszt II. "Ez nagyon rossz dolog. Ami a novellákat illeti, ha jók, nem rontja az értéküket, hogy nem neves íróktól valók. Persze, ha jók. De ez ritka dolog.

B. F. 1. A hadügyminisztériumból kell folyamodni az index alapján. 2. Az első négy tanévben 600 korona, az ötödikben 1000 korona és 500 korona vizsgálati előleg. 3. A folyamodványhoz csak a születési bizonyítvány és az index melléklendő, valamint a kötelező, hogy 6 évig a tudori oklevél elnyerése után a hadseregben szolgál.

Erzsébet. 1. Az olyan szegényeket rendszerint a szegényházakban helyezik el. Külön országos intézetük még nincs. 2. Méltóztassék türelemmel lenni, majd megkapja K. K. tanácsostól a választ. 3. Szeptember 3-án nyit meg, 4. Csak az állhat ismétlő iskolát, akinek erre engedély van a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól. Segélyt is lehet e célra kérni. 5. Minden nagyobb pénzintézet ad.

T. S. Rimaszombat. El kell végeznie valamely közép-iskolában az építő-szakfolyamot. Ilyen szakiskolák vannak Budapesten, Brassóban, Kassán. Két polgári iskolával már főveszik, ha jól megállja a felvételi vizsgát. A tanfolyam október 1-én kezdődik s a tanítás ingyenes. Szegénysorsu és érdemes tanulók a tanév tartama 100 korona segélyben részesülnek. A folyamodványok az illető szakiskola igazgatóságához intézendők. Mellékelni kell a születési, tanulmányi és orvosi bizonyítványokat.

Kapuvár. (Olvashatatlan aláírás.) Alapítan rekrimináció, mégis sajnáljuk, hogy a nevé nem írta meg, mert adhatunk volna a dolog érdemére vonatkozólag fölvilágítást. Így nem oszlatjuk el baiveléményét.

V. Z. Baja. Kabos Edétföl legközelebb három munka jelenik meg. Két halott regényemmel egy kötetes regény, továbbá egy kötet novella *Az öregek oimén* és *A szurtos kovály* című ifjúsági regény. A két regény Singer és Wolfner kiadásában, a novellakötet pedig az Athenaeumnál jelenik meg.

B. J. Majdán. 1. Szabad behuzni és elosztani akármennyit, ha előzőleg a fogyasztási adót megfizette érte. 2. Nem engedheti meg, csak az, aki a fogyasztási adót bérli. 3. Kaphat. 4. Szabad, ha nem eszeikszit el iparszerűen.

K. D. 1. 6000–8000 korona. 2. Minőség, nagyság és mechanikai berendezés szerint változik az ára, 3000–40.000 korona közt.

G. M. Csabrendek; Allos. A recept részleteiről szívesen ad fölvilágítást dr. Weyner Emil (Budapest, Fürdő-utca 8.) ha levélben megkeresi.

Z. Kolozsvár. Nem ismerjük „Perfinger Reszó” urat, a *Budapesti Naplónak* a nevezett soha sem volt munkatársa.

Egy előfizető. Budapest. Készüdjünk a szíves figyelmet, intézkedünk hogy ne ismétlődjék.

X. Y. Van rendes tudósítónk; esetleges érdekes értesüléseit mindazonáltal szívesen fogadjuk.

F. E. Bizony szédülő karmai közé került, ajánlatos hogy mennél előbb tegye meg a lépéseket a kaulói visszaszerzésére.

Uj Dornobvár. 1. Igen, kell bélyeg. 2. Marosi, Munkács, Magyar. Marat, Mihályi stb.

F. F. Budapest. A beérkezett versre vonatkozólag legközelebb együttes választ adunk.

Derűre-bora. Tudósítónk van ott, esetleges értesüléseit, ha érdekesek, fölhasználjuk.

Sz. Gy. Szank. Igazolni csak a cím bejelentésével kell, évenként 24 korona.

Knézi előfizető. A cím: Papnövelde-utca 8, havi 3 korona 60 fillér.

V. N. Kassa. A fumei Magyar Tengerpart című napilap főszerkesztője Hegyi Jenő.

F. K. Dante Divina Comedia-ában van, a jelentése ez: — Hagyjátok föl minden reménynevel!

R. S. Yartin név alatt Nyitrai József ir.

S. J. Rakamar. Két korona az ára.

A. E. Darudár. Semmitéle ázsót nem fizet.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A budapesti mézáró-iparpartestület ma délután rendkívüli közgyűlést tartott Varga István iparpartestületi elnök vezetésével; az ülésen dr. Maissis Mór iparhatósági biztos is jelen volt. A közgyűlés tárgya a fagyfuolvasztó-gyár elfogadott és díjazott tervrajzának és költségelőirányzatának bemutatása volt.

A költségelőirányzat szerint a berendezések költsége 70,695 koronára rugna; az építkezéssel együtt a terv kivétel 118,295 koronába kerülne, ugy; hogy az eredetileg előirányzott 80.000 koronával szemben 38,295 korona többlet-költség mutatkozik. *Siehermann* Lajos kérde, hogy az előíróóság mit szándékozik tenni, a midőn ilyen nagy különbség mutatkozik a mostani és a régebbi előirányzat között. *Schubert* Sándor előadta, hogy az előírt gyárra vonatkozó szakszerű tervek nem éteben a költségvetést sem lehetett precíze megállapítani; most azonban a tervek az iparpartestület birtokában vannak s ennek alapján már szeptember 16-án beérkeznek az építési vonatkozó ajánlatok. *Goldreich* Fülöp alelnök is kívánatosnak tartja, hogy oleőbb módon építsenek. *Reichfeld* Ignác a tervek újabb megvizsgálását kívánja. *Fritz* János is a mellett van, hogy egyelőre kisebb eszközökkel fogjanak a dologhoz. Hasonló értelemben szolt *Scheiber* Mór is. *Rosenthal* F. már a multkor előadta s most is ragaszkodik ahhoz hogy mintegy 32.000 korona költséggel elő lehet állítani olyan fagyfuolvasztót, amely a célnak meg.elel. Hajlandó arra is, hogy a gyár üzemképességét bizonyítsa, hogy az ekként épült gyárat bérbe veszi.

Schubert Sándor kívánatosnak tartja a fölmerült ellentétes nézetek mérlegelésénél, hogy ha valamit alkotunk, olyan legyen az, amely az ipartársulati összes tagok igényeinek megfelelő lesz. Ha azonban az a cél, hogy ez a fagyfuolvasztó-gyár leggyer legyen a kareli ellenében, akkor nem lehet olyan gyárat állítani, amely nem képes az összes termelőt föl dolgozni. Ha tehát kicsiny tökéletlen gyárat létesítenek, amely a termékéből a lehető legnagyobb hasznot nem tudja kiszorítani, akkor nem szolgálnak a saját érdekeiknek, hanem kiteszik magukat a leveretésnek. De ha kellő eredményt nem mutathat föl a gyár, maguk a mézárók sem lehetnek majd az iránt a kellő bizalommal. Ha tehát tökéletes gyárat nem akarnak állítani akkor inkább vegyék bérbe a most működő kisebb magángyárakat valamelyikét.

Fritz János kényes dolognak tartja a felelősség szempontjából hogy 100.000 koronát vagy ennél is többet tectessenek be a gyárba. *Reichfeld* Ignác ajánlja hogy építsenek 65.000 koronával olyan gyárat amelyre nézve szakszerű tervezés is van *Schubert* Sándor korának tartja a döntést hiszen az ajánlatok idejének a benyujtása szeptember 16-ika s egyik-másik ajánlattevő igen nagy engedményekkel léphet elő. A közgyűlés az ajánlatnak beérkezése után jog majd határozni. Javasló, mondja ki a közgyűlés, hogy azt vajjon az iparpartestület margarín-gyárat vagy más gyárat akar-e állítani, azt a 16-ikán beérkező ajánlatok összehasonlítása után határozza el; kimondja azonban a közgyűlés már most hogy 80.000 koronán fölül többet ezekre a célokra kiadni nem szabad.

Schubertnek ezt a javaslatát elfogadták s megbizták az előíróaságot, hogy a további szükséges lépéseket tegye meg.

A magyar ipar kijátszása. *Komáromból* írják: A komáromi gázművek nagyarányú építésével egy bécsi cég bizott meg, melynek szerződés szerint a csöveket Magyarországból kellett volna beszereznie. A cég fel is szoltott egy magyar gyárat a látszat kedvéért ajánlattevőre, de a nélkül, hogy az ajánlatot figyelembe vette volna avagy a többi kilenc hazai céggyárat felszólította volna a pályázatban való részvételre, a csövek szállításával a munkálatokat végző egy külföldi gyárat bizott meg. E visszáis dolog következtében most a Magyar Vasgyárak Egyesülete felirt a kereskedelemügyi miniszterhez, orvoslást kérve a mellőzésért.

Külföldi szőlő behozatala. Minthogy az utóbbi időben a földmvelésügyi miniszter azt tapasztalta, hogy sokan hozhatnak, étekezésre való szőlő címén 30 kilós csomagokban külföldi szőlőt, de azt iltthon mustá préselik, — föl hivta az összes törvényhatóságokat, hogy a borkészítésre szánt szőlőt, a nemzetközi filloxéra-egyezmény értelmében, csak öt hektoliteres és tisztított hordóban gyümöszölve engedjék behozni. Azok ellen pedig, akik az említett visszaélést követik el, indítsák meg az 1883: XXVII. t. c. értelmében a kihágási eljárást.

Szarvasmarha-díjazás Nyitrán. A Nyitrai Mezőgazdasági Egyesület a földmvelésügyi minisztérium támogatásával szarvasmarha-díjazást rendez Nyitrán a vásártérén az országos marhavásár alkalmával, folyó évi szeptember 16-án pénteken délelőtt 9 órakor. A díjakra pályázhatnak nyitrai, érsekújvári, vágsellyei, galgóczi, nagytapolcsányi járásbeli kisbirtokosok olyan piros-tarka szarvasmarhakkal, melyek legalább egy év óta tulajdonukban van.

Budapesti sertés-konzumvásár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székess-lóvárosi sertés-konzumvásár arégyezése 1901. évi szeptember 11. Készlet 611 darab. Éreztett 760 darab. Összesen 1371 darab. Eladott 822 darab. Maradt 549 darab. Napi árak: 120–180 kilogramm sulyban 88–92 koronáig, 230–280 kilogramm sulyban 88–92 koronáig, 320–350 kgr. sulyban 86–90 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400–500 kilós 80–88 koronáig. Malac — korona. A vásár lanyha volt.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, szeptember 11.

Mérsékelt vételkedv következtében a forgalom buzában 21.000 métermázsát tett, változatlan árakkal. Eladottat:

Buza. Tiszavideki: 200 mm. 79 k. 8 K. 02 1/2 f., 200 mm. 78-5 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 78-3 k. 7 K. 95 f., 200 mm. 78-2 k. 7 K. 80 f. (felső sárga), 800 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 85 f. (kev.), 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., (sárga), 100 mm. 77-8 k. 7 K. 80 f. (felső), 100 mm. 77 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 300 mm. 76-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 85 f. (dohos), 300 mm. 74-3 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 73-4 k. 7 K. 70 f.

Fehérmegyei: 1500 mm. 73-5 k. 8 K. 05 f., 1300 mm. 78 k. 7 K. 80 f.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f. (rozso), 200 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-4 k. 7 K. 92 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 85 f., 300 mm. 77-6 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77-3 k. 7 K. 75 f., 600 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 65 f.

Bázdási: 6000 mm. 75 k. 7 K. 45 1/4 f. (szeptember 10-re). Szobi: 4600 mm. 74 k. 7 K. 15 f., 1500 mm. 73 k. 7 K. 20 f.

Mind három hónapra.

Rozs: 100 mm. 6 K. 75 f., 600 mm. 6 K. 57 1/2 f., 400 mm. 6 K. 50 f.

Arpa: 100 mm. 5 K. 90 f., 100 mm. 5 K. 80 f. Zab: 100 mm. 6 K. 77 1/2 f., 150 mm. 6 K. 72 1/2 f., 150 mm. 6 K. 67 1/2 f., 100 mm. 6 K. 67 1/2 f., 200 mm. 6 K. 60 f.

Tengeri: 200 mm. 5 K. 22 1/2 f., 2200 mm. 5 K. 15 fillér.

Készpénzfizetés mellett.

A készruha hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns for Buza, Kilós, and Kilo gramm Ára. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bányási, Bácskai, and other categories with prices for different quantities.

Table with columns for Egyéb gabonafajták, Kilós, and Kilo gramm Ára. Rows include Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, and other categories with prices for different quantities.

A határidőszület folyamán a következő kötések

Table showing prices for various types of wheat (Buza) and other grains (Rozs, Arpa, Zab) for different months and quantities.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table showing closing prices for wheat (Buza) and other grains (Rozs, Arpa, Zab) for different months and quantities.

Déliután fél óraker zárul:

Table showing closing prices for wheat (Buza) and other grains (Rozs, Arpa, Zab) for different months and quantities.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde lefolyása kevés változást tüntetett elénk. A mérsékelt forgalom gyengéssé tüneteire vezette az ár-olyamokat. A zárlat csendes, a helyi piac elhanyagolt volt.

A déli tőzsde ismét 1-2 koronával alacsonyabb nivót tükrözött elénk.

A valutapiac változatlan. Az előtőzsde: kedvező.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 624.—625.25. Államvasuti részvény 625.—627.—. Közüti vasut 562.—564.—korona.

A déli tőzsde: csendes, kissé gyengébb. Jegyzék: Magyar hitelrészvény 632.—633.—

Osztrák hitelrészvény 622.50.—624.—. Államvasutak 623.—624.—. Közüti vasut 560.—562.—. Rimamurányi 424.50.—425.50 korona.

Forgalomba került továbbá: Bankgyűléslet 161.—163.—. Foncier biztosi 185.—190.—. Magyar aszfalt 196.—198.—. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 542.—545.—. Ganz és társa 2825.—2876.—korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 622.—. Magyar hitelrészvény 632.—. Leszámitoló bank 413.—. Rimamurányi vasmű részvény 424.—. Osztrák-Magyar államvasut 622.50. Közüti vasut 561.—. Villamos vasut részvény 281.—korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzék: Heremag: lucerna magyar — korona, vörös aprószemű — korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánági — korona, középszemű — korona, nagyszemű — korona. Disznózsír: budapesti: 53.—53.50 korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki — korona, városi 4 darabos 44.—44.50. korona, 3 darabos 45.50—46.— korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 12.—12.25 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 13.25—13.75 korona, 85 darabos 15.—15.50 korona. Anonnal szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11.— korona, 100 darabos 11.75—12.75 korona, 85 darabos 13.25—13.50 korona. Szilvaiz: slávoniai 19.25—20.— korona, szerbiai 17.75—18.25 korona, anonnal való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde külföldre valamivel gyengébb. Déli tőzsde szintén gyenge maradt. Zárlat a hegyvidéki bányarészvény árfolyamának hanyatlása következtében, ugyszintén aggasztó newyorki hírekre határozottan gyöngö.

Bécs, szeptember 11. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os aranyárjádék 118.80. Liszi és szegedi kőcsön sorsjegy 146.75. Magyar vasuti kőcsön ezúttal 101.30. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.25. Magyar eszmázitók-és pénzváltóbank —. Rimamurányi vasműrészvény 419.—. Magyar koronajárjádék 92.60. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 92.35. Magyar hitelbank részvény 627.—. Magyar nyeresemény kőcsön sorsjegy 176.25. Kassa-oderbergi vasuti részvény 351.75. Magyar kereskedelmi bank —. Magyar cukoripar 1725.—

Bécs, szeptember 11. (Osztrák értékek zárlata.) 4%-os papírjárjádék 98.45. 4%-os osztr. aranyárjádék 118.95. 1890-os sorsjegy 140.25. Osztrák hitelsorsjegy 398.50. Angol-osztrák bank 262.50. Bécsi bankgyűléslet 439.50. Osztrák-magyar bank 1646.—. Déli vasut 84.50. Dunagőzhajózási részvény 769.—. Dohányrészvény 278.—. Császári és királyi arany 11.34. Német bankváltók 117.10. 4%-os ezüst járjádék 98.25. Osztrák koronajárjádék 95.55. 1864-iki sorsjegy 211.50. Osztrák hitelintézeti részvény 621.50. Unionbank 527.—. Osztrák Landerbank 400.—. Osztrák-magyar államvasut 623.—. Elhavölgyi vasut 464.—. Alpesi bányarészvény 374.—. 20 frank arany 19.02. Londoni váltóár 239.25. Bécsi Tramway Litt B. 229.—. Bécsi Tramway Litt A. 234.—. Lipót kohó 350.—. Az irányzat nyomott.

Bécs, szeptember 11. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatokat a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 621.50. Magyar hitelrészvény 628.—. Angol-Osztrák bank 263.—. Bécsi bankgyűléslet 440.—. Union bank 527.—. Landerbank 400.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 623.50. Déli vasut 85.—. Elhavölgyi vasut 465.—. Északi bányarészvény 458.—. Dohányrészvény 279.—. Rimamurányi vasmű 420.—. Alpesi bányarészvény 374.50. Májsji járjádék 98.0 Magyar korona járjádék 92.60. Török sorsjegyek 96.—. Német birodalmi mársa 117.15—26. Napoleon d'or 19.02.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 11. (Zsádes tudósítás.) A tőzsde még folyton az üzlettelenség hatása alatt állt, amelynek ma az volt a következménye, hogy sok kurzusban hiányzott az első jegyzés. Bankok, járjádékok-és vasutakban ugyszólván semmi forgalom sem volt, csak bányarészvényekben volt kissé élénkebb üzlet spekulatív eladások miatt hanyatló ár-folyamok mellett. Később bankokban teljesen szünetelt az üzlet, bányarészvények tovább hanyatlottak. Minden egyéb változatlan volt, míg kéőbb az irányzat a készpénz bányarészvényre gyöngö volt. Magánleszámitói kamaatláb 2 és fél százaléka.

Berlin, szeptember 11. (Zárlat.) 4%-os papírjárjádék —. 4%-os osztrák aranyárjádék 101.40. Elhavölgyi vasut —. Magyar koronajárjádék 93.50. Osztrák-magyar államvasut 133.75. Kassa-oderbergi vasut —. Bécsi váltóár 85.30. Magyar vasuti beruházási kőcsön 103.—. Alpesi bányarészvény —. Disconto-Commandit 173.40. Általános villamosság Edison 178.50. Gelsenkirchen 171.—. Laura-kohó 181.10. 4%-os ezüstjárjádék 98.80. 4%-os magyar aranyárjádék 100.—. Osztrák hitelrészvény 195.75. Déli vasut 211.10. Károlyi Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.35. 4%-os új orosz kőcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járjádék 98.75. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 150.75. Harpeni 151.90. Az irányzat gyenge.

Berlin, szeptember 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Eszi forgalom. 4%-os magyar aranyárjádék 100.—. Magyar koronajárjádék 93.50. Osztrák hitelrészvény 195.80. Osztrák-magyar államvasut 133.75. Déli vasut 211.10. Északnyugati vasut 21.—. Elhavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz 216.35. Buschtiehradi —. Orosz bankjegyek —. (Último.) Lombard —.

Frankfurt, szeptember 11. (Zárlat.) 4%-os papírjárjádék 99.—. 4%-os osztrák aranyárjádék 101.50. Magyar koronajárjádék 93.80. Osztrák-magyar bank 118.—. Déli vasut 21.20. Elhavölgyi vasut 117.—. Londoni váltóár 204.17. Bécsi bankgyűléslet 112.—. Villamos részvény 121.80. 3%-os magyar aranykőcsön 84.—. 4%-os ezüstjárjádék 98.60.

4%-os magyar aranyárjádék 99.90. Osztrák hitelrészvény 196.50. Osztrák-magyar államvasut 134.—. Északnyugati vasut —. Bécsi váltóár 853.33. Párisi váltóár 81.—. Unio bank —. Alpesi bányarészvény 200.—. Az irányzat gyenge.

Frankfurt, szeptember 11. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Ár-folyamok január. Eszi forgalom. Osztrák hitelrészvény 195.90. Német bank —. Disconto —. Berlini kereskedelmi bank 135.40. Gelsenkirchen —. Harpeni 150.30. Laura-kohó —. Olasz járjádék —. Tartott.

Hamburg, szeptember 11. (Zárlat.) 4%-os ezüstjárjádék 99.40. 1890. sorsjegy 140.50. Déli vasut 21.10. 4%-os osztrák aranyárjádék 101.40. Osztrák hitelrészvény 198.80. Osztrák-magyar államvasut 133.50. Olasz járjádék 98.60. 4%-os Magyar aranyárjádék —. Az irányzat bágyadt.

Páris, szeptember 11. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4%-os osztrák aranyárjádék 103.—. Osztrák Landerbank 528.—. 3 1/2%-os francia járjádék 101.85. Alpesi bányarészvény —. Déli vasut —. 4%-os magyar aranyárjádék 101.85. Párisi bankrészvény 10.64. Olasz járjádék 98.90. Francia törleszt. járjádék —. Osztrák földhitelezetési részvény 1205.—. Török dohányrészvény 312.—. Az irányzat tartott.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 11. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Oreg néhez (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) 82—84 fillérig. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat néhez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 90—92 fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillérig. Fialat kőnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 90—92 fillérig. II. Magyar szedeti: Néhez (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Kőnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. III. Romániai: Néhez (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Kőnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Néhez (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Kőnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Néhez (páronként 280 kilogramm felüli súlyban) 90—91 fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillérig. Kőnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillérig.

Sertésüzlet szám 1901. szeptember 9. napján volt készlet 45.153 darab. — 1901. szeptember 10. napján felhajtotta 279 darab. 1901. szeptember 10. napján elszállított 593 darab, 1901. szeptember 11. napjára maradt készletben 44.893 darab.

Napirend.

Napló. Csütörtök, szeptember 12. — Római katolikus: Guido hv. — Protestáns: Guido. — Görög-ország: (auguszus 30.) Sándor pk. — Zsidó: Elul 28. — Nap kel: 5 óra 18 percek. — Nyugszik 6 óra — percek. — Hold kel: 5 óra 48 percek. — Nyugszik: — Nyugszik: délután 5 óra 27 percek. — Újhöld: este 10 óra 19 percek.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor. Nemzeti Múzeum. Természettudományi nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi terei 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg. Nemzeti Szalon d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Országos Képtár az Akadémiában nyitva. Iparművészeti múzeum az Üllői-uton nyitva délelőtt 9—1 óráig. Technológiai iparműzeum d. e. 9-től 1-ig. Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9—1-ig. Földművelésügyi intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig.

Közelkedési múzeum zárva. Az Akadémia Goethe-szobája zárva. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—8-ig. Altkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városiipari iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Vizállás.

Table with columns for Inn, Duna, Morva, Vág, Rába, Dráva, Múra, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laboros, and Unr. Rows list various locations and their corresponding exchange rates for gold and silver.

Kivonata hivatalos lapból.

— Szeptember 11. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Bertin Ágoston nagykanizsai törvényszéki aljegyzőt a nagykanizsai törvényszékhez jogyzóvé, dr. Balás Dezső ügyvéd, sajtó-petriti lakost a brassói törvényszékhez aljegyzővé, Fark I. Antal erzsébetvárosi törvényszéki díjnyelőt a közhalmi járásbírószékhez végrehajtóvá; — a vallás- és közoktatásügyi miniszter Taninecz Erzsébet okleveles tanítónőt az ökörmezői állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Balázs Margit okleveles tanítónőt a bányai állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; — a budapesti itélőtábla elnöke dr. Badinyi Béla jogtudort, dr. Malodvits József, Donáth János és Gerevits Ernő ügyvédjelöltet, továbbá Imrei Lajos és Havlicsek Antal jogszorgiorót a budapesti itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká; — a temesvári itélőtábla elnöke Hajdu János békési lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, Hegyi Emánuel m.-szegedi lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, Kallenberger Ferenc baranya-mágócsi lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká, Muntean Izidor faul-szlatina; lakos végzett joghallgatót a temesvári itélőtábla kerületébe dijas joggyakornokká; — a nagyváradi itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló itélőtábla kerületébe Ács Sándor végzett joghallgatót ideiglenes minőségű dijas joggyakornokká nevezte ki.

Áthelyesések. Az igazságügyminiszter Németh Dezső lugosi törvényszéki segédteljesbíróját a mária-radnai járásbírószékhez; — a vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Garda Samu fehértemplomi állami főgimnáziumi rendes tanárt jelenlegi minőségében saját kérelmére a budapesti VII. kerületi állami főgimnáziumhoz, Zempényi Gizella fegyűl és Rónai Vilma száziánai állami elemi iskolai tanítóknőket pedig kölcsönösen áthelyezte.

Népmagyarosítások. A belügyminiszter Kirschmann Gyula budapesti lakos vezetéknévé Kadásra, Biernann József vasuti hivatalnok szombathelyi lakos vezetéknévé Biróra, Rosenblum Hermann budapesti máv. műszaki díjnyelő vezetéknévé Ráczra kért átválttatását megengedte.

Pályázatok. A selmecbányai bányászati- és erdőészeti akadémiánál az ásvány-geológia és földtani tanszékűl tanársegédi állásra szeptember 30-ig; — a váci fegyűntelnel tiszti irnoki állásra október 15-ig; — a kapukbányai bányás- és kohóhivatalnál hivatalosjogi (hajdui) állásra október 10-ig; — a gyergyó-szt.-miklósi járásbírósnágnál abirói állásra két két alatt; — a hadserg katonai leipészének tónyeges Állományban egy ágostai hittvályási evangélikus katonai lelkesítő állásra szeptember 30-ig; — a bécsi fődrázi katonai intézetnél három műszaki asszisztensi állásra, két III-od osztályu műszaki gyakornoki állásra, egy II-od osztályu műsteri állásra, tíz II-od osztályu műszaki segédi állásra október 15-ig; — a körösbányai járásbírósnágnál telekkönyvi átalakító díj-

noki állásra két hét alatt; postamesteri állásra Rákos-Keresztúrton szeptember 27-ig; — a verestoronnyi (vasuti állomás) II. osztályu fővámhivatalnál hivatalosjogi állásra november 7-ig.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, szeptember 11.

A genoui öböl fölött egy depresszió van fejlődőben, míg nyugaton a légnyomás emelkedett. A maximum különben ma is Európa északi, észak-keleti részét borítja.

Az idő nyugati Európában túnyomán boros és esős, míg egyhűt jobbra száraz. A hőmérsékleti viszonyok nem változtak.

Hazánkban a nyugati megyékben voltak némi esők. Az éjei hőmérsékleti minimum a hegyes tájakon igen alacsony.

Küldés: Hűvös idő várható nyugotról terjeszkedő borulással és esővel.

Most jelent meg és kapható minden könyvkereskedésben.

ZIVUSKA JENŐ;

A BECSÜLETBIRÓ.

Advertisement for Zivuska Jenő's 'A BECSÜLETBIRÓ' book. It features decorative flourishes and text describing the book's content, including national and foreign language editions, and a price of 30 fillers. The author is Lampel Robert (Wodianer F. és Fiai) from Budapest, VI., Andrassy-ut 21.

Advertisement for 'Magyar turista-tapasz' (Hungarian tourist tapestry) by Pap. It features an illustration of a woman and text describing the product as a 'Vöröskereszt gyógyszerár' (Red Cross pharmacy) item, available in Budapest at Andrassy-ut 34.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

Table listing various items and their prices, such as '1 ösenahajtható vasgőz 8 db', '1 kivehető matrac', '1 acél sodrony ágybetét', etc.

GICHNER JANOS paplan, matrac és kárpitosaru gyáros, szőnyeg, függöny, vabutor stb. nagy raklára. Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Advertisement for 'ROBORIN' (Roborin) as a 'tegolesóbb idegerősítő szer' (stronger nerve tonic). It claims to be used by the military and is available from Deutsche Roborin-Werke, Berlin N.W. 7.

Advertisement for 'TYUKSZEM' (Tyukszem) eye medicine, described as a 'szemölcs stb. három nap alatt a NÁDOR-TAPASZ' (removes warts in 3 days with Nádor-tapestry). It is available from Nádor-gyógyszertár in Budapest, VI., Váci-körút 17.

Advertisement for 'VALÓ' (Való) medicine, featuring an illustration of a person and text describing its benefits for various ailments, including rheumatism and general weakness. It is available from Polgar Sandor in Budapest, VII., Erzsébet-körút 50.

Advertisement for 'Titkos betegségek ellen' (Against secret diseases) by Dr. KAJDACSY. It promotes 'Electrotherapiai rendelő-intézete' (Electrotherapy clinic) and 'Electro-Massage vagy Psychrophor' (Electro-massage or psychrophor) treatments. The clinic is located at Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota.

Advertisement for 'STANDARD életbiztosító-társaság' (Standard life insurance company). It lists financial data for 1900, including total assets of 52,349,320 K and a dividend of 2,185,381 K.

Advertisement for 'STANDARD ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG' (Standard life insurance company). It highlights the 1900 dividend results, showing a total dividend of 23,947,134.20 K for policyholders.

Large advertisement for 'Árlejtési hirdetemény' (Notice of resignation). It is a public notice from a landowner regarding the resignation of a land manager (földművelésügyi miniszter) and the appointment of a new one. The notice is dated September 11, 1901.

